

MAGYAR SZABADALMI HIVATAL

**VITAIRAT A LONDONI MEGÁLLAPODÁSHOZ VALÓ
CSATLAKOZÁSRÓL**

2008. május

TARTALOMJEGYZÉK

ÖSSZEFOGLALÓ	I
I. BEVEZETÉS	1
II. MEGÁLLAPODÁS AZ EURÓPAI SZABADALMAK MEGADÁSÁRÓL SZÓLÓ EGYEZMÉNY 65. CIKKÉNEK ALKALMAZÁSÁRÓL (LONDONI MEGÁLLAPODÁS)	2
III. A LONDONI MEGÁLLAPODÁSHOZ VALÓ CSATLAKOZÁS HAZAI ELŐZMÉNYEI	6
IV. A LONDONI MEGÁLLAPODÁS VÉGREHAJTÁSA AZ EGYES NEMZETI JOGOKBAN	8
V. SZABADALMAK ÉS NYELVEK: TOVÁBBI EURÓPAI OPCÍÓK	11
VI. AZ ESZE RENDELKEZÉSEIRE ÉPÜLŐ HATÁLYOS HAZAI SZABÁLYOZÁS	19
VII. A LONDONI MEGÁLLAPODÁSSAL KAPCSOLATOS ALKOTMÁNYOSSÁGI ÉS EGYÉB JOGI KÉRDÉSEK	22
VIII. A LONDONI MEGÁLLAPODÁS ALKALMAZÁSÁTÓL VÁRHATÓ GAZDASÁGI HATÁSOK ÉS NYELVHASZNÁLATI VÁLTOZÁSOK	38
IX. A LONDONI MEGÁLLAPODÁS MAGYARORSZÁGI ALKALMAZÁSA	55
X. KÉRDÉSEK A LONDONI MEGÁLLAPODÁSHOZ VALÓ CSATLAKOZÁSSAL KAPCSOLATBAN	59

MELLÉKLET:

Az európai szabadalmak megadásáról szóló Egyezmény 65. cikkének alkalmazásáról szóló Megállapodás (nem hivatalos fordítás)

ÖSSZEFOGLALÓ

1. Az európai szabadalmi rendszer reformjának részeként 2000 októberében kötötték meg az Európai Szabadalmi Szervezetben az európai szabadalmakkal kapcsolatos fordítási követelmények enyhítését és a fordítási költségek csökkentését célzó Londoni Megállapodást. A megállapodás ez év május 1-jén hatályba lépett, jelenleg azt az Európai Szabadalmi Egyezmény 14 szerződő államában alkalmazzák. A megállapodás alapján a különféle becslések, hatástanulmányok az európai szabadalmakkal kapcsolatos fordítási költségek 30-50 százalékos csökkenését prognosztizálják. E költségcsökkenéstől Európa versenyképességének javulását várják annak ellenére is, hogy előnyeit Európán kívüli szabadalmasok is élvezni fogják.

2. A Londoni Megállapodáshoz való csatlakozás esetén a Magyarországon hatályos európai szabadalmak teljes szövege angol nyelven állna rendelkezésre, és csupán az oltalom terjedelmét meghatározó igénypontokról készülne minden esetben magyar nyelvű fordítás. A szabadalom teljes magyar fordítását csak jogvita esetén lehetne megkövetelni. A Magyar Szabadalmi Hivatal (MSZH) középtávú – a 2007 és 2010 közötti időszakra szóló, a hivatalt felügyelő miniszter által jóváhagyott – stratégiája előíranyozza, hogy az MSZH 2008-ban kezdeményezzen társadalmi vitát és kormányzati döntést a Londoni Megállapodáshoz való csatlakozás időpontjáról és feltételeiről. Ez a vitairat ezt célozza.

3. A vitairat a társadalmi vita kezdeményezése és szakmai előkészítése céljából:

- főbb vonalaiban ismerteti a Londoni Megállapodást és az azzal kapcsolatos nemzetközi jogi helyzetet;
- áttekinti a Londoni Megállapodáshoz való csatlakozás hazai előzményeit;
- bemutatja a Londoni Megállapodás végrehajtására kidolgozott egyes nemzeti jogi megoldásokat;
- szól a szabadalmakkal összefüggő nyelvi-fordítási követelményekre európai szinten kimunkált különféle változatokról;
- összefoglalja az Európai Szabadalmi Egyezményre épülő hatályos hazai szabályozást;
- elemzi a Londoni Megállapodás kapcsán felvetődő alkotmányossági és egyéb jogi kérdéseket;
- felsorakoztatja a Londoni Megállapodás ügyében felhozott gazdasági és nyelvvédelmi érveket, felmérve a várható hatásokat;
- vázolja a Londoni Megállapodáshoz való csatlakozás menetrendjét, a megállapodás magyarországi alkalmazásának feltételeit és a szükséges jogszabály-változásokat.

A vitairat – a társadalmi vita strukturálása céljából – kérdéssort is tartalmaz a Londoni Megállapodáshoz való csatlakozás időzítéséről és feltételeiről.

A Londoni Megállapodás – nem hivatalos – magyar fordítása a vitairat *mellékletében* található.

4. A Londoni Megállapodáshoz való csatlakozás menetrendjére a következő munkahipotézis vázolható fel:

- országgyűlési vita és döntés a Londoni Megállapodás kötelező hatályának elismerésére való felhatalmazásról és a megállapodást kihirdető törvény elfogadásáról: 2009. I. negyedév;

- a Londoni Megállapodás hatálybalépése a Magyar Köztársaság tekintetében, továbbá a megállapodást kihirdető törvény, illetve a megállapodással való összhang megteremtéséhez szükséges jogszabály-változások ezzel egyidejű hatálybalépése: 2010. január 1., 2010. július 1. vagy 2011. január 1.

Mindez – még a legkorábbi hatálybalépési változattal számolva is – azt jelenti, hogy a Londoni Megállapodáshoz való csatlakozásról hozott országgyűlési döntést mintegy egymásfél évvel követően, a 2011. év folyamán válnának ténylegesen érezhetővé hazánkban a megállapodás alkalmazásából adódó hatások.

A csatlakozás, illetve a Londoni Megállapodás magyarországi alkalmazását illetően pedig a következőket célszerű alapul venni – szintén munkahipotézisként:

- a) A magyar jog (ellentétben egyes külföldi megoldásokkal) nem állapítana meg a Londoni Megállapodás 9. cikkében foglaltaknál a szabadalmasok számára kedvezőbb átmeneti szabályokat. A megállapodást azokra az európai szabadalmakra kellene tehát alkalmazni, amelyek megadásáról azt követően hirdették meg az értesítést az Európai Szabadalmi Közlönyben, hogy a megállapodás a Magyar Köztársaság vonatkozásában hatályba lépett.

- b) Magyarország is megkövetelné – élve a megállapodás 1. cikkének (2) bekezdésében adott lehetőséggel – a francia és a német nyelven megadott európai szabadalmak szövegének angol fordítását a szabadalomnak a területén való hatályosulásához. Erre a célra az Európai Szabadalmi Hivatal három hivatalos nyelve közül tehát hazánk is az angolt jelölné meg; ezzel lehetne elérni a legnagyobb költség-megtakarítást a szabadalmasok oldalán, és ez igazodna legjobban a hazai nyelvismereti-nyelvhasználati viszonyokhoz.

- c) A magyar szabadalmi törvény rendelkezhetne úgy, hogy nem kell az európai szabadalom angol fordítását benyújtani, ha a fordítást helyette magyar nyelven terjesztik elő. Ennek az opciónak az igénybevétele kedvezményes fordítás-meghirdetési díj bevezetésével is ösztönözhető volna.

- d) Az európai szabadalom magyarországi hatályosulásához a magyar szabadalmi jog is megkövetelné a szabadalmastól, hogy nyújtsa be az igénypontok fordítását az ország hivatalos nyelvén, azaz magyarul.

- e) A b)-d) pontok alapján benyújtott fordítások tekintetében továbbra is érvényesülnének az európai szabadalom hiteles szövegére, a fordítás kijavítására és az azzal kapcsolatos továbbhasználati jogra vonatkozó rendelkezések.

- f) A megállapodás 2. cikkével összhangban a magyar jog is megkövetelné, hogy az európai szabadalommal kapcsolatos jogvita esetén a szabadalmas saját költségén

- készítse el – a feltételezett bitorló kérésére – az európai szabadalom teljes szövegének a magyar nyelvű fordítását, ha a feltételezett bitorlást Magyarországon követték el;
- nyújtsa be – a bíróság vagy az MSZH felhívására, az előtte folyó eljárásban – a magyar nyelven készített fordítást.

Az európai szabadalommal kapcsolatos jogvita fogalmát a megállapodás 2. cikkében foglaltak keretein belül, de a lehető legszélesebben kellene értelmezni, annak figyelembevételével, hogy az európai szabadalom megsemmisítése kérdésében mindig az Európai Szabadalmi Hivatal előtti eljárás nyelvén készült szöveg a hiteles és az irányadó.

5. A Londoni Megállapodás végrehajtásához, az abban foglalt szabályozási opciók megvalósításához szabadalmi jogunk kisebb terjedelmű kiigazítására volna szükség, mind törvényi, mind rendeleti szinten.

I. BEVEZETÉS

1.1. A Magyar Szabadalmi Hivatal (MSZH) középtávú – a 2007 és 2010 közötti időszakra szóló, a gazdasági és közlekedési miniszter által jóváhagyott – stratégiája előírja, hogy az MSZH 2008-ban kezdeményezzen társadalmi vitát és kormányzati döntést a Londoni Megállapodáshoz való csatlakozás időpontjáról és feltételeiről (ld. a stratégia 4.2.2. pontját). Az MSZH 2008. évi munkatervének C) része sorolja fel a középtávú stratégia megvalósítását biztosító feladatokat, más szóval a munkaterv e része foglalja magában a középtávú stratégia 2008. évi intézkedési tervét. A munkatervet és az intézkedési tervet szintén jóváhagyta a gazdasági és közlekedési miniszter. A munkaterv C) részének 2.2.1. pontja a Londoni Megállapodáshoz való csatlakozás időpontjáról és feltételeiről szóló kormányzati döntés előkészítését 2008. június 30-i határidővel követeli meg. A kormányzati döntés előkészítésétől a munkaterv azt az eredményt várja, hogy előbb szakmai, a későbbiekben pedig kormányzati konszenzus alakuljon ki a csatlakozás időpontjáról és feltételeiről.

1.2. A stratégia és az annak végrehajtását célzó munkaterv, illetve intézkedési terv a Londoni Megállapodáshoz való csatlakozás időpontjáról és feltételeiről történő döntés két szakaszát vetíti előre: az elsőben társadalmi vitát kell kezdeményezni és – lehetőség szerint – szakmai konszenzust kell teremteni a csatlakozás időzítését és feltételrendszerét illetően; a második szakaszban pedig – a lefolytatott társadalmi vitára és a kialakult szakmai konszenzusra építve – kezdeményezni kell a kormányzati döntést a csatlakozás említett kérdéseiben. Ez a vitairat a Londoni Megállapodással kapcsolatos döntés-előkészítés első szakaszát nyitja meg. Célja és rendeltetése az MSZH stratégiájában és 2008. évi munkatervében előírt társadalmi vita kezdeményezése. Nem tartalmaz egyelőre döntési javaslatot, nem tekinthető kormányelőterjesztés-tervezetnek sem; nem tükrözi sem a Kormány, sem az MSZH felügyeletét ellátó miniszter álláspontját.

A 2008. június 30-ig lefolytatandó társadalmi vita – és az annak során esetleg kialakuló szakmai konszenzus – eredményeit tükrözni fogja, figyelembe veszi majd annak a kormány-előterjesztésnek a tervezete, amelyet az MSZH elnöke az érintett miniszterekkel együttesen 2008 II. félévében készít el és bocsát majd mind közigazgatási, mind szakmai-társadalmi egyeztetésre – azzal a céllal, hogy a Londoni Megállapodáshoz való csatlakozás időpontjáról és feltételeiről szóló kormány-előterjesztést legkésőbb ez év végéig benyújthassák.

1.3. Ez a vitairat a társadalmi vita kezdeményezése és szakmai előkészítése céljából a következőkre vállalkozik:

- főbb vonalaiban ismerteti a Londoni Megállapodást és az azzal kapcsolatos nemzetközi jogi helyzetet (II. fejezet);
- áttekinti a Londoni Megállapodáshoz való csatlakozás hazai előzményeit (III. fejezet);
- bemutatja a Londoni Megállapodás végrehajtására kidolgozott egyes nemzeti jogi megoldásokat (IV. fejezet);
- szól a szabadalmakkal összefüggő nyelvi-fordítási követelményekre európai szinten kimunkált különféle változatokról (V. fejezet);

- összefoglalja az Európai Szabadalmi Egyezményre épülő hatályos hazai szabályozást (VI. fejezet);
- elemzi a Londoni Megállapodás kapcsán felvetődő alkotmányossági és egyéb jogi kérdéseket (VII. fejezet);
- felsorakoztatja a Londoni Megállapodás ügyében felhozott gazdasági és nyelvvédelmi érveket, felmérve a várható hatásokat (VIII. fejezet);
- vázolja a Londoni Megállapodáshoz való csatlakozás menetrendjét, a megállapodás magyarországi alkalmazásának feltételeit és a szükséges jogszabály-változásokat (IX. fejezet).

A vitairat utolsó, X. fejezete a Londoni Megállapodáshoz való csatlakozás időpontjával és feltételeivel kapcsolatos kérdéssort tartalmaz. E kérdéssor rendeltetése a társadalmi vita – lehetőség szerinti – strukturálása; megválaszolása nem feltétele a társadalmi vitában való érdemi részvételnek, és nem kizárt, hanem kifejezetten kívánatos, hogy a vitairatra a társadalmi vitába bekapcsolódó szervezetek és személyek egyéb – a kérdéssortól független, a vitairat többi fejezetére vonatkozó – észrevételeket tegyenek.

A Londoni Megállapodás – nem hivatalos – magyar fordítását a vitairat *melléklete* tartalmazza.

II. MEGÁLLAPODÁS AZ EURÓPAI SZABADALMAK MEGADÁSÁRÓL SZÓLÓ EGYEZMÉNY 65. CIKKÉNEK ALKALMAZÁSÁRÓL (LONDONI MEGÁLLAPODÁS)

2.1. Az európai szabadalmi rendszer reformjának átfogó folyamatát az Európai Szabadalmi Szervezeten belül az 1999 júniusában, Párizsban tartott kormányközi konferencia indította útjára, megadva a mandátumot a szükséges szakértői szintű munkálatok elvégzéséhez.

A párizsi kormányközi konferencia sokrétű mandátumot határozott meg, amely kiterjedt – egyebek mellett – az Európai Szabadalmi Egyezmény (ESZE) felülvizsgálatára, valamint az európai szabadalmak fordítási költségeinek ötven százalékkal való csökkentésére.

Az ESZE 2000-ben felülvizsgált és 2007. december 13-án hatályba lépett szövegének 149a. cikke rendelkezik a szerződő államok közötti egyéb megállapodásokról. E cikk (1) bekezdésének c) pontja értelmében az ESZE-ben semmi sem értelmezhető úgy, hogy az korlátozná az egyes szerződő államok vagy akár mindegyikük jogát arra, hogy az európai szabadalmi bejelentéseket vagy az európai szabadalmakat érintő – az ESZE értelmében a nemzeti jog hatálya alá tartozó – tárgykörben különmegállapodásokat kössenek egymással, így különösen olyan megállapodást, amelynek értelmében az abban részes szerződő államok teljes mértékben vagy részben lemondanak az európai szabadalom 65. cikk szerinti fordításáról.

Az európai szabadalmi rendszer reformjáról tartott második kormányközi konferencián – Londonban, 2000. október 17-én – kötötték meg az európai szabadalmak megadásáról szóló Egyezmény 65. cikkének alkalmazásáról szóló Megállapodást, azaz a Londoni Megállapodást. A megállapodást – az aláírásra nyitva álló, 2001. június 30-án lejárt határidő végéig – az ESZE akkori 19 tagállamából 10 írta alá (Dánia, az Egyesült Királyság, Franciaország, Hollandia, Liechtenstein, Luxemburg, Monaco, Németország, Svájc és Svédország).

A megállapodás 6. cikkének (1) bekezdése rendelkezik a hatálybalépésről. Erre az attól a naptól számított negyedik hónap első napján kerül sor, amelyen az ESZE szerződő államai közül a nyolcadik is letétbe helyezte megerősítő vagy csatlakozási okiratát, feltéve, hogy ezek között az államok között van az a három állam (azaz az Egyesült Királyság, Franciaország és Németország) is, amelyben a legtöbb európai szabadalom vált hatályossá az 1999. évben. Ezek az együttes feltételek azzal teljesültek, hogy Franciaország 2008. január 29-én letétbe helyezte a Londoni Megállapodás megerősítéséről szóló okiratát. A Londoni Megállapodás 2008. május 1-jén lépett hatályba, méghozzá az ESZE következő 13 szerződő államában: Dánia, Egyesült Királyság, Franciaország, Hollandia, Horvátország, Izland, Lettország, Liechtenstein, Luxemburg, Monaco, Németország, Svájc, Szlovénia. Svédország szintén 2008. május 1-jétől kívánja alkalmazni a Londoni Megállapodást.

Azokban az államokban, amelyek a megállapodást annak hatálybalépését követően erősítik meg vagy ahhoz a hatálybalépését követően csatlakoznak, a megerősítő vagy a csatlakozási okirat letétbe helyezésétől számított negyedik hónap első napján lép hatályba a megállapodás [6. cikk (2) bek.].

A hatálybalépéshez kapcsolódóan érdemes megemlíteni a megállapodás alkalmazási körét rögzítő átmeneti szabályt. Ennek értelmében a megállapodást azokra az európai szabadalmakra kell alkalmazni, amelyek megadásáról azt követően hirdették meg az értesítést az Európai Szabadalmi Közlönyben, hogy a megállapodás az adott tagállam vonatkozásában hatályba lépett (9. cikk).

2.2. Az ESZE-nek az európai szabadalmi rendszer nyelvi rezsimjére vonatkozó rendelkezései adják a Londoni Megállapodás szabályozási háttérét. Az ESZE e rendelkezéseinek tükrében érthetők meg a megállapodás szabályai és mérhető fel a jelentőségük. (A következő ismertetés az ESZE jelenleg hatályos, 2000-ben felülvizsgált szövegét veszi alapul; kihirdetéséről ld. a 2007. évi CXXX. törvényt.)

Az ESZE 2. cikkének (2) bekezdéséből és 64. cikkéből következik, hogy az egyes szerződő államokban az ott hatályossá váló európai szabadalmak sorsa, jogi minősége a nemzeti hivatalok által megadott szabadalmakéval lényegében azonos, hiszen – főszabályként – az európai szabadalom azonos hatályú a nemzeti úton megadott szabadalommal. Ebből adódik, hogy az európai szabadalom fenntartására, megszűnésére, a megsemmisítésével kapcsolatos eljárásra, valamint a bitorlására és annak jogkövetkezményeire ugyanazok a szabályok irányadók, mint a nemzeti úton megadott szabadalmak esetében. Az európai szabadalmi rendszer alapzatához tartozó ezt az alapelvet tükrözi a találmányok szabadalmi oltalmáról szóló 1995. évi XXXIII. törvény (Szt.) 84/G. §-a is: az európai szabadalom azonos hatályú az MSZH által megadott szabadalommal.

Az előzőeket sajátos megvilágításba helyezi az ESZE nyelvi rezsimje.

Az Európai Szabadalmi Szervezet (ESZSZ) mindkét szervének, azaz mind az Európai Szabadalmi Hivatalnak (az ESZH-nak), mind az Igazgatótanácsnak három hivatalos nyelve van: az angol, a francia és a német [ESZE 14. cikk (1) bek. és 31. cikk]. Ezek közül a bejelentő által választott egyik nyelv lesz – főszabályként – az ESZH előtt az eljárás nyelve; a bejelentőnek az említett nyelvek egyikén kell benyújtania vagy arra kell lefordítania az európai szabadalmi bejelentést. Az európai szabadalmi bejelentéseket az eljárás nyelvén kell közzétenni; az európai szabadalmak leírásait is ezen a nyelven készítik el és hirdetik meg,

ennek azonban párosulnia kell az igénypontok fordításával az ESZH másik két hivatalos nyelvén. Az Európai Szabadalmi Közlöny és az ESZH Hivatalos Lapja az ESZH mindhárom hivatalos nyelvén megjelenik; az európai szabadalmi nyilvántartásba való bejegyzéseket szintén mindhárom hivatalos nyelven eszközlik; kétség esetén közülük az eljárás nyelvén tett bejegyzés a hiteles [ESZE 14. cikk (2)-(8) bek. és az ESZE-hez kapcsolódó Végrehajtási Szabályzat (ESZE VSZ) 3-7. szabályai].

Az európai szabadalomnak a nemzetivel azonos hatályát és az ESZH előtti eljárás nyelvi rezsimjét kapcsolja össze az ESZE 65., 67. és 70. cikke.

Ahhoz, hogy az európai szabadalom – nemzetivel azonos – hatálya beálljon a területén, a legtöbb szerződő állam, élve az ESZE 65. cikkében megteremtett szabályozási lehetőséggel, jelenleg megköveteli az európai szabadalom szövegének a fordítását.

A 65. cikk (1) bekezdése szerint ugyanis bármelyik szerződő állam előírhatja, hogy ha az ESZH által megadott, módosított vagy korlátozott európai szabadalom nem a hivatalos nyelveinek egyikén készült, a szabadalmas nyújtsa be a központi iparjogvédelmi hatósághoz a megadott, módosított vagy korlátozott szabadalom fordítását az adott állam hivatalos nyelvén. (Az ESZE e cikkének szövege a több hivatalos nyelvvel rendelkező szerződő államokra kiterjedő fordulatokat is tartalmaz, ezek ismertetését azonban – mivel Magyarországon nem relevánsak – mellőzzük.) A fordítás benyújtására rendelkezésre álló határidő az európai szabadalom megadásáról, módosítással való fenntartásáról, illetve korlátozásáról szóló értesítésnek az Európai Szabadalmi Közlönyben történő meghirdetése napjától számított három hónap, kivéve, ha az érintett állam ennél hosszabb határidőt állapít meg.

Az ESZE 65. cikkének (2) bekezdése megengedi a szerződő államoknak, hogy a fordítás közzétételének (meghirdetésének) költségeit – részben vagy egészben – a bejelentővel, illetve a szabadalmassal fizettessék meg, vagyis, hogy a fordítás meghirdetése fejében díjat kérjenek.

Az ESZE 65. cikkének (3) bekezdése szabályozza, hogy a szerződő államok a fordítás benyújtásának (illetve a kapcsolódó díj megfizetésének) elmaradásához milyen jogkövetkezményt fűzhetnek: bármelyik szerződő állam előírhatja, hogy a fordítás benyújtására (és a kapcsolódó díj megfizetésére) vonatkozó rendelkezések betartásának elmulasztása esetén ebben az államban az európai szabadalmi oltalmat kezdettől fogva hatálytalannak kell tekinteni.

Az ESZE 67. cikke szabályozza az európai szabadalmi bejelentés közzétételével a bejelentésben megjelölt szerződő államokban keletkező ideiglenes oltalmat; ez igazodhat a 64. cikk szerinti oltalomhoz vagy az érintett állam jogszabályai szerint a vizsgálat mellőzésével kötelezően közzétett nemzeti bejelentés alapján keletkező oltalomhoz, de mindenképpen el kell érnie a 64. cikk (2) bekezdésének utolsó mondatával meghatározott oltalmi minimumot (ésszerű kártérítés követelésére kell alapot adnia). A 67. cikk (3) bekezdése értelmében bármelyik szerződő állam, amelynek egyik hivatalos nyelve sem az eljárás nyelve, előírhatja, hogy az említett ideiglenes oltalom nem hatályos a területén mindaddig, amíg az igénypontok fordítását az érintett állam hivatalos nyelvén a nemzeti jogban meghatározott módon bárki számára hozzáférhetővé nem teszik, vagy nem közlik azzal a személlyel, aki az érintett szerződő államban a találmányt hasznosítja. Ilyen esetben az európai szabadalmi bejelentés közzétételével keletkező ideiglenes oltalom az érintett állam hivatalos nyelvén készült igénypont-fordítással és az eljárás nyelvén meglévő leírásszöveggel

hatályosul az adott szerződő állam területén. Igaz, a végleges oltalom hatályosulására már alkalmazhatók az ESZE 65. cikke szerint előírható – szigorúbb – fordítási követelmények is.

Az ESZE 70. cikkének felidézése teheti teljessé az ESZE nyelvi rezsimjének képét. E cikk az európai szabadalmi bejelentés és az európai szabadalom hiteles szövegét jelöli ki. Az európai szabadalmi bejelentés, illetve az európai szabadalom hiteles szövege az ESZH előtti bármely eljárásban és bármely szerződő államban az ESZH előtti eljárás nyelve szerinti szöveg [ESZE 70. cikk (1) bek.]. Bármelyik szerződő állam előírhatja viszont, hogy ha az európai szabadalmi bejelentés vagy az európai szabadalom alapján fennálló oltalom terjedelmét az érintett állam hivatalos nyelvén készült fordítás szűkebben határozza meg, mint az ESZH előtti eljárás nyelve szerinti szöveg, az adott államban – a megsemmisítési eljárás esetét kivéve – e fordítás szövege minősüljön hitelesnek [ESZE 70. cikk (3) bek.]. Ha valamely szerződő állam él ezzel a szabályozási opcióval, lehetővé kell tennie a fordítás kijavítását, illetve továbbhasználati jogot kell adnia a szűkebb terjedelmű oltalmat eredményező korábbi fordításban bízó, jóhiszemű személyeknek [ESZE 70. cikk (4) bek.].

2.3. A Londoni Megállapodás érdemi szabályai csupán két cikkbe – a megállapodás első két cikkébe – sűrűsödnek.

A Londoni Megállapodás 1. cikkének (1) bekezdése azokra a szerződő államokra vonatkozik, amelyek hivatalos nyelve – vagy valamelyik hivatalos nyelve – megegyezik az ESZE egyik hivatalos nyelvével. Ezek a szerződő államok nem élhetnek az ESZE 65. cikkének (1) bekezdésében biztosított szabályozási lehetőséggel, azaz az európai szabadalom területükön való hatályosulásához nem írhatják elő sem a teljes szöveg, sem az igénypontok fordításának benyújtását. Ugyanakkor ezekben a szerződő államokban legalább az igénypontok fordítása mindig rendelkezésre áll az ESZH nyelvi rezsimjéből adódóan (ld. a 2.2. pontot).

A Londoni Megállapodás 1. cikkének (2) bekezdése azokra a szerződő államokra vonatkozik, amelyeknek nincs az ESZH hivatalos nyelveinek valamelyikével megegyező hivatalos nyelve (Magyarország is ezek közé az államok közé tartozik). Ezek a szerződő államok sem élhetnek az ESZE 65. cikkének (1) bekezdésében adott szabályozási lehetőséggel, azaz az európai szabadalom területükön való hatályosulásához nem írhatják elő a hivatalos nyelvükön készített fordítás benyújtását, feltéve, hogy az európai szabadalmat az ESZH-nak az adott szerződő állam által választott hivatalos nyelvén adták meg, vagy annak szövegét erre a nyelvre lefordították és a fordítást az ESZE 65. cikke (1) bekezdésében foglaltakkal összhangban benyújtották. A szóban forgó szerződő államok a megállapodás 1. cikkének (3) bekezdése alapján mindazonáltal továbbra is megkövetelhetik az európai szabadalom területükön való hatályosulásához, hogy – a 65. cikk (1) bekezdésében foglaltakkal összhangban – nyújtsák be az igénypontoknak a hivatalos nyelvükön készített fordítását. E szerződő államok is eltekinthetnek azonban teljes mértékben a fordítási követelményektől, vagy azokat a megállapodás 1. cikkének (2) és (3) bekezdésében foglaltaknál kedvezőbben is meghatározhatják; ezt a megállapodás 1. cikkének (4) bekezdése külön meg is erősíti.

A megállapodás 2. cikke értelmében bármely szerződő állam megkövetelheti, hogy az európai szabadalommal kapcsolatos jogvita esetén a szabadalmas saját költségén

a) készítse el – a feltételezett bitorló kérésére – az európai szabadalom teljes szövegének a fordítását, annak az államnak a hivatalos nyelvén, amelyben a feltételezett bitorlást elkövették;

b) nyújtsa be – a hatáskörrel rendelkező bíróság vagy „kvázi igazságszolgáltatási hatóság” (*quasi judicial authority*) felhívására, az előtte folyó eljárásban – az érintett állam hivatalos nyelvén készített fordítást.

III. A LONDONI MEGÁLLAPODÁSHOZ VALÓ CSATLAKOZÁS HAZAI ELŐZMÉNYEI

3.1. A Magyar Köztársaság – az 54/2002. (IX. 13.) OGY határozat alapján – 2003. január 1-jén csatlakozott az ESZE-hez (ratifikálva annak mind az akkor hatályos, mind pedig a Münchenben, 2000. november 29-én felülvizsgált szövegét). Már ekkor fennállt annak elvi lehetősége, hogy hazánk egyidejűleg csatlakozzon az ESZE-hez és a Londoni Megállapodáshoz, hiszen az utóbbi nyitva állt csatlakozásra azok előtt az országok előtt is, amelyek meghívást kaptak vagy egyébként jogosultságot szereztek az ESZE-hez való csatlakozásra. (Ez következik a Londoni Megállapodás 4. cikkéből.) Ennek megfelelően az ESZE-hez történő csatlakozást megelőző hazai felmérések és szakmai viták kiterjedtek a Londoni Megállapodás ratifikálásának kérdésére is. E tárgyban több tanulmány is készült, valamint állásfoglalást adott ki a Magyar Szellemi Tulajdonvédelmi Tanács (MSZTT) is.

Az MSZTT 2001. október 31-én elfogadott – az európai szabadalmi dokumentumok fordításainak megkövetelésével kapcsolatos alkotmányossági szempontokról szóló – állásfoglalása¹ a következő ajánlásokat tette:

„a) A Tanács álláspontja szerint a Magyarország területén érvényes szabadalmak leírásainak és igénypontjainak magyar nyelven történő hozzáférhetővé tétele az alkotmányos alapjogokkal összefüggő követelmény. Tagságunk esetén az európai, illetve a közösségi szabadalmi dokumentumok magyar nyelvű fordításainak elmaradása az Alkotmány hatályos szövegének különösen a következő rendelkezései szempontjából volna aggályos:

- a vállalkozás joga és a gazdasági verseny szabadsága [9. § (2) bek.],*
- a hátrányos megkülönböztetés tilalma [70/A. §],*
- a jogállamiság és a jogbiztonság követelménye [2. § (2) bek.], valamint*
- a közérdekű adatok megismeréséhez fűződő jog [61. § (1) bek.].*

b) A Tanács véleménye szerint ezért indokolt, hogy Magyarország az ESZE-hez történő csatlakozás kapcsán ne váljon a 65. cikk alkalmazásáról szóló – opcionális – Londoni Megállapodás részesévé.

c) A közösségi szabadalmi rendszer magyarországi alkalmazásának bevezetéséig – az EU-csatlakozáshoz egyébként is szükséges alkotmánymódosításra figyelemmel – pedig el kell érni az alaptörvény és a megalkotásra kerülő közösségi szabadalmi rendelet között a nyelvi kérdésben esetleg bekövetkező kollízió feloldását (ami az uniós tagság szempontjából is nélkülözhetetlen).

¹ A Magyar Szellemi Tulajdonvédelmi Tanács állásfoglalása az európai szabadalmi dokumentumok fordításainak megkövetelésével kapcsolatos alkotmányossági szempontokról. Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 106. évf., 6. sz., 2001. december, p. 36.

d) A Tanács célszerűnek tartja annak megvizsgálását is, hogy milyen módon és eszközökkel, továbbá mely pénzügyi források igénybe vételével lehessen annak idején támogatni az idegen nyelvű közösségi szabadalmi leírások széles körű megismerhetőségét és az ilyen találmányok zavartalan beépülését a magyar műszaki kultúrába.”

Erre az előkészítő munkára építve alakult ki a Londoni Megállapodással kapcsolatos kormányzati álláspont, amelyet az ESZE-hez való csatlakozás folytán szükségessé váló törvénymódosítás alapjául szolgáló javaslat miniszteri indokolása (a továbbiakban: a 2002. évi Szt.-módosítás indokolása) a következőképpen foglalt össze:

„Nem indokolt, hogy hazánk csatlakozzon az ESZE 65. cikkében szabályozott fordítási követelmények enyhítésére irányuló Londoni Megállapodáshoz. E megállapodás alapján ugyanis nem volna megkövetelhető az európai szabadalmak szövegének magyar fordítása, ami jogbiztonsági és egyéb alkotmányos aggályokat vethetne fel, továbbá kiiktatná a fordítási követelménynek a valós gazdasági érdekeltséghez nem köthető oltalmi igényeket kiszűrő hatását. A szabadalmi rendszer egyik alapelve is csorbát szenvedne, hiszen elmaradna a találmánynak a köz számára a kizárólagos hasznosítási jog ellenében – a hivatalos nyelven – történő feltárása. Figyelembe kell venni azt is, hogy a szabadalmi leírásokban foglalt műszaki információ 80-90 százaléka csak ilyen módon férhető hozzá és ez az ismeretanyag pótolhatatlan a kutatásban és a fejlesztésben. A fordítási követelményektől való eltekintés a magyar műszaki nyelv elszegényedését is előidézhethetné. Végül nyilvánvalóan mérlegelni kell azt is, milyen fokú az ESZE hivatalos nyelveinek az ismerete hazánkban (általában és a leginkább érintett gazdasági, illetve szakmai körökben).”

A már említett országgyűlési határozat ezzel a kormányzati állásponttal összhangban csupán az ESZE-hez való csatlakozásnak adott zöld utat; a Londoni Megállapodás ratifikálása 2002-ben elmaradt. A Magyar Köztársaság tehát 2003. január 1-jével anélkül vált az ESZE szerződő államává, hogy egyidejűleg csatlakozott volna a Londoni Megállapodáshoz is.

3.2. A Londoni Megállapodással kapcsolatos hazai szakmai viták 2005-ben éledtek fel. A Magyar Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Egyesület (MIE) gyógyszeripari munkabizottsága 2005 szeptemberében ajánlást² fogalmazott meg a Londoni Megállapodásról. Az ajánlás a következőképpen összegezte a munkabizottság következtetéseit:

„A munkabizottság álláspontja szerint nem indokolt, hogy Magyarország csatlakozzon az Európai Szabadalmi Egyezmény 65. cikkében szabályozott fordítási követelmények enyhítésére irányuló Londoni Megállapodáshoz. A megállapodás alapján ugyanis nem volna megkövetelhető az európai szabadalmak teljes szövegének magyar fordítása, ami

- jogbiztonsági és egyéb alkotmányos aggályokat vetne fel;*
- a magyar vállalatokat és vállalkozókat külföldi versenytársaikkal szemben hátrányosabb helyzetbe hozná;*
- a magyar vállalatok és vállalkozók számára – esetenként igen súlyos – anyagi hátrányokat okozna;*

² A Londoni Megállapodásról. A Magyar Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Egyesület Gyógyszeripari Munkabizottságának állásfoglalása. Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 110. évf., 6. sz., 2005. december, p. 36-40.

- *sújtaná a kisvállalkozókat; és*
- *megfosztaná a magyar műszaki értelmiséget attól, hogy a legkorszerűbb technológiát megtestesítő szabadalmi leírásokat anyanyelvén tanulmányozza.”*

Az ajánlást a MIE 2005. november 16-17-én tartott ráckevei konferenciáján külön kerekasztal-beszélgetésben vitatták meg.

További szakmai eszmecserék eredményeként a MIE elnöksége – 2006. november 28-i ülésén – állásfoglalást³ fogadott el a Magyar Köztársaságnak a Londoni Megállapodáshoz történő csatlakozásáról. Az elnökségi állásfoglalás összegzése a következő volt:

„A Magyar Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Egyesület elnöksége Magyarországnak a Londoni Megállapodáshoz való csatlakozását oly módon támogatja, hogy a csatlakozás legkorábban 2013. január 1-jén következzen be, a csatlakozási okmány írja elő a szabadalmi igénypontok fordításának szükségességét, továbbá pontosan és egyértelműen határozza meg, hogy a megállapodás 2. cikkében foglalt „jogvitás esetek” kifejezés alatt mely eljárások értendők (például a szabadalombitorklás és megsemmisítésen kívül a nemleges megállapítási eljárás, a kényszerengedély iránti eljárás, az előhasználati joggal kapcsolatos eljárások, a jogosultsággal kapcsolatos eljárások stb.).

A hivatkozott legkorábbi időpont – az előző bekezdésben meghatározott időpont alternatívájaként – meghatározható az euró hazai bevezetésének időpontjával megegyezően is.

Az állásfoglalás összefoglalt indoka:

Ez a javasolt legkorábbi csatlakozási dátum olyan időpontra esik, amikor egy 2007. január 1-jén bejelentett magyar szabadalmi bejelentésből származó euro-PCT bejelentés ügyében a szabadalom megadását az Európai Szabadalmi Hivatal várhatóan meghirdeti.”

3.3. Az MSZTT 2007. december 7-i ülésén az MSZH elnöke tájékoztatást adott a hivatal középtávú stratégiájáról (ld. az 1.1. és az 1.2. pontot), hangsúlyosan szólva a stratégiának a Londoni Megállapodással kapcsolatos részéről. Az MSZTT a stratégiáról kapott tájékoztatást támogatólag tudomásul vette. Az ülésen elhangzott olyan vélemény is, hogy *„a végleges döntéssel célszerű lenne megvárni olyan nagy súlyú országokat, mint Spanyolország, Olaszország, Lengyelország.”*

IV. A LONDONI MEGÁLLAPODÁS VÉGREHAJTÁSA AZ EGYES NEMZETI JOGOKBAN

4.1. A Londoni Megállapodás 2008. május 1-jén 13 szerződő államban lépett hatályba; rajtuk kívül Svédország alkalmazza a megállapodást ettől az időponttól (ld. a 2.1. pontot).

Amint arról a 2.3. pontban szó esett, a Londoni Megállapodás alkalmazása szempontjából a szerződő államok alapvetően két csoportba sorolhatók.

³ A Magyar Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Egyesület elnökségének állásfoglalása a Magyar Köztársaságnak a Londoni Megállapodáshoz történő csatlakozásáról (elfogadva a MIE elnökségének a 2006. november 28-i ülésén). Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 2. (112.) évf., 1. sz., 2007. február, p. 98-108.

Az első csoportba tartozó államokra vonatkozik a Londoni Megállapodás 1. cikkének (1) bekezdése, vagyis azokra, amelyek hivatalos nyelve – vagy valamelyik hivatalos nyelve – megegyezik az ESZE egyik hivatalos nyelvével, azaz amelyeknek legalább az egyik hivatalos nyelve az angol, a francia vagy a német. Ezek a szerződő államok egyáltalán nem élhetnek az ESZE 65. cikkének (1) bekezdésében biztosított szabályozási lehetőséggel, azaz az európai szabadalom területükön való hatályosulásához nem írhatják elő sem a teljes szöveg, sem az igénypontok fordításának benyújtását, nem támaszthatnak tehát semmiféle fordítási követelményt. Ugyanakkor ezekben a szerződő államokban – az ESZH nyelvi rezsimjéből adódóan (ld. a 2.2. pontot) – legalább az igénypontok fordítása mindig rendelkezésre áll legalább az adott állam egyik hivatalos nyelvén. A szóban forgó szerződő államokban következésképpen az európai szabadalom teljes szövege vagy angol, vagy francia, vagy német nyelven áll rendelkezésre, az igénypontok pedig e három nyelv mindegyikén olvashatók. A Londoni Megállapodás 1. cikkének (1) bekezdéséből adódó e nyelvi rezsimet kell alkalmazni a megállapodás következő szerződő államaiban:

- Egyesült Királyság,
- Franciaország,
- Liechtenstein,
- Luxemburg,
- Monaco,
- Németország,
- Svájc.

A szerződő államok második csoportját azok képezik, amelyek a Londoni Megállapodás 1. cikke (2) bekezdésének hatálya alá tartoznak. A megállapodás e rendelkezése ugyanis azokra az államokra vonatkozik, amelyeknek nincs az ESZH hivatalos nyelveinek valamelyikével megegyező hivatalos nyelve, azaz amelyekben sem az angol, sem a francia, sem a német nem hivatalos nyelv. (Csatlakozása esetén Magyarország is a szerződő államok e csoportjához tartozna.) Ezek a szerződő államok sem élhetnek az ESZE 65. cikkének (1) bekezdésében adott szabályozási lehetőséggel, azaz az európai szabadalom területükön való hatályosulásához nem írhatják elő a hivatalos nyelvükön készített fordítás benyújtását, feltéve, hogy az európai szabadalmat az ESZH-nak az adott szerződő állam által választott hivatalos nyelvén adták meg, vagy annak szövegét erre a nyelvre lefordították és a fordítást az ESZE 65. cikke (1) bekezdésében foglaltakkal összhangban benyújtották. A szóban forgó szerződő államok a megállapodás 1. cikkének (3) bekezdése alapján mindazonáltal továbbra is megkövetelhetik az európai szabadalom területükön való hatályosulásához, hogy – a 65. cikk (1) bekezdésében foglaltakkal összhangban – nyújtsák be az igénypontoknak a hivatalos nyelvükön készített fordítását. Ezekből – a Londoni Megállapodás által megengedett, „eltűrt” – fordítási követelményekből az adódik, hogy a szóban forgó szerződő államok valamelyikében hatályossá vált európai szabadalom teljes szövege rendelkezésre áll az ESZH egy vagy két hivatalos nyelvén, de az egyiken mindig, az igénypontok fordítása pedig hozzáférhető az ESZH többi hivatalos nyelvén és az adott szerződő állam (egyik) hivatalos nyelvén is. E szerződő államok is eltekinthetnek azonban teljes mértékben a fordítási követelményektől, vagy azokat a megállapodás 1. cikkének (2) és (3) bekezdésében foglaltaknál kedvezőbben is meghatározhatják; ezt a megállapodás 1. cikkének (4) bekezdése külön meg is erősíti.

Az e csoportba tartozó jelenlegi szerződő államok közül – élve a megállapodás 1. cikkének (2) bekezdésében adott lehetőséggel – a következők követelik meg a francia és a

német nyelven megadott európai szabadalmak szövegének angol fordítását a szabadalomnak a területükön való hatályosulásához:

- Dánia,
- Hollandia,
- Horvátország,
- Izland.

Dániában, Hollandiában és Izlandon mindazonáltal nem kell az európai szabadalom angol fordítását benyújtani, ha a fordítást helyette az adott állam hivatalos nyelvén (dán, holland vagy izlandi nyelven) terjesztik elő.

Nem élt a megállapodás 1. cikkének (2) bekezdésében adott lehetőséggel, azaz nem követeli meg az európai szabadalom hatályosulásához, hogy annak szövege az ESZH általa választott hivatalos nyelvén minden esetben legyen meg (akár eredetiben, akár fordításban), a megállapodás következő két szerződő állama:

- Lettország,
- Szlovénia.

E két szerződő államban a területükön hatályos európai szabadalmak teljes szövege nem áll szükségképpen rendelkezésre angolul, előfordulhat, hogy csak francia vagy csak német nyelven lesz meg.

A megállapodás 1. cikkének (3) bekezdése alapján a következő szerződő államok követelik meg a szabadalmastól, hogy nyújtsa be az igénypontok fordítását a hivatalos nyelvükön:

- Dánia,
- Hollandia,
- Horvátország,
- Izland,
- Lettország,
- Szlovénia.

A megállapodást ez év május 1-jétől szintén alkalmazó Svédországban az európai szabadalom hatályosulásához szintén követelmény a francia és a német nyelven megadott európai szabadalom szövegének angol nyelvre és – minden esetben – az igénypontok svéd nyelvre való lefordítása.

4.2. Az Egyesült Királyság, Svájc és Liechtenstein a megállapodás alkalmazási körét illetően a szabadalmasok számára kedvezőbb átmeneti szabályokat állapított meg, mint amilyenek a megállapodás 9. cikkéből kötelezően következnének. E cikk értelmében a megállapodást azokra az európai szabadalmakra kell alkalmazni, amelyek megadásáról azt követően hirdették meg az értesítést az Európai Szabadalmi Közlönyben, hogy a megállapodás az adott tagállam vonatkozásában hatályba lépett. Ez az időpont a jelenlegi szerződő államok tekintetében egybeesik a megállapodásnak a 6. cikk (1) bekezdése szerinti hatálybalépésével, vagyis 2008. május 1-jével. Ennek ellenére az említett három állam nemzeti joga szerint a megállapodást azokra az európai szabadalmakra is alkalmazni kell,

amelyek megadásáról 2008. február 1-jét követően hirdették meg az értesítést az Európai Szabadalmi Közlönyben.

4.3. A legtöbb szerződő államban a Londoni Megállapodás végrehajtása érdekében – kis terjedelemben – módosították a szabadalmi törvényt (az ESZE 65. cikkén alapuló előírásokat) és a kapcsolódó végrehajtási szabályokat. A csatlakozást és a szükséges jogszabály-változásokat többnyire széles körű – az érintett vállalkozásokra és szakmai szervezetekre kiterjedő – konzultációkkal készítették elő.

4.4. Mint ismeretes, a Londoni Megállapodás hatálybalépéséhez szükséges együttes feltételek [ld. a megállapodás 6. cikkének (1) bekezdését, illetve a 2.1. pontot] végül azzal teljesültek, hogy Franciaország 2008. január 29-én letétbe helyezte a Londoni Megállapodás megerősítéséről szóló okiratát. A francia ratifikációt hosszas és intenzív vita előzte meg, amelyet Európa-szerte nagy érdeklődés övezett.

Franciaország a Londoni Megállapodást a 3. cikk (1) bekezdésében előírt határidő utolsó előtti napján, 2001. június 29-én írta alá. Már az aláírást megelőzően felemelték szavukat a megállapodás ellen a francia nyelv védelmezői, ezért az Államtanács (*Conseil d'Etat*) 2000. szeptember 21-én véleményt adott a Londoni Megállapodás alapján bevezetendő nyelvi rezsimről, alkotmányossági szempontból is elfogadhatónak nyilvánítva azt. Ennek ellenére időről időre ismételten felbukkant a Londoni Megállapodás alkotmányosságának kérdése, pontosabban a megállapodásnak a francia alkotmány 2. §-ába való ütközésével kapcsolatos aggály.⁴

A francia nyelv mellett síkra szállók ellenében azonban egyre határozottabban léptek fel a gazdasági és tudományos körök, következetesen sürgetve a megállapodás ratifikálását. Az egyeztetések eredményeként a francia nemzetgyűlés 2006. május 17-én elfogadott jelentésében már javasolta a Londoni Megállapodás mielőbbi ratifikációját a francia miniszterelnöknek. A szenátus ugyanilyen tartalmú határozatot fogadott el 2006. május 30-án. Az alkotmányossági aggályok teljes kiküszöbölése érdekében az Alkotmánytanács (*Conseil constitutionnel*) is foglalkozott a megállapodással, és a 2006. szeptember 28-án elfogadott, 2006-541 DC számú határozatában kimondta, hogy a Londoni Megállapodás nem ellentétes a francia alkotmánnyal, így annak 2. §-ával sem.

A 2007 nyarán megválasztott új köztársasági elnök kormánya 2007. augusztus 29-én döntött a Londoni Megállapodás ratifikációjára való felhatalmazást tartalmazó jogszabály-tervezetről. A tervezetet a francia nemzetgyűlés szeptember 26-án, a szenátus október 9-én fogadta el. A francia kormány a ratifikációs okiratot 2008. január 29-én helyezte letétbe a Német Szövetségi Köztársaság kormányánál.

V. SZABADALMAK ÉS NYELVEK: TOVÁBBI EURÓPAI OPCIÓK

5.1. Annak egyik fő oka, hogy az Európai Unióban mind ez ideig nem jött létre a közösségi szabadalom, éppen az, hogy a közösségi szabadalom nyelvi-fordítási követelményeiről a tagállamoknak nem sikerült megegyezniük.

⁴ „A Köztársaság nyelve a francia.” (*La langue de la République est le français.*)

Az egységes európai eljárásban megadott európai szabadalmak a megadásukat követően azokban az országokban, amelyekre a hatályuk kiterjed, nemzeti szabadalmakként élnek tovább, vagyis azokat úgy kell tekinteni, mintha az adott ország nemzeti hivatala előtti eljárásban megadott szabadalmak volnának, azzal azonban, hogy számos kérdésben rájuk az ESZE-vel egységesített, európai szinten megállapított anyagi jogi szabályok vonatkoznak. Ez azt is jelenti, hogy az európai szabadalom nem haladta meg az oltalom területiális jellegét, hiszen megadását követően nem funkcionál szupranacionális – több ország területére egységesen kiterjedő hatályú – szabadalomként. Ez utóbbi megteremtését a közösségi szabadalom bevezetésére irányuló törekvések, kísérletek célozták.

A Közösségi Szabadalmi Egyezmény első változatát 1975. október 5-én írták alá Luxemburgban. Módosításáról és a bíraskodásra vonatkozó jegyzőkönyvvel történő kiegészítéséről 1989. december 15-én jött létre megállapodás.⁵ Az egyezmény – a szükséges ratifikációk hiányában – azonban egyik szövegváltozatában sem lépett soha hatályba.

A közösségi szabadalom bevezetésére irányuló első kísérleteket követően az Európai Bizottság 2000 augusztusában terjesztette elő a közösségi szabadalomról szóló tanácsi rendeletre vonatkozó javaslatát.⁶ A Bizottság tehát a tagállamok között létrejövő nemzetközi szerződés helyett (ami a hatályba nem lépett Luxemburgi Egyezmény modellje volt) közösségi jogszabállyal, az Európai Közösséget létrehozó szerződés (EK-Szerződés) 308. cikkén alapuló rendelettel kívánta bevezetni ezt a közösségi oltalmi formát is (ugyanúgy, mint a közösségi védjegyoltalom, a közösségi növényfajta-oltalom, illetve a formatervezési minták közösségi oltalma esetében). E rendelet elfogadásához ugyan a tagállamok egyhangú szavazatára van szükség a Tanácsban, a rendeleti forma, a közösségi jogszabályban való szabályozás mindazonáltal számos előnnyel jár a Közösség nézőpontjából (pl. nincs szükség ratifikációra, mint a tagállamok közötti nemzetközi szerződéseknél). A rendelettervezet szerint a közösségi szabadalom egységes jellegű volna, ahhoz a Közösség egész területén, valamennyi tagállamban ugyanaz a jogi hatály fűződne. A közösségi szabadalmat csak a Közösség egészére vonatkozóan lehetne megadni, átruházni vagy megsemmisíteni, és csak ugyanilyen hatállyal lehetne oltalmának megszűnését megállapítani. A közösségi szabadalom egységes jellege az Európai Unió egységes belső piacának természetéhez igazodik, annak igényeit elégíti ki; ezzel az Unión belül meghaladná a szabadalmi oltalom területiális jellegét, feloldaná annak területi, nemzeti kötődéseit. A rendelettervezet szerint a közösségi szabadalmakat az ESZH adná meg, ami igényelné a Közösség csatlakozását az ESZE-hez, azt követően, hogy erre az egyezmény megfelelő módosításával jogi lehetőség nyílik. A közösségi szabadalom megadásáig terjedő szakasz kérdéseit az ESZE rendezné, azaz e tekintetben a közösségi szabadalom az európai szabadalom egyik válfaja volna. A közösségi rendelet ezért a szabadalom megadását követően jelentkező kérdések szabályozására szorítkozna; e kérdésekben viszont autonóm, közösségi jogrendet alakítana ki.

Számos tárgyalási forduló és hosszas egyeztetési folyamat eredményeképpen a Tanács kompetens formációi 2003. március 3-án és március 6-án közös politikai megközelítést fogadtak el a közösségi szabadalomról.⁷ A közös politikai megközelítés alapján sem sikerült azonban elfogadni a rendelettervezet átdolgozott változatát sem, elsősorban a tagállamok között a fordítási követelményt illetően fennmaradt vitás kérdések miatt. A tervezettel

⁵ 89/695/EEC: Agreement relating to Community patents – Done at Luxembourg on 15 December 1989, OJ L 401, 30. 12. 1989, p. 1-71.

⁶ Proposal for a Council Regulation on the Community patent, COM(2000) 412 final, 2000/0177(CNS), p. 1-69.

⁷ 7159/03 PI 24, Brussels, 7 March 2003

kapcsolatos egyeztetések 2004 második felében holtpontra jutottak, és onnét hosszabb ideig nem mozdultak el.

Az Európai Bizottság 2006. január 9-én konzultációt kezdeményezett – kérdőív formájában – az európai szabadalmi rendszer jövőjéről.⁸ A Bizottság kezdeményezésére az Európai Parlament is külön állásfoglalással⁹ reagált. A kérdőívre adott válaszok előzetes feldolgozása és értékelése alapján az Európai Bizottság nyilvános meghallgatást tartott 2006. július 12-én. A Bizottság e konzultációs folyamat eredményeire építve 2007 áprilisára készítette el közleményét az Európai Parlament és a Tanács részére „*A szabadalmi rendszer továbbfejlesztése Európában*” címmel.¹⁰ A közleményből az tűnt ki, hogy a Bizottság rövid távon egy integrált európai szabadalmi bírósági rendszer létrehozására kívánna összpontosítani, ezt tartaná a legfontosabb és leginkább sürgető feladatnak. A közösségi szabadalom ügye csak ezt követően, legfeljebb középtávon kerülne újból napirendre.

A közösségi szabadalomról 2003-ban létrejött közös politikai megközelítést a Bizottság – hivatkozva a konzultáció eredményeire is – kritikusan ítélte meg. Az említett megközelítésben előirányzott fordítási követelményt – nevezetesen, hogy a közösségi szabadalom ún. igénypontjait az EU összes hivatalos nyelvére le kellett volna fordítani a szabadalom érvényességéhez – több oldalról is súlyos bírálat érte: egyes vélemények ezt túlzottan terhesnek és költségesnek ítélték, míg volt, aki ezt kevesellte, és a teljes szabadalmi leírás fordításának megkövetelését szorgalmazta volna a jogbiztonság, a diszkriminációmentesség és a szabadalmak információs funkciójának betöltése érdekében. A Bizottság további vizsgálódást ajánlott e témakörben, a jogbiztonság és a költségcsökkentés szempontjainak összeegyeztetésével.

A Bizottság közleménye nyomán a Tanács szellemi tulajdonért felelős munkacsoportjában az EU szlovén elnöksége ismét napirendre vette a közösségi szabadalom ügyét, és külön előterjesztést szentelt a közösségi szabadalom nyelvi rezsimjével kapcsolatos újabb elképzeléseknek.

5.2. A közösségi szabadalomról immár évtizedek óta folyó tárgyalások során kidolgozott különféle nyelvi-fordítási rendszerek kontrasztos hátterét adják a Londoni Megállapodás szerinti konstrukciónak. Rövid összefoglalásuk ezért szolgálhat tanulságokkal.

A Luxemburgi Egyezmény 10. cikkéből adódóan a közösségi szabadalom megadására irányuló eljárás nyelve az ESZH előtt lényegében az európai szabadalmi bejelentésekre vonatkozó általános szabályok szerint alakult volna. A 29. cikk szerint viszont az európai szabadalom megadását, illetve meghirdetését megelőzően – annak feltételeként – be kellett volna nyújtani a megadás alapjául szolgáló igénypontok fordítását az olyan szerződő államok egy-egy hivatalos nyelvén is, amelyekben az angol, a francia és a német nem hivatalos nyelv. Emellett az egyezmény 32. cikke az ideiglenes oltalom nyelvi-fordítási feltételeit lényegében az ESZE 67. cikkével összhangban állapította meg. A legfontosabb fordítási követelményt

⁸ European Commission, Internal Market and Services DG, Questionnaire on the patent system in Europe, Brussels, 09/01/06; http://ec.europa.eu/internal_market/indprop/patent/consultation_en.htm

⁹ Future action in the field of patents, European Parliament resolution on future patent policy in Europe, P6_TA(2006)0416.

¹⁰ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak – Az európai szabadalmi rendszer fejlesztése; Communication from the Commission to the European Parliament and the Council – Enhancing the patent system in Europe, COM(2007) 29-03-07; a közlemény a következő címen érhető el: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2007/com2007_0165en01.pdf; továbbá megtekinthető az MSZH honlapján is: <http://www.mszh.hu>.

mindazonáltal a Luxemburgi Egyezmény 30. cikke állította: megkövetelte a közösségi szabadalom szövegének lefordítását a Közösségnek az ESZH előtti eljárás nyelvén kívüli összes hivatalos nyelvére, ami azt jelentette volna, hogy a közösségi szabadalom szövege rendelkezésre állt volna minden egyes közösségi tagállam legalább egyik hivatalos nyelvén. E rend lett volna irányadó a felszólalási eljárás eredményeként módosítással fenntartott közösségi szabadalomra is. A fordításokat az ESZH-nál kellett volna benyújtani, a megadás meghirdetésétől számított három hónapon belül. A fordításokat az ESZH egyrészt meghirdette volna, másrészt a tagállamok nemzeti iparjogvédelmi hatóságai számára továbbította volna – „megfelelő és nem költséges” terjesztés céljából. A fordítások benyújtásának elmaradása esetén a közösségi szabadalmat keletkezésétől fogva hatálytalannak kellett volna tekinteni, azzal azonban, hogy a szabadalmas – kérelmére – ilyen esetben „közönséges” európai szabadalmat szerezhetett volna azokban a tagállamokban, amelyek hivatalos nyelvén nyújtott be fordítást. Az egyezmény mind a 29., mind a 30. cikk alapján benyújtott fordítások kijavítására módot adott volna, egyúttal továbbhasználati jogot biztosítva a szűkebb terjedelmű oltalmat eredményező korábbi fordításban bízó, jóhiszemű személyeknek.

A közösségi szabadalomról szóló – 2000 augusztusában előterjesztett – rendelettervezet abból indult ki, hogy a Luxemburgi Egyezmény „bukását” a túlságosan költségesnek talált fordítási követelmények okozták; a Bizottság az egyezmény nyelvi rezsimjéből adódó fordítási költségeket – az akkori tíz hivatalos nyelvvel számolva – 17 000 euróra tette, míg a tervezet olyan megoldást irányzott elő, amelynek költsége csupán 2200 euró körül alakult volna. A tervezet lényegében semmiféle fordítási követelményt nem támasztott volna a közösségi szabadalom hatályosságának feltételeként. A közösségi szabadalom nyelve az ESZH előtti eljárás nyelve lett volna (azaz az angol vagy a francia vagy a német); a szabadalom teljes szövege csak ezen a nyelven állt volna rendelkezésre, igénypontjai pedig még az ESZH másik két hivatalos nyelvén. A közösségi szabadalom a Közösség egész területén hatályossá vált volna minden egyéb fordítási követelmény teljesítése nélkül; a tervezet 58. cikke csupán a szabadalmas számára – határidő nélkül – nyitva álló, önkéntesen választható opcióként szólt arról a lehetőségről, hogy a közösségi szabadalom szövegének fordítását benyújthatja – meghirdetés végett – az ESZH-nál a tagállamok és a Közösség egyes további hivatalos nyelvein vagy akár mindegyiken. A szabadalomnak az eljárás nyelve szerinti szövegéről a Közösség más hivatalos nyelvén csak jogvita esetén – pontosabban: csupán a szabadalombitorlás miatt támasztott kártérítési igény érvényesítése céljából – kellett volna fordítást készíteni. A rendelettervezet 44. cikke úgy rendelkezett, hogy a bitorlást – az ellenkező bizonyításáig – nem lehetett volna felróhatóknak tekinteni, ha az állítólagos bitorló székhelye vagy lakóhelye szerinti tagállam egyik hivatalos nyelve sem egyezett volna a szabadaloméval és ilyen nyelven az 58. cikk alapján benyújtott fordítás sem állt volna rendelkezésre; ilyen esetben kártérítést csak az attól az időponttól kezdődő időszakra vonatkozóan lehetett volna követelni, amikor a fordítást az állítólagos bitorlóval az említett állam (általa ismert) hivatalos nyelvén közölték. Hasonló rendszert vezetett volna be a tervezet 11. cikke a közösségi szabadalmi bejelentés közzétételével keletkező ideiglenes oltalom alapján járó méltányos díjazás (*reasonable compensation*) igénylésére is, azzal, hogy e tekintetben elegendő lett volna az állítólagos bitorló által értett bármely hivatalos nyelven (tehát nem feltétlenül csak a székhelye, illetve lakóhelye szerinti tagállam hivatalos nyelvén) közölt vagy közzétett fordítás is.

A 2003. márciusi közös politikai megközelítés abból indult ki, hogy a közösségi szabadalom nyelvi rezsimjének ki kell elégítenie a következő követelményeket: anyagilag megengedhetőnek és költséghatékonnak kell lennie (*affordability, cost-efficiency*), miközben garantálnia kell a jogbiztonságot és a diszkriminációmentességet (*legal certainty and non-*

discrimination). A megadásáig terjedő szakaszban a közösségi szabadalom nyelvi szabályai az ESZE szerint alakultak volna. A közösségi szabadalom hatályosulásához megkövetelt fordításokról a közös politikai megközelítés 2.3. pontja a következőképpen szólt:

„A jogbiztonság érdekében – különösen a kártérítés iránti perekkel és igényekkel kapcsolatban –, valamint a diszkriminációmentesség és a szabadalmazott technológia terjesztése céljából a bejelentőnek, amint megadják a szabadalmat, be kell nyújtania az összes igénypont fordítását a Közösség összes hivatalos nyelvén, kivéve, ha valamely tagállam lemond a hivatalos nyelvére készítendő fordításról. A fordításokat az ESZH-nál fogják benyújtani, és költségeit a bejelentőnek kell viselnie, aki a szabadalmi bejelentésbe foglalandó igénypontok számáról és hosszáról amúgy is dönt, befolyást gyakorolva ezzel a fordítási költségekre.”

A Tanács a közös politikai megközelítés e pontjához azt a nyilatkozatot fűzte, hogy az „amint megadják a szabadalmat” kifejezést úgy kell érteni: a szabadalom megadásától számított ésszerű időn belül. Ez idő alatt pedig, addig is, amíg a fordítások rendelkezésre nem állnak, a szabadalmat érvényesnek (pontosabban: hatályosnak) kell tekinteni. A Tanács nyugtázta továbbá, hogy a német delegáció szerint ésszerű idő volna a szabadalom megadásától számított két év is (szemben az ESZE 65. cikke szerinti legalább három hónappal, illetve a Luxemburgi Egyezmény 30. cikke alapján előírt három hónappal). Később ez vált az egyik olyan kérdéssé, amelyben nem sikerült konszenzust elérni a rendelettervezetnek a közös politikai megközelítéssel összhangban történő átdolgozása során. Az ésszerű időre vonatkozó tagállami javaslatok a három és a huszonnégy hónapos időtartam között ingadoztak, hat, kilenc és tizenkét hónapos közbülső opciókkal. További vitatéma volt, hogy a közösségi szabadalom igénypontjainak – a szabadalom hatályosulásához megkövetelt – fordításait hol kelljen előterjeszteni. Az átdolgozott rendelettervezet 24a. cikke értelmében – a bejelentő választása szerint – a fordítást vagy az ESZH-nál vagy a fordítással megegyező hivatalos nyelvet használó tagállam (erre vállalkozó) nemzeti szabadalmi hivatalánál lehetett volna előterjeszteni, azzal, hogy az utóbbi haladéktalanul továbbította volna azt az ESZH-hoz. A fordításokat az ESZH publikálta volna internetes adatbázisában, illetve juttatta volna el külön is a tagállamok nemzeti szabadalmi hatóságaihoz. Egyes tagállamok kötelezővé tették volna, mások pedig kizárták volna a fordításnak a „nyelv szerint illetékes” nemzeti hivatalnál történő előterjesztését. Még mélyebb nézetkülönbség alakult ki abban, hogy a hibás fordításhoz és annak kijavításához milyen jogkövetkezmények fűződjenek. Több tagállam számára sem volt elfogadható, hogy az átdolgozott rendelettervezet 24c. cikke az ESZE 70. cikkében foglaltakhoz képest a szabadalmas javára billentette volna fel az érdekegyensúlyt: a szűkebb terjedelmű oltalmat eredményező korábbi fordításban bízó, jóhiszemű személyeknek csupán két évre és csak díjfizetés ellenében engedett volna továbbhasználati jogot. Emellett a tervezet 44. cikkének (3a) bekezdése a hibás fordításban bízó személyeket is csak akkor mentesítette volna a bitorlásért való kártérítési felelősség alól, ha nem tudták vagy kellő gondosság mellett sem tudhatták volna, hogy bitorolják a szabadalmat. A 2003. márciusi közös politikai megközelítés mentén megindult jogalkotási folyamat végül épp az említett kérdésekben kialakult nézetkülönbségek miatt rekedt meg és jutott holtpontra.

A Bizottság 2007. áprilisi közleménye külön mellékletben foglalkozott az egyes fordítási modellek költségeivel (erre a témára a vitairat VIII. fejezete tér vissza), önálló – kidolgozott – javaslatot azonban nem tartalmazott a fordítási rendszerre. A közlemény 2.1. pontja csupán a következőket fejtette ki:

„A Bizottság szerint fennáll a lehetőség a hatékony megoldások megtalálására, és a maga részéről a tagállamokkal közösen keresni fogja a nyelvi rendelkezések továbbfejlesztésének azon lehetőségeit, amelyek csökkentik a közösségi szabadalom fordítási költségeit, ugyanakkor erősítik a jogbiztonságot minden érintett, kiemelten is a KKV-k szempontjából. A lehetséges megoldások közé tartozhat a KKV-k számára díjcsökkentés bevezetése, vagy az olyan rendszerek, amelyek lehetővé teszik a fordítási előírások nagyobb rugalmasságát.”

A közlemény e pontjához fűzött lábjegyzet pedig még egy opciót villantott fel:

„Továbbá a beszerzési költségeket csökkenthetik, ezért ugyancsak megfontolásra érdemesek a szabadalmi igények [helyesen: igénypontok] gépi fordításához kapcsolódó kísérleti projektek, például azok, amelyek jelenleg az ESZH-nál és a francia Institut National de la Propriété Industrielle (INPI) intézeténél folynak.”

A közlemény megvitatása során számos tagállam jelezte: számára a Londoni Megállapodás rendszere elfogadható volna a közösségi szabadalom esetében is.

A közleményről az Európai Koordinációs Tárcaközi Bizottság (EKTB) szellemi tulajdonért felelős szakértői al csoportjában elfogadott magyar tárgyalási álláspont e kérdéskörben a következőket tartalmazta:

„Számunkra változatlanul a 2003. márciusi közös politikai megközelítés az irányadó, azt tekintjük minden további tárgyalás alapjának. Nem tudunk támogatni semmiféle olyan elmozdulást e megközelítéstől, amely az európai (közösségi) szabadalmi rendszer további központosításához vezetne.

A nyelvi-fordítási követelmények esetében azt tartjuk kulcskérdésnek, hogy a fordításhoz, illetve a hibás fordításhoz érdemi jogkövetkezmények fűződjenek, azaz az igénypontoknak az EU hivatalos nyelveire való lefordítása legyen a közösségi szabadalom hatályosulásának (illetve érvényességének) feltétele, a hibás fordítás jogkövetkezményeit pedig a szabadalmas és ne a jóhiszemű harmadik személyek viseljék. A korábbi viták során német részről a fordítások benyújtására javasolt – a szabadalom megadásától számított – kétéves határidőt aránytalanul hosszúnak ítéltük. Egy ilyen határidő bevezetése egyfelől a jogbiztonság súlyos sérelmével járna, másfelől a gyakorlatban azt eredményezné, hogy végül be se nyújtanák a fordítást (megelégednének a 6-8 éves függő jogi helyzettel és a versenytárs ez idő alatt történő akadályozásával).”

Az EU szlovén elnöksége ez év februárjában két újabb elképzelést vázolt fel a Tanács szellemi tulajdonért felelős munkacsoportjának készített előterjesztésében.¹¹ A „rugalmas” közösségi szabadalom opciója a közösségi szabadalom hatályossága és a belőle eredő jogok érvényesíthetősége között tesz különbséget. A szabadalmas dönthetné el: hány tagállam hivatalos nyelvén és mikor nyújtja be az igénypontok fordítását. A szabadalomból eredő jogokat csak azokban a tagállamokban lehetne érvényesíteni, amelyek hivatalos nyelvén legalább az igénypont-fordítás rendelkezésre áll. Ha a későbbiekben ezt szükségesnek találná, a szabadalmas további fordításokat is rendelkezésre bocsáthatna, de ilyen esetben kártérítést a bitorlás miatt csak a fordítás rendelkezésre bocsátásától kezdődő időszakra követelhetne. Az elnökségi előterjesztés e modell előnyét abban látja, hogy a szabadalmasok „maguk

¹¹ 6985 PI 9, Brussels, 28 February 2008

dönthetnének, méghozzá szabadalmanként, az oltalom kívánatosnak ítélt földrajzi kiterjedésének mértékéről és azokról a fordítási költségekről, amelyeket hajlandóak viselni”. A gépi fordítást nyújtó központi szolgálat modelljében a közösségi szabadalom hatályosulásához semmiféle fordítást nem követelnének meg. Az érdekeltek a központi fordító szolgálat – alapvetően elektronikus úton történő – igénybevételével juthatnának hozzá az általuk választott nyelven a szükséges fordításhoz. E fordításnak azonban semmiféle jogi relevanciája nem volna; ahhoz joghatás nem fűződne (még akkor sem, ha utóbb hibásnak, pontatlannak bizonyul). A központi szolgálat gépi fordításai tehát csakis tájékoztatási, szabadalmi információs célokat szolgálnának. Igaz, nem korlátozódnának csupán az igénypontokra, hanem a szabadalom teljes szövegét illetően rendelkezésre állnának, ráadásul az eljárás korábbi szakaszában: nemcsak a szabadalom megadása után, hanem már a bejelentés közzétételét követően is. A központi szolgálatot az ESZH működtetné; létrehozásához a Közösség pénzügyileg is hozzájárulna. A folyamatos működés költségeit – amelyek az elnökség várakozása szerint csupán marginálisak lennének – a „rendszer” viselné, vagyis azokat az ESZH költségvetéséből fedeznék. Az elnökség e javaslatairól a tanácsi munkacsoportban még folyik az eszmecsere; a gépi fordítás opciója jóval nagyobb támogatást élvez.

5.3. Említést érdemel az ESZSZ-ben a fordítási követelmények reformjának lehetséges változatairól az 1990-es évek közepén lefolytatott vizsgálódás, illetve vita is. Az ESZSZ Igazgatótanácsa (IT) felkérte az egyik szakbizottságát, a Szabadalmi Jogi Bizottságot (*Committee on Patent Law*), hogy tanulmányozza az európai szabadalmak fordítása és hatályosítása tekintetében kialakult rendszer lehetséges alternatíváit, alapvetően a költségek csökkentése céljából. A CPL 1996 októberében fogadta el és az év novemberében terjesztette az IT elé a zárójelentését.¹² E jelentés ún. megoldási csomagot (*package solution*) is tartalmazott. A *package solution* a következő elemekből állt:

- az európai szabadalmi bejelentés közzétételével egyidejűleg vagy haladéktalanul azt követően bővített kivonatot tettek volna közzé, amelyet valamennyi megjelölt szerződő állam hivatalos nyelvén megjelentettek volna;
- a megadást követően – a hatályosításhoz – az európai szabadalomnak csupán az igénypontjait kellett volna lefordítani az érintett szerződő államok hivatalos nyelveire;
- a szabadalmasnak azonban a szabadalom teljes szövegéről – tehát a leírásról is – fordítást kellett volna készítenie, mielőtt felléphetett volna bármilyen szabadalombitorlással szemben, illetve bármilyen szabadalmi jogvitában (a lehetséges jogviták körét a CPL jelentése szélesen értelmezte: a fordítást megkövetelték volna nemcsak a bitorlási per megindításához, hanem már az állítólagos jogsértő írásbeli figyelmeztetéséhez, a jogsértés abbahagyására való felszólításához is, valamint megsemmisítési és nemleges megállapítási eljárás esetén is; ez utóbbi esetkörben főként a felek „fegyveregyenlőségének” biztosítása érdekében).

A CPL jelentése szerint a *package solution* nagy előnye abban állt volna, hogy az ESZE módosítása nélkül meg lehetett volna valósítani, valamint jelentős megtakarítást hozott volna a bejelentők, illetve a szabadalmasok számára (16 000 német márkát az 1996. évi árfolyamon, az ESZE akkori szerződő államainak a mainál jóval szűkebb körében).

¹² CA/46/96, Munich, 19. 11. 1996

A CPL jelentése nem talált egyöntetű támogatásra az IT-ben; emiatt a CPL újabb változatokat¹³ dolgozott ki és tárt – 1998 tavaszán – az IT elé. Ezeket a következő – tartalmukat jól kifejező – címkékkel látták el: „*nincs teljes fordítás*” („*no full translation*”); „*fordítás az ESZH nyelveire*” („*translation into EPO languages*”); „*a Közösségi Szabadalmi Egyezmény szerinti fordítási rendszer*” („*translation arrangements as per CPC 1975*”). Az ESZH pedig kidolgozta javaslatát az európai szabadalmak hatályosításához szükséges fordítások központosított benyújtását lehetővé tevő – a szabadalmasok számára opcionális – rendszerre. Ezeket az elképzeléseket az ESZSZ-ben aztán az idő és a Londoni Megállapodás írta felül.

5.4. Az 1999 júniusában, Párizsban megtartott kormányközi konferencián (ld. a 2.1. pontot) meghatározott sokrétű mandátum kiterjedt az európai szabadalmi bíraskodás felülvizsgálatára és harmonizációjára is. A londoni kormányközi konferencia (ld. a 2.1. pontot) pedig megújította az illetékes munkacsoport mandátumát a szupranacionális európai szabadalmi bíraskodás megteremtésére irányuló megállapodás-tervezetet illetően. Ez vezetett el az Európai Szabadalmi Bíraskodási Megállapodás (*European Patent Litigation Agreement, EPLA*) tervezetének kidolgozásához.¹⁴ A 2000. évi felülvizsgálat alkalmával az ESZE 149a. cikke (1) bekezdésének a) és b) pontja ehhez az egyezmény szerinti jogalapot megteremtette (más kérdés, hogy az EPLA hatálybalépését mindeddig alapvetően az akadályozta meg, hogy az EU tagállamainak – az irányadó jogi álláspont szerint – nincs hatáskörük ilyen tárgyú nemzetközi szerződés megkötésére a Közösség részvétele nélkül; ez utóbbihoz viszont a közösségi jogban kellene megtalálni vagy megteremteni a megfelelő jogalapot). Az ESZE említett rendelkezései szerint az ESZE-ben semmi sem értelmezhető úgy, hogy az korlátozná az egyes szerződő államok vagy akár mindegyikük jogát arra, hogy az európai szabadalmi bejelentéseket vagy az európai szabadalmakat érintő – az egyezmény értelmében a nemzeti jog hatálya alá tartozó – tárgykörben egymással különmegállapodásokat kössenek, így különösen megállapodást az abban részes szerződő államok számára közös európai szabadalmi bíróság létrehozásáról, illetve megállapodást az abban részes szerződő államok számára közös intézmény létrehozásáról, amely – a nemzeti bíróságok és bírósághoz hasonló testületek kérésére – véleményt ad európai, illetve harmonizált nemzeti szabadalmi jogi kérdésekben. Az EPLA és az Európai Szabadalmi Bíróság (*European Patent Court*) hozzá kapcsolódó Statútuma (*Statute*) – tervezetként – 2005 óta lényegében készen áll, a továbblépést azonban az említett hatásköri vita akadályozza. Az EPLA szerint az Európai Szabadalmi Bíróság joghatóságába tartozna az európai szabadalmak bitorlásával és megsemmisítésével kapcsolatos összes ügy, ideértve a nemleges megállapítást is.

Az Európai Szabadalmi Bíróság Statútumának 32. cikke szabályozza a bírósági eljárások nyelvét. Az eljárás az Európai Szabadalmi Bíróság központi egysége (*Central Division*) előtt az a nyelv volna, amely az adott európai szabadalommal kapcsolatban az ESZH előtti eljárás nyelve volt; az Európai Szabadalmi Bíróság regionális egysége (*Regional Division*) előtt pedig az egység székhelye szerinti szerződő államnak az ESZH egyik hivatalos nyelvével megegyező hivatalos nyelve, vagy pedig, ha a székhely szerinti szerződő államnak az ESZH hivatalos nyelveivel több hivatalos nyelve is megegyezik vagy egyik sem egyezik meg, az ESZH-nak az e szerződő állam által választott és megjelölt hivatalos nyelve. A fellebbezési fórum előtti eljárás nyelve pedig az elsőfokú bíróság előtti eljárás nyelvéhez igazodna. Ennek eredménye az volna, hogy az EPLA alapján az Európai Szabadalmi Bíróság előtti eljárások nyelve kizárólag az ESZH valamelyik hivatalos nyelve lehetne. Ettől eltérő

¹³ CA/PL 8/98, Munich, 15. 04. 1998

¹⁴ Draft Agreement on the establishment of a European patent litigation system. Working Party on Litigation, December 2005; ld. az ESZH honlapját is; <http://www.epo.org/patents/law/legislative-initiatives/epl.html>

eljárási nyelv használatára csak a felek egyetértésével és az Európai Szabadalmi Bíróság engedélyével kerülhetne sor.

Az európai szabadalom nem mutat olyan szupranacionális jelleget, mint amilyen a közösségi szabadalmat jellemezné. Ezért is különös, hogy az EPLA nyelvi rezsimje az ESZH hivatalos nyelvein kívüli nyelvek használatát jobban korlátozná (lényegében kizárná), mint a közösségi szabadalommal kapcsolatban eddig napvilágot látott bármelyik tervezet (e tervezetek többnyire abból a főszabályból indultak ki, hogy a közösségi szabadalmi ügyben eljáró bíróság előtt az eljárás nyelve az alperes lakóhelye, illetve székhelye szerinti tagállam hivatalos nyelvéhez igazodjon, ami – a joghatósági szabályok folytán – többnyire az eljáró fórum hivatalos nyelve is egyben).

Az EKTB szellemi tulajdonért felelős szakértői alcsoportjában a Bizottság 2007. áprilisi közleményéről kialakított tárgyalási álláspont (ld. az 5.2. pontot) e tárgykörben a következőket tartalmazta:

„magyar részről egy olyan európai szabadalmi bíraskodási rendszer kialakítását tudjuk támogatni, amely ... eljárásaiban lehetővé teszi a rendszerben részt vevő államok hivatalos nyelvének használatát.”

VI. AZ ESZE RENDELKEZÉSEIRE ÉPÜLŐ HATÁLYOS HAZAI SZABÁLYOZÁS

6.1. Az ESZE 65. cikkében adott szabályozási lehetőséggel (ld. a 2.2. pontot) él hatályos szabadalmi jogunk: az európai szabadalom csak abban az esetben válik hatályossá a Magyar Köztársaságban, ha a törvényben rögzített határidőn belül a szabadalmas benyújtja az MSZH-hoz az európai szabadalom szövegének magyar nyelvű fordítását [Szt. 84/H. § (1) bek.]. Az ESZE 65. cikke és az Szt. említett rendelkezése az európai szabadalom szövegéről szól, amin a leírást, az igénypontokat és a rajzokon szereplő szöveges részeket egyaránt érteni kell; a felsoroltak teljes fordítását be kell tehát nyújtani ahhoz, hogy az európai szabadalom hatályossá váljék hazánkban. Ezt megerősítette a 2002. évi Szt.-módosítás indokolása és tükrözi a fordítások alakításáigat megszabó miniszteri rendelet is: a szabadalmi bejelentés, az európai szabadalmi bejelentésekkel és az európai szabadalmakkal, illetve a nemzetközi szabadalmi bejelentésekkel összefüggő beadványok, valamint a növényfajta-oltalmi bejelentés részletes alaki szabályairól szóló 20/2002. (XII. 12.) IM rendelet (a továbbiakban: alaki rendelet) 11. §-ának (3) bekezdése értelmében az európai szabadalom szövegéről készített fordításnak a szabadalmi leírás, az igénypontok, a rajzokon szereplő szöveg és a kivonat magyar nyelvű fordítását kell tartalmaznia; a rajzokat akkor is be kell nyújtani, ha azokon magyarra fordítandó szöveg nincs.

Az ESZE 65. cikkének (1) bekezdése értelmében a fordítás benyújtására rendelkezésre álló határidő az európai szabadalom megadásáról, módosítással történő fenntartásáról, illetve korlátozásáról szóló értesítésnek az Európai Szabadalmi Közlönyben történő meghirdetése napjától számított három hónap, kivéve, ha az érintett állam ennél hosszabb határidőt állapít meg.

Az Szt. 84/H. §-ának eredeti – 2003. január 1-je és 2005. november 1-je között hatályban lévő – változata a fordítás benyújtására az ESZE 65. cikkében megkövetelt legrövidebb időtartammal megegyező (vagyis három hónapos) határidőt állapított meg. A

gyakorlati tapasztalatok és a hazai hivatásos képviselők igényei azonban e szabályozás rugalmasabbá tétele mellett szóltak. Az Szt. 84/H. §-ának a 2005. évi LXXXIII. törvény 206. §-ával megállapított szövege további három hónapos póthatáridőt vezetett be. Ennek eredményeként az Szt. 84/H. §-ának a 2005. november 1-je óta hatályos szövege szerint az európai szabadalom megadásának meghirdetésétől számított három hónapon belül kell ugyan a szabadalmasnak az MSZH-hoz benyújtania a fordítást, ezt azonban az e határidő utolsó napjától számított – újabb – három hónapon belül is megteheti, feltéve, hogy ez utóbbi határidőn belül pótdíjat fizet [Szt. 84/H. § (1)-(2) bek.]. A három hónapos határidőt az ESZE szerinti felszólalási és korlátozási eljárás eredményeként módosítással fenntartott európai szabadalom esetén a módosítással történő fenntartásról, illetve a korlátozásról szóló értesítésnek az Európai Szabadalmi Közlönyben történő meghirdetésétől kell számítani az Szt. 84/I. §-ának a 2007. évi CXLII. törvény 26. §-ával módosított – az ESZE 2000. évi változatával összehangolt – szövege alapján.

Az ESZE 65. cikkének (2) bekezdése megengedi a szerződő államoknak, hogy a fordítás közzétételének (meghirdetésének) költségeit – részben vagy egészben – a bejelentővel, illetve a szabadalmassal fizettségük meg, vagyis, hogy a fordítás meghirdetése fejében díjat kérjenek. A magyar szabadalmi jog ezzel az opcióval is él: az Szt. 84/H. §-ának (4) bekezdése szerint a fordítás meghirdetéséért díjat kell fizetni a fordítás benyújtásától számított két hónapon belül. E díj összege jelenleg 21 400 forint, amely az európai szabadalom szövege magyar nyelvű fordításának hatodik oldalától oldalanként 3200 forinttal emelkedik [ld. az MSZH előtti iparjogvédelmi eljárások igazgatási szolgáltatási díjairól szóló – többször módosított – 19/2005. (IV. 12.) GKM rendelet (a továbbiakban: díjrendelet) 4. §-ának (2) bekezdését]. [Korábban e díj a fordítás meghirdetése mellett annak kinyomtatása fejében is járt; ezen változtatott a 2007. évi CXLII. törvény 49. §-ának (10) bekezdése és a 11/2008. (III. 26.) GKM rendelet 9. §-ának (2) bekezdése arra figyelemmel, hogy az európai szabadalom szövegének magyar nyelvű fordítását az MSZH immár nem kinyomtatja, hanem megtekinthetővé teszi (a honlapján, elektronikus úton), összhangban az Szt. 84/H. §-a (10) bekezdésének a 2007. évi CXLII. törvény 49. §-a (9) bekezdésében kiigazított szövegével.] Ha nem fizetik meg a fordítás-meghirdetési díjat, azt úgy kell tekinteni, mintha a magyar nyelvű fordítást be sem nyújtották volna [Szt. 84/H. § (6) bek.]. Az előzőekben említett pótdíj összegét a díjrendelet 4. §-ának (5) bekezdése 53 400 forintban állapítja meg; a pótdíjat a fordítás-meghirdetési díjon felül kell megfizetni.

Az európai szabadalomnak a Magyar Köztársaságban – a fordítás benyújtásával bekövetkező – hatályosulásából az MSZH-nak nyilvántartási és hatósági tájékoztatási feladatai adódnak: be kell jegyezni a szabadalmi lajstrom külön részébe az európai szabadalmat, a magyar nyelvű fordítás benyújtásáról tájékoztatást kell közölni a Szabadalmi Közlöny és Védjegyértesítőben, valamint – amint arról már szó volt – az európai szabadalom szövegének magyar nyelvű fordítását megtekinthetővé kell tenni [Szt. 84/H. (8)-(10) bek.].

Amint arról a 2.2. pont is szólt már, az ESZE 65. cikkének (3) bekezdése szabályozza, hogy a szerződő államok a fordítás benyújtásának (illetve a kapcsolódó díj megfizetésének) elmaradásához milyen jogkövetkezményt fűzhetnek: bármelyik szerződő állam előírhatja, hogy a fordítás benyújtására (és a kapcsolódó díj megfizetésére) vonatkozó rendelkezések betartásának elmulasztása esetén ebben az államban az európai szabadalmi oltalmat kezdettől fogva hatálytalannak kell tekinteni. Ez a jogkövetkezmény a magyar jogban is érvényesül: ha nem nyújtják be az európai szabadalom szövegének magyar nyelvű fordítását akár a három hónapos „alaphatáridőn”, akár a további három hónapos póthatáridőn belül (a pótdíj megfizetése mellett), azt a törvény erejénél fogva úgy kell tekinteni, hogy az európai

szabadalom oltalma a Magyar Köztársaságban a keletkezésétől fogva hatálytalan [Szt. 84. § (7) bek.].

6.2. Az ESZE 67. cikke rendelkezik az európai szabadalmi bejelentés közzétételével a bejelentésben megjelölt szerződő államokban keletkező ideiglenes oltalomról (ld. a 2.2. pontot). A 67. cikk (3) bekezdése értelmében bármelyik szerződő állam, amelynek egyik hivatalos nyelve sem az eljárás nyelve, előírhatja, hogy az említett ideiglenes oltalom nem hatályos a területén mindaddig, amíg az igénypontok fordítását az érintett állam hivatalos nyelvén a nemzeti jogban meghatározott módon bárki számára hozzáférhetővé nem teszik, vagy nem közlik azzal a személlyel, aki az érintett szerződő államban a találmányt hasznosítja. A magyar szabadalmi jog e szabályozási lehetőséggel is él: az európai szabadalmi bejelentés közzétételével akkor keletkezik a Magyar Köztársaságban – ideiglenes – szabadalmi oltalom, amikor a Magyar Szabadalmi Hivatal a hivatalos lapjában közölte a hatósági tájékoztatást az igénypontok magyar nyelvű fordításának benyújtásáról [Szt. 84/E. § (1) bek.]. Ehhez természetesen kérelmet kell benyújtani, amelyhez mellékelni kell az ESZH előtti eljárásban közzétett igénypontok magyar fordítását [Szt. 84/E. § (2) bek.]. Az igénypontok fordításának közzétételéért külön díjat kell fizetni [Szt. 84/E. § (4) bek.]; ennek mértéke 21 400 forint, amely az igénypontok magyar fordításának hatodik oldalától oldalanként 3200 forinttal emelkedik [díjrendelet 4. § (1) bek.]. A díjfizetés elmaradását úgy kell tekinteni, hogy a bejelentő a kérelmét visszavonta [Szt. 84/E. § (6) bek.]. Az MSZH megtekinthetővé teszi az igénypontok magyar nyelvű fordítását, és külön – nyilvános – jegyzékben tünteti fel, hogy az európai szabadalmi bejelentés közzétételével ideiglenes oltalom keletkezett [Szt. 84/E. § (7)-(8) bek.].

6.3. Az ESZE 70. cikkének (3) bekezdése szerint bármelyik szerződő állam előírhatja, hogy ha az európai szabadalmi bejelentés vagy az európai szabadalom alapján fennálló oltalom terjedelmét az érintett állam hivatalos nyelvén készült fordítás szűkebben határozza meg, mint az ESZH előtti eljárás nyelve szerinti szöveg, az adott államban – a megsemmisítési eljárás esetét kivéve – e fordítás szövege minősüljön hitelesnek. Ha valamely szerződő állam él ezzel a szabályozási opcióval, lehetővé kell tennie a fordítás kijavítását, illetve továbbhasználati jogot kell adnia a szűkebb terjedelmű oltalmat eredményező korábbi fordításban bízó, jóhiszemű személyeknek [ESZE 70. cikk (4) bek.]. A szerződő államoknak adott e szabályozási mozgásteret tölti ki az Szt. 84/J. és 84/K. §-a.

Ha az európai szabadalmi bejelentés és az európai szabadalom igénypontjainak, illetve leírásának magyar nyelvű fordítása szerint a szabadalmi oltalom terjedelme szűkebb, mint az ESZH előtti eljárás nyelvén készült igénypontok, illetve leírás szerint, a szabadalmi oltalom terjedelmét a magyar nyelvű fordítás szerint kell megállapítani, kivéve az európai szabadalom megsemmisítésének kérdésében (mert abban mindig az ESZH előtti eljárás nyelvén készült szöveg lesz az irányadó) (Szt. 84/J. §). [Az Szt. 84/J. §-a (1) bekezdésének alkalmazásakor mindig az ESZH előtti eljárás nyelvén készült szöveg szerinti oltalom a viszonyítás alapja, ahhoz képest beszélhetünk a magyar szöveg szerint szűkebb oltalomról. Ha tehát a fordítás oly mértékben hibás, illetve téves, hogy egyáltalán nem egyezik meg az eredetivel és így a kétféle oltalom között sincs semmiféle „átfedés”, akkor a magyar szöveg szerinti oltalom már annyival szűkebb az eljárás nyelve szerintihez képest, hogy a fordítás szerinti oltalom halmaza üressé válik (és az oltalomnak így valójában nem lesz semmiféle terjedelme). A szabadalmas ezt csak a fordítás kijavításával, mások továbbhasználati jogának terhe mellett orvosolhatja.] Ugyanakkor a bejelentő, illetve a szabadalmas bármikor kérheti az igénypontok, illetve a leírás magyar nyelvű fordításának kijavítását. A kijavított fordítás szerinti oltalom akkor válik hatályossá, amikor az MSZH közölte a hatósági tájékoztatást a

fordítás kijavításáról [Szt. 84/K. § (1) és (2) bek.]. A fordítás kijavításának közzétételéért díjat kell fizetni [Szt. 84/K. § (3) bek.]; ennek mértéke 21 400 forint, amely a kijavított igénypontok vagy az európai szabadalom kijavított szövege magyar nyelvű fordításának hatodik oldalától oldalanként 3200 forinttal emelkedik [díjrendelet 4. § (3) bek.]. A kijavítás-közzétételi díj megfizetésének elmaradása esetén a kijavítási kérelmet visszavontnak kell tekinteni [Szt. 84/K. § (5) bek.].

Az ESZE 70. cikkének (4) bekezdésére épülő továbbhasználati jogot az Szt. 84/K. §-ának (6) bekezdése szabályozza: azzal szemben, aki a fordítás kijavítására vonatkozó hatósági tájékoztatás közlésének napját megelőzően kezdte meg belföldön, jóhiszeműen és gazdasági tevékenysége körében a korábbi fordítás szerint a szabadalomba nem ütköző hasznosítást, vagy ilyen hasznosítás érdekében komoly előkészületet tett, az európai szabadalom oltalma – a hasznosításnak, illetve az előkészületnek az említett hatósági tájékoztatás közlésének napján meglévő mértékéig – hatálytalan. Az ebből eredő jogosultságot csak a jogosult gazdálkodó szervezettel [Ptk. 685. § c) pont] vagy annak – a hasznosítást, illetve az előkészületet folytató – szervezeti egységével együtt lehet átruházni.

VII. A LONDONI MEGÁLLAPODÁSSAL KAPCSOLATOS ALKOTMÁNYOSSÁGI ÉS EGYÉB JOGI KÉRDÉSEK

7.1. A Londoni Megállapodással összefüggő hazai szakmai viták kezdetben – különösen a 2005. év folyamán – a Londoni Megállapodáshoz való csatlakozás alkotmányossági és egyéb jogi kérdéseire összpontosítottak; a csatlakozással szemben felhozott érvek is főként ezen a síkon fogalmazódtak meg. A vitairat ezeket az érveket és megfontolásokat annak ellenére számba veszi és elemzi, hogy 2005 végére szakmai konszenzus körvonalazódott abban: a Londoni Megállapodáshoz való csatlakozásnak nincs elháríthatatlan alkotmányossági vagy más jogi akadálya; a csatlakozásról, illetve annak időzítéséről és feltételeiről inkább a gazdasági és az egyéb hatások felmérése és körültekintő mérlegelése alapján kell döntést hozni. E szakmai konszenzust tükrözte a MIE elnökségének 2006. novemberi állásfoglalása (ld. a 3.2. pontot) is:

„2005 végére világossá vált, hogy a Londoni Megállapodás hazai bevezetésének nincsenek elháríthatatlan alkotmány- vagy egyéb jogi akadályai, és a csatlakozás tényének, feltételeinek és időpontjának eldöntése a magyar fél szabad elhatározásán múlik.”

A vitairat e fejezete a Londoni Megállapodáshoz való csatlakozás alkotmányossági és egyéb jogi vonzatairól folytatott szakmai viták tanulságait foglalja össze, és – szükség szerint – további adalékokkal szolgál a jogi szempontok mérlegeléséhez.

7.2. A Londoni Megállapodáshoz való csatlakozás kapcsán korábban felvetett alkotmányossági aggályok részletes elemzése előtt célszerű felvázolni európai hátterüket.

A Német Szövetségi Legfelsőbb Bíróságnak (a BGH-nak) az ún. *Kehlrinne*-ügyben hozott ítéletére az MSZTT-nek a 3.1. pontban idézett állásfoglalását megalapozó tanulmány is hivatkozott.

Az ítélet rezüméje a következő: a BGH szerint a jogbiztonság követelményét az igénypontok német nyelven való közrebocsátása is kielégíti (ehhez tehát nem szükséges az európai szabadalom teljes szövegének fordítása); a teljes fordítás – kétség, illetve jogvita

esetén történő – elkészíttetésének költsége nem számít az érintett vállalkozók számára aránytalan megterhelésnek. E megterhelésnek pedig ésszerű indoka van: a nemzetközi együttműködés szükségessége.

Szintén fontos hivatkozási pont volt az Európai Bíróságnak a C-44/98 számú, *BASF kontra Präsident des Deutschen Patentamts*-ügyben hozott ítélete. Ez az ítélet pusztán azzal a tanulssal szolgált: az ESZE 65. cikke alapján meghozott – az európai szabadalom fordítását megkövetelő – nemzeti jogszabály nem akadályozza az áruk szabad mozgását, nem sérti az EK-Szerződés 28. cikkét. Ebből következik, hogy az ESZE 65. cikkében megengedettnél enyhébb követelményt állító – vagy akár ilyen követelményt nem is támasztó – tagállami jogszabály pedig végképp „gyanú felett áll”, nem sértheti az EK-Szerződés 28. cikkét.

A közösségi jogi háttérhez hozzátartozik és a BASF-esetnél relevánsabbnak tűnik a közösségi védjegyrendszer nyelvi rezsímjét az Európai Bíróság mérlegére helyező *Kik*-ügy (C-361/01 P, *Christina Kik kontra OHIM*). A *Kik*-ügyben hozott – az EU hivatalos nyelveinek egyenlőségével „leszámoló” – ítélet szerint az EK-Szerződés „számos utalást tartalmaz a nyelveknek az Európai Unióban történő használatára. Mindazonáltal, ezek az utalások nem tekinthetők egy olyan általános közösségi jogelv bizonyítékának, amely bármely polgárt feljogosítana arra, hogy minden körülmények között követelhesse a saját anyanyelvére való lefordítását bárminek, ami akár csak eshetőlegesen is érintheti az érdekeit” (82. pont); ebből adódóan „nem feltétlenül szükséges valamely egyedi határozatot az összes hivatalos nyelven elkészíteni, még akkor sem, ha az nemcsak a címzett, hanem az Unió rajta kívüli polgárának – pl. egy gazdasági versenytárs – jogait is érintheti” (85. pont).

Az ítélet 92. pontja felidézi azokat a – méltánylandó – szempontokat, amelyeket a közösségi védjegyrendszert működtető Belső Piaci Harmonizációs Hivatal (BPHH) nyelvi rezsímjének kialakításakor figyelembe kellett venni: egyaránt mérlegelni kellett a köz, az összes potenciálisan érintett gazdasági szereplő, valamint a bejelentők, a jogosultak és az egyes eljárásokban részt vevő ellenérdekű felek érdekeit. Mindezek alapján az ítélet arra a következtetésre jut: „megfelelő és arányos” volt a BPHH hivatalos nyelveinek az Európai Közösségben „legszélesebb körben ismert” nyelvekre való korlátozása.

E vitairat 5.2. pontja ismertette a közösségi szabadalomról az EU Tanácsában 2003 márciusában elfogadott közös politikai megközelítésben felvázolt nyelvi rezsímet. Ez a nyelvi-fordítási rendszer a Tanács akkori álláspontja szerint kielégítette volna – egyebek mellett – a jogbiztonság és a diszkrimináció-mentesség követelményeit. E megoldást annak idején Magyarország is elfogadta és támogatta.

7.3. A Londoni Megállapodással szemben felhozott alkotmányossági kifogások egyik része a vállalkozás joga és a gazdasági verseny szabadsága oldaláról fogalmazódott meg. E felfogás szerint a vállalkozás jogának és a gazdasági verseny szabadságának sérelmével járhat, hogy a megállapodás alapján az európai szabadalmas (potenciális) versenytársa hazánkban vagy csak a saját költségén, vagy csak az őt érintő jogvitában juthat hozzá a gazdasági tevékenységét korlátozó szabadalom teljes szövegének magyar fordításához.

A vállalkozás joga, illetve a gazdasági verseny szabadsága ugyanakkor korántsem abszolutizálható, nem korlátozhatatlan. A gazdasági verseny szabadsága – hasonlóan a piacgazdasághoz [Alk. 9. § (1) bek.] – nem minősül önálló alapjognak, sokkal inkább az Alkotmányban rögzített államcélnek: „a gazdasági verseny szabadsága ... nem alapjog, hanem a piacgazdaság olyan feltétele, amelynek meglétét és működését biztosítani ... az

államnak is feladata” [21/1994. (II. 16.) AB hat.] A szabad versenynek ezért „külön alkotmányossági mércéje nincs”. Az államnak joga van megfelelő alkotmányos indokból a gazdasági verseny korlátozására [31/1994. (VI. 2.) AB hat.].

A vállalkozás joga ennél intenzívebb védelemben részesült, alapjogi elismerést nyert az Alkotmánybíróság gyakorlatában [21/1994. (II. 16.) AB hat.]. Ez nem jelenti azt, hogy ne eshetne korlátozás alá, a korlátozás alkotmányosságának azonban szigorúbb kritériumai vannak.

Az Alkotmánybíróság szerint:

„A vállalkozás szabadsága és a vállalkozáshoz való jog tehát a piacgazdaság egyik lényeges eleme, amelynek alapjogi státuszából következik, hogy korlátozása ellen nemcsak az Alkotmány 9. § (2) bekezdése nyújt védelmet, ha t.i. a jogszabályi korlátozás nem a piacgazdaság előmozdítását, kiegészítését szolgálja, hanem az Alkotmány 8. § (2) bekezdése alapján az – lényeges tartalmát tekintve – még törvényhozási úton is korlátozhatatlan. A vállalkozás jogának alapjogi minőségéből tehát az következik, hogy csak akkor és annyiban korlátozható, amikor és amennyiben a korlátozás végső eszközének fennállnak az alkotmányos indokai” [881/B/991. AB hat., ABH 1992 474., 475.].

A vállalkozáshoz való jog értelmezésében meghatározónak tekintik az 54/1993. (I. 13.) AB határozatot. Ennek értelmében:

„A vállalkozás joga azt jelenti, hogy bárkinek Alkotmány biztosította joga a vállalkozás, azaz üzleti tevékenység kifejtése ... A vállalkozás joga nem abszolutizálható és nem korlátozhatatlan ... A vállalkozás joga annyit jelent – de annyit alkotmányos követelményként feltétlenül –, hogy az állam ne akadályozza meg, ne tegye lehetetlenné a vállalkozóvá válást.

A vállalkozás jogától különböző kérdés az, hogy a vállalkozó milyen közgazdasági feltételrendszerbe lép be. E feltételrendszerrel kapcsolatban különösen az az alkotmányossági követelmény, hogy a feltételrendszer ... megfeleljen a piacgazdaság Alkotmány rögzítette (9. §) követelményének, valamint hogy ne legyen diszkriminatív.”

Az európai szabadalmakra vonatkozó fordítási előírásokat enyhítő Londoni Megállapodás rendszere az előzőekben összefoglalt alkotmányossági követelményekkel egybevetve a következőképpen értékelhető.

A fordítási követelmények enyhítése a vállalkozás jogát nem érinti, a vállalkozás joga szempontjából közömbös: önmagában az, hogy az európai szabadalmak teljes szövege csak jogvita esetén áll rendelkezésre magyar nyelven, senkit sem akadályoz meg abban, hogy vállalkozóvá váljon, üzleti tevékenységbe kezdjen.

Ahhoz az állam által meghatározott közgazdasági feltételrendszerhez, amelyben a vállalkozó működik, kétségkívül hozzátartozik a szabadalmi jogi környezet is, azon belül a Magyarországon hatályos szabadalmakhoz való hozzáférés, a szabadalmak megismerhetőségének kérdése is. A Londoni Megállapodás rendszerének bevezetése tehát nem magát a vállalkozás jogát érintené, hanem azt a közgazdasági feltételrendszert, amelyben e jog gyakorolható. E feltételrendszertől azt várja el az Alkotmánybíróság, hogy ne legyen piacgazdaság-ellenes és diszkriminatív.

A Londoni Megállapodással szemben felhozott érvek főként a diszkrimináció lehetőségét hangsúlyozzák. Ezekről az érvekről a hátrányos megkülönböztetés tilalmának vizsgálatakor lesz szó (ld. a 7.4. pontot); elegendőnek tűnik e helyt az ott levont következtetés megelőlegezése: a Londoni Megállapodás nem idézne elő – alkotmányossági szempontból kifogásolható – diszkriminációt.

A gazdasági verseny szabadságát illetően pedig már szó esett arról az alkotmánybírósi tanról, hogy a gazdasági versenyt az állam korlátozhatja, ha annak van alkotmányosan elfogadható, ésszerű indoka. Bár nem látszik kellően alátámasztottnak az a nézet sem, hogy az európai szabadalmakra vonatkozó fordítási követelmények enyhítése korlátozná a gazdasági versenyt (hiszen az adminisztratív terhek és a költségek csökkentése ezzel éppen ellentétes hatást válthat ki), annyi biztonsággal kijelenthető: az ilyesféle „korlátozásra” elfogadható, ésszerű indokot szolgáltat az európai együttműködés alkotmányos követelménye. Ez utóbbi az Alkotmány 6. §-ának (4) bekezdéséből – vagyis egy olyan rendelkezésből, amely az MSZTT állásfoglalásának megszületése idején (azaz 2001 októberében) még nem volt hatályban – egyértelműen következik. E bekezdés szerint a Magyar Köztársaság az európai népek szabadságának, jólétének és biztonságának kiteljesedése érdekében közreműködik az európai egység megteremtésében.

7.4. A Londoni Megállapodás rendszerével szemben felhozott alkotmányossági aggályok között talán a legnagyobb súllyal szerepel az, hogy bevezetése a hátrányos megkülönböztetésnek az Alkotmány 70/A. §-ában kimondott tilalmát sétené. Az előzőekben (a 7.3. pontban) már szó esett arról, hogy a vállalkozáshoz való jog gyakorlását befolyásoló közgazdasági feltételrendszerrel szemben is azt az elvárást támasztja az állandó alkotmánybírósi gyakorlat, hogy az ne legyen diszkriminatív.

Az MSZTT többször említett állásfoglalását megalapozó tanulmány¹⁵ szintén a diszkriminációtílalom sérelmét fedezte fel a Londoni Megállapodás rendszerében. E tanulmány e témában a következőket fejtette ki:

„...a magyar hivatalos nyelven való hozzáférhetőség hiánya a hátrányos megkülönböztetés tilalmába is ütközne. A jogszabály ugyanis ésszerű indok nélkül tenne különbséget, és hozna egyenlőtlen helyzetbe egyazon homogén csoportba tartozó személyeket anélkül, hogy ennek ésszerű, különösen pedig alkotmányos indoka lenne. Az a tény, hogy a jogszabály maga biztosítana egyenlőtlen jogokat pusztán annál a télynél fogva, hogy valamely személy ismeri-e az ESZE három hivatalos nyelve közül legalább az egyiket, vagy nem, nélkülöz bármiféle alkotmányos indokot és a jogok egyenlőtlen elosztásához vezet, így az alkotmányossági aggály emiatt is fennáll.”

A MIE gyógyszeripari munkabizottságának ajánlása (ld. a 3.2. pontot) hasonlóképpen foglalt állást e kérdésben:

„A csatlakozás a magyar vállalatokat és vállalkozókat külföldi versenytársaikkal szemben jelentős hátrányba hozná.”

¹⁵ Vörös Imre: A szabadalom fordításának nyelve – alkotmányossági kérdések. Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 106. évf., 6. sz., 2001. december, p. 37-52.

A hátrányos megkülönböztetés vizsgálatát – az Alkotmánybíróság kialakult gyakorlata szerint – annak a „homogén”, egynemű csoportnak a körülhatárolásával kell kezdeni, amelyen belül, amelynek tagjai között az állítólagos megkülönböztetés létrejöhet, illetve fennállhat. A diszkrimináció vizsgálatának előkérdése tehát, hogy a megkülönböztetés egymással összehasonlítható alanyi körre vonatkozik-e, azaz olyan személyeket érint-e, akik homogén csoportot alkotnak [61/1992. (XI. 20.) AB hat., 35/1994. (VI. 24.) AB hat.].

A Londoni Megállapodással kapcsolatos hazai vizsgálódások során elengedhetetlen tehát a szóban forgó „homogén csoport” pontos körülhatárolása. A Londoni Megállapodás rendszerének a diszkrimináció-tilalom szempontjából történő megítélésekor vagy az európai szabadalmak tiszteletben tartására kötelezetteket, vagy az európai szabadalmak megszerzőit (bejelentőket és szabadalmasokat) kell figyelembe venni, de a kötelezettek és a jogszerzők nem sorolhatók egyetlen homogén csoportba, hanem – jogi értelemben – két, egymástól jól elkülönülő alanyi körhöz tartoznak. A jogszerzők önálló homogén csoportot képeznek és tőlük elkülönülő homogén csoportba sorolhatók a kötelezettek. Hibás kiindulás ezért az, ha a külföldi jogszerző (jogosult) és a magyar kötelezett helyzetét vetjük össze; jogi értelemben ugyanis nem tartoznak egynemű, homogén csoportba.

Ha a Londoni Megállapodás hazai alkalmazásából kiindulva a kötelezettek csoportját vizsgáljuk a diszkrimináció szempontjából, a magyarországi kötelezettek helyzetét a megállapodásban részes többi országban működő kötelezettek – és nem a hazánkban szabadalmat szerző személyek – helyzetével kell összevetni. Ebben az összevetésben azt találjuk, hogy az ESZH hivatalos nyelvein kívüli nyelvek („kis” nyelvek) ismerőit nem sújtja diszkrimináció, hiszen az igénypontok fordítása az általuk használt nyelven éppúgy rendelkezésre áll majd, mint az ESZH hivatalos nyelvein. Megfelelőnek és arányosnak tűnik emellett az, hogy mind az ESZE-ben, mind a Londoni Megállapodásban a legszélesebb körben ismert európai nyelvekre (az angolra, a franciára és a németre) esett a választás, amikor az ESZH előtti eljárás nyelveit, illetve azokat a nyelveket kiválasztották, amelyek egyikén a Londoni Megállapodás szerződő felei megkövetelhetik az európai szabadalom teljes szövegének (illetve fordításának) rendelkezésre bocsátását.

A Londoni Megállapodás rendszerében a kötelezettek esetenként kétségtelenül arra kényszerülhetnek, hogy saját céljaikra saját költségükön készítsenek vagy készíttessenek fordítást az európai szabadalom teljes szövegéről. Ez mind a vállalkozás jogának gyakorlását befolyásoló közgazdasági feltételrendszer, mind pedig a hátrányos megkülönböztetés tilalma szempontjából vethet és vetett fel aggályokat. Úgy tűnik ugyanakkor, hogy ez az esetenként jelentkező fordítási igény és a vele járó költség nem számít aránytalan megterhelésnek. Semmi esetre sem tekinthető olyan megterhelésnek, amely az európai együttműködés alkotmányos követelményével és az európai szabadalmi költségek csökkentésének gyakorlati céljával ne volna kellően igazolható. Hasonlóképpen vitatható, hogy egyáltalán megterhelés-e, és ha az, vajon ésszerű indokkal nem igazolható-e a Londoni Megállapodásnak az a prognosztizált hatása, hogy a szabadalmakkal érintett csúcstechnológiai területeken működő hazai vállalkozások az angol nyelv elsajátítására kényszerülnének. Ezt ugyanis leginkább az „kényszeríti ki” napjainkban, hogy a nyelvtudás egyre inkább az Európai Unió egységes piacán való részvétel elengedhetetlen feltételévé válik az üzleti gyakorlatban.

A jogszerzők és a jogosultak oldalán a Londoni Megállapodás hatásai egyértelműen kedvezőnek tűnnek; a jogosultak közötti hátrányos megkülönböztetés kérdése fel sem vetődött (érthetően) az eddigi hazai vitákban. A jogszerzők (bejelentők) között mindazonáltal nyilvánvalóan előnyt élveznek azok, akik anyanyelvként vagy egyébként ismerik és

használják az ESZH egy vagy több hivatalos nyelvét. A többi („kis”) nyelv ismerői számára ez hátrányt jelent, amit azonban az ESZE, valamint Végrehajtási Szabályzata (VSZ) és Díjszabályzata kedvezményekkel és könnyítésekkel ellensúlyoz [ESZE 14. cikk (2) és (4) bek., VSZ 6. szabály, Díjszabályzat 14. cikk (1) bek.].

Megkockáztatható tehát, hogy a Londoni Megállapodás rendszerének bevezetése az előzőek szerint felállított csoportok tagjai között nem eredményezne hátrányos megkülönböztetést. A „homogén csoport” helyes megválasztásával a Londoni Megállapodást diszkriminatívnak láttató aggályok eloszlatathatók. Ha pedig még e homogén csoportokon belül is felfedezni vélünk a Londoni Megállapodásnak betudható megkülönböztetést, a különbségtételre – úgy tűnik – található ésszerű indok, legyen az a költségcsökkentés gyakorlati kényszere vagy az európai együttműködés – már említett – alkotmányos követelménye. Hasonlóképpen nehéz volna önkényesnek, ésszerű indokot nélkülözőnek minősíteni, hogy az ESZH hivatalos nyelveinek körét az angolra, a franciára és a németre szűkítették.

7.5. A Londoni Megállapodással kapcsolatos hazai vitákban az az alkotmányossági aggály is megjelent, hogy a Londoni Megállapodás rendszerének bevezetése, az ESZE 65. cikke alapján előírt fordítási követelmény enyhítése a jogállamiság és a jogbiztonság követelményeit sem elégítené ki.

Az MSZTT-állásfoglalás alapjául szolgáló tanulmány (ld. a 7.4. pontot) szerint a Londoni Megállapodás teremtette körülmények között:

„A Magyar Köztársaság területén tartózkodó személyek ... csak korlátozottan láthatják előre magatartásuk jogkövetkezményeit, annak hatását – ideértve a gazdaságiakat is – nem tudják felmérni és a jog követelményrendszeréhez nem tudnak igazodni. A kérdésnek a jogvita stádiumába való „áttolása” nem oldja meg, csak másik szinten és súlyosabb jogi pozícióban „visszakérődzi” a problémát. A jogvita híján – azt megelőzően – ugyanis a jogbiztonság csak „saját zsebre”, saját költségráfordítással biztosítható. Egy ilyen jogszabály alkotmányellenességét az AB nagy valószínűséggel megállapítaná.”

A MIE gyógyszeripari munkabizottsága is utalt „jogbiztonsági aggályokra”, amelyeket leginkább a következő okfejtésük tükrözött:

„A megállapodás értelmében ... a szabadalmi leírás teljes szövegét csak a versenytárs figyelmeztetése, fenyegetése vagy a bitorlási per megindítása esetén kell a tagállam hivatalos nyelvére lefordítani. A jóhiszemű magyar versenytárs – nem mindenre kiterjedően tökéletes angol, francia vagy német nyelvismerete miatt – könnyen rosszul mérheti fel a szabadalomban feltárt találmányt, az igénypontok oltalmi körét, különös tekintettel arra, hogy az igénypontok értelmezése a leírás és a rajzok alapján történik. Így tehát a Magyarországon idegennek számító nyelven kinyomtatott szabadalmi leírás alapján a gazdasági élet magyar szereplői magatartásuk következményeit nem képesek előre látni. Több éves kutató és fejlesztő munkát végeznek el, prototípusokat gyártanak, eljárásokat üzemésítenek, gyártó üzemet építenek fel abban a hiszemben, hogy tervezett tevékenységük harmadik fél szabadalmát nem sérti. A bitorlási per során azután kiderül, hogy értékelésük helytelen, hibás volt.”

Látható, hogy a jogbiztonság alkotmányos követelményére hivatkozó érvek elsősorban azt a feltételezést tükrözik, hogy a Londoni Megállapodás szerinti rendben a szabadalmas versenytársai – a „kötelezettek” – a szabadalom teljes szövegét tartalmazó fordítás hiányában

nem tudnák előre látni magatartásuk lehetséges következményeit, azaz hiányozna a megalapozott üzleti döntésekhez szükséges kiszámíthatóság.

Kétségtelen, hogy az alkotmánybíróági gyakorlatban is ez a jogbiztonság egyik legfontosabb fogalmi eleme:

„A jogbiztonság az állam – s elsősorban a jogalkotó – kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a normák címzettjei számára. Vagyis a jogbiztonság nem csupán az egyes normák egyértelműségét követeli meg, de az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát is” [9/1992. (I. 30.) AB hat.].

Az Alkotmánybíróóság e követelmény szigorát, merevségét is valamelyest enyhítette, talán épp az életszerűség jegyében. A „viszonylagos jogbiztonság” tanát az Alkotmánybíróóság a következőképpen fejtette ki:

„A jogbiztonság követelménye ... sem abszolutizálható olyan értelmezésben, amely ténylegesen a jogrendszer kivételt nem tűrő, feltétlen (abszolút) változatlanságának igényét emelné alkotmányos követelménnyé. A jogbiztonság követelménye nem ezt, hanem a viszonylagos állandóság, a kiszámíthatóság követelményét fogalmazza meg” [16/1996. (I. 3.) AB hat.].

Az előzőekben kifejtett alkotmányossági követelmények és a Londoni Megállapodás szerinti rendszer összevetésekor mindenekelőtt abból érdemes kiindulnunk, hogy az európai szabadalom terjedelmén és az európai szabadalomból eredő jogokon, az oltalom tartalmán semmit nem változtat az a körülmény, hogy a szabadalom teljes szövegét vagy csak az igénypontjait fordítják le. Nem válnak emiatt változékonnyá, kiszámíthatatlanná sem a szabadalmi jogszabályok előírásai, sem egy konkrét szabadalomból folyó jogok. A jog egyik részterületként a szabadalmi jog épp olyan világos, egyértelmű, működésében és következményeiben épp olyan kiszámítható és előrelátható marad, mint abban az esetben, ha az ESZE 65. cikke alapján a szabadalom teljes szövegének fordítását megköveteljük.

A fordítás kijavítása „írhatja át” utólag a szabadalom terjedelmét, és változtathat ez úton a szabadalmas versenytársai által korábban megismert feltételrendszeren, ezt a problémát azonban megfelelően kezeli az ESZE 70. cikke (4) bekezdésének b) pontja és az Szt. 84/K. §-ának (6) bekezdése (ld. a 2.2. és a 6.3. pontot).

Önmagában tehát az európai szabadalom teljes szövegét tartalmazó fordítás hiánya nem teszi kevésbé kiszámíthatóvá, kevésbé előreláthatóvá a szabadalommal kapcsolatos jogi helyzetet, attól, hogy a szabadalom teljes szövegét nem, hanem csak az igénypontjait fordítják le, nem válnak változékonnyá, az idő előrehaladtával kiszámíthatatlanná a szabadalomból eredő jogok.

A teljes fordítás hiánya legfeljebb az európai szabadalom megismerhetőségét illetően teremt kedvezőtlen feltételeket, nem az oltalom tartalmának időbeli változékonyságát idézi elő. Ha nem áll rendelkezésre az európai szabadalom teljes szövegének fordítása, az kétségtelenül megnehezítheti a potenciálisan érintettek számára, hogy a szabadalomból eredő jogokról magyar nyelven tájékozódjanak. Jogbiztonsági szempontból tehát – úgy tűnik – annak lehet döntő jelentősége, hogy a magyar nyelven rendelkezésre álló igénypontok

elegendő tájékoztatást adnak-e, kellő biztonságu útmutatással szolgálnak-e az üzleti viszonyokban egyébként szokásos körütekintéssel eljáró vállalkozások számára fejlesztési, beruházási, gyártási, forgalmazási, vagy egyéb üzleti döntéseik meghozatalához.

Ebből a szempontból tanulságos a *Kehrlinne*-ügyben hozott német legfelsőbb bírósági ítélet. Ennek az ítéletnek a jogbiztonság követelményének teljesítésére vonatkozó következtetéseit az MSZTT részére készített tanulmány a következőképpen foglalta össze:

„ ... nem jelenti a felhívott alapjogok vagy a jogállamiságból adódó jogbiztonság követelményének sérelmét az, hogy a szabadalmi leírást csak az ESZH valamelyik hivatalos nyelvén nyújtják be és teszik közzé, ha az igénypontokat német nyelven is közzéteszik. A GG [vagyis a német alkotmány, a Grundgesetz] nem írja elő azt, hogy az NSZK területén iparúzással foglalkozókat érintő valamennyi magatartási szabályt németül minden részletében nyilvánosságra hozzanak, hozzáférhetővé tegyenek. Az igénypontok német nyelven történő közzététele a jogbiztonság követelményét kielégíti. Kétség (pl. jogvita) esetén amúgyis lehetőség van arra, hogy az érintett a teljes szabadalmi leírást beszeresse és lefordíttassa. Ez azonban nem olyan aránytalan megterhelés, amelyet az adott területen kialakított nemzetközi együttműködés szükségességére tekintettel ne lehetne elviselni. Az igénypontok német nyelven való közzététele és a közzétételkor csatolt egyéb információk (azonosítást megkönnyítő technikai megjelölések) lehetővé teszik az érintettek számára azt, hogy a bejelentett szabadalom tárgyával nagy vonalakban tisztába kerüljenek. Ennek alapján módjuk van arra, hogy a teljes szabadalmi leírás beszerzéséről és lefordíttatásáról saját költségükre gondoskodhassanak. Ez a költségtöbblet az európai szabadalom intézményének megalkotásához képest nem tekinthető aránytalanoknak. ”

A német ítélet és a viszonylagos jogbiztonság magyar alkotmánybírósági tanának egybevetése alapot adhat arra a következtetésre, hogy a jogbiztonság hazai alkotmányossági szűrőjén se akadna fenn a Londoni Megállapodásnak a hatályos szabadalmi jogunkénál enyhébb fordítási követelményrendszere. Az igénypontok magyar nyelven való hozzáférhetővé tétele ugyanis lehetővé teszi az érintettek számára, hogy a szabadalom tárgyával, terjedelmével, a belőle folyó jogokkal legalább nagy vonalakban tisztába jöjjenek. Okszerű gazdálkodást folytató, az üzleti viszonyokban szokásos körütekintéssel eljáró vállalkozás pedig nem mulasztja el, hogy közelebbről tájékozódjon a tevékenysége szempontjából relevánsnak tűnő, az érdekkörébe eső szabadalmak pontos tartalmáról és terjedelméről. Ezt megteheti a teljes fordítás elkészíttetése útján, de – talán még inkább – a hiteles (azaz az ESZH előtti eljárás nyelvén készült) szöveg tanulmányozásával. Aligha feltételezhető, hogy ésszerűen gazdálkodó, körütekintően fejlesztő vállalkozás többéves kutató és fejlesztő munkába váгна bele, gyártóüzemet létesítene anélkül, hogy az ilyen irányú tevékenységét akadályozó vagy korlátozó európai szabadalom hiteles szövegét előtte ne tanulmányozná. Nem takaródzhatnak a jogbiztonság követelményével olyan vállalkozások, amelyek ilyen nagyfokú üzleti negligenciát tanúsítanak.

Ebben az összefüggésben említést érdemel: a szabadalombitorlás jogkövetkezményeit is befolyásolhatja, hogy a szabadalom teljes szövege nem áll rendelkezésre a bitorlás helye szerinti állam hivatalos nyelvén, és ezért azt az állítólagos bitorló adott esetben nem ismerhette meg ezen a nyelven. Ez a körülmény a felróhatóságon alapuló szankció, a kártérítés alkalmazására gyakorolhat döntő befolyást. Erre láthatunk példát a közösségi szabadalomra vonatkozó több tervezetben is (ld. az 5.2. pontot).

Másfelől – úgy tűnik – nincs olyan alkotmányos követelmény, hogy a gazdasági vállalkozások működési feltételeit – akár csak áttételesen, illetve eshetőlegesen – érintő valamennyi iratnak mindig rendelkezésre kell állnia magyar nyelven is. (Ha volna ilyen követelmény, az – közösségi jogi szempontból – nehezen értelmezhető viszonyba kerülne az Európai Bíróságnak a *Kik*-ügyben hozott – a 7.2. pontban röviden ismertetett – ítéletével.) A jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény (Jat.) 18. §-ának (2) bekezdéséből sem következik ilyenféle követelmény. Igaz ugyan, hogy e rendelkezés szerint a jogszabályokat a magyar nyelv szabályainak megfelelően kell megszövegezni, e szabály azonban csak a jogszabályokra vonatkozik, mint ahogy az Európai Bíróság is gyakorlatilag csak a közösségi jogszabályok esetében mutatkozott késnek arra, hogy elismerje az Európai Unió hivatalos nyelveinek egyenlőségét. A szabadalom viszont nem jogszabály, még akkor sem, ha figyelembe vesszük, hogy jogszabály (az Szt., illetve az ESZE) alapján adják meg, illetve, hogy abszolút szerkezetű – a szabadalmason kívül, vele szemben mindenki mást kötelező – jogviszonyokat eredményez.

Ebben az összefüggésben kell felhívni a figyelmet arra, hogy az Alkotmány nem rendelkezik a Magyar Köztársaság hivatalos nyelvéről. A 36/1999. (XI. 26.) AB határozat mindazonáltal e hiányt pótolta a következő – kételyt nem tűrő – tétel kimondásával:

„A magyar állam mindenkor határain belül a hivatalos nyelv a magyar. A magyar állam területére – a joghatóság egészére – terjed ki a magyar nyelv hivatalos használata.”

A határozat emellett kifejtette:

„Minden állam szuverenitásának része a hatósági eljárás nyelvének megválasztása ... Az államok szuverenitásukat nemzetközi szerződéssel vagy belső elhatározásból – megfelelő szintű jogszabállyal – korlátozhatják.”

„A Magyar Köztársaság Alkotmánya nem tartalmaz rendelkezést a hatósági eljárás nyelvéről. Az egyes hatósági eljárásokban általában törvény szabályozza a nyelvhasználatot.”

Ezekből az alkotmánybíróági tanokból a Londoni Megállapodáshoz való csatlakozás szempontjából ki kell emelni, hogy a hatósági (és a bírósági) eljárás nyelvének – sőt, feltehetőleg általában a hivatalos nyelv – megválasztása kérdésében is korlátozhatják az államok a szuverenitásukat nemzetközi szerződéssel. Valójában a Londoni Megállapodás a szerződő államok hatóságai és bíróságai előtti eljárás nyelvének megválasztását nem szabályozza, abban nem korlátozza a szerződő államokat, pusztán arra ad módot, hogy európai szabadalmak hatályosulhassanak a területükön akkor is, ha a teljes szövegükről készített fordítás nem áll rendelkezésre az adott állam (valamelyik) hivatalos nyelvén. Jogvita esetén pedig a megállapodás 2. cikke alapján a teljes fordítás megkövetelhető; a Londoni Megállapodás tehát nem változtat a szerződő államok hatóságai és bíróságai előtti eljárás – hivatalos – nyelvén. Az alkotmánybíróági határozat idézett tételeiből továbbá az is kitűnik, hogy a hatósági (és a bírósági) eljárás nyelvét – jelenleg – nem az Alkotmány szabályozza; ez – az Alkotmánybíróág által sem kifogásoltan – az egyes hatósági (és bírósági) eljárásokról rendelkező törvényekre tartozik. Ezzel összhangban mondja ki a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (Ket.) 9. §-ának (1) bekezdése, hogy a Magyar Köztársaságban a közigazgatási hatósági eljárás hivatalos nyelve a magyar, valamint a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.) 6. §-ának (1) bekezdése, hogy a bírósági eljárás nyelve a magyar. Az eljárás nyelvét meghatározó ezek az

általános szabályok mindazonáltal engednek kivételeket, és mellettük „megférnek” egyéb nyelvhasználati szabályok is (bővebben ezekről a 7.7. pont szól).

Érdemes kitérni az MSZTT számára készített tanulmánynak a jogbiztonsággal is összefüggő arra a felvetésére, hogy a hivatalos nyelv intézményét és a szabadalmak szövegének a hivatalos nyelven való hozzáférhetőségét az Alkotmánybíróságnak az Európai Megállapodás tárgyában hozott határozata alapján is vizsgálni kell. E nézet szerint a hivatalos nyelv és az e nyelven való hozzáférhetőség jogbiztonsági jelentősége az Alkotmánybíróságnak

„...az Európai Megállapodással kapcsolatos határozatából – jóllehet az más aspektusban gondolkodik, a szuverenitás-közhatalom átruházása dimenziójában mozog – mégis egyértelműen következik.”

A Londoni Megállapodás rendszere és a tanulmányban megemlített – az Európai Megállapodás versenyjogi szabályaira vonatkozó – alkotmánybírósági határozat [30/1998. (VI. 25.) AB határozat] közötti összefüggés mindazonáltal meglehetősen távolinak tűnik. Mindenekelőtt azért, mert az európai szabadalmak nemzetközi magánjogi alapon érvényesülnek hazánkban (és ezen a Londoni Megállapodás se változtatna), miközben a szóban forgó AB határozat közjogi normákra vonatkozott.

A nemzetközi magánjogról szóló 1979. évi 13. törvényerejű rendelet (a továbbiakban: Tvr.) 20. §-a rendezi az iparjogvédelmi – köztük a szabadalmi – jogokra alkalmazandó jog kérdését. A Tvr. 62/A. §-a pedig az iparjogvédelmi ügyekre irányadó joghatóságról szól (elvileg valóban kizárólagos joghatóságot kikötve pl. a belföldi iparjogvédelmi jog megadásával kapcsolatos eljárásokra). A Tvr. 2. §-a viszont mindezt nemzetközi szerződéssel „felülírhatóvá” teszi annak kimondásával, hogy a Tvr.-t nem kell alkalmazni olyan kérdésben, amelyet nemzetközi szerződés szabályoz. Következésképpen a 62/A. § kizárólagos joghatósági szabályaival szemben nemzetközi szerződés lehetővé teheti azt, hogy Magyarország területére az MSZH-n, a magyar iparjogvédelmi hatóságon kívül más – adott esetben egy nemzetközi szervezet munkaszerve, az ESZH – is szabadalmat adjon. Ráadásul, ez úgy történik, hogy Magyarország az ESZH tagjává vált és gyakorolhatja a szerződő államokat megillető jogosultságokat, egyebek mellett az ESZH felügyeletét illetően. Ha mindezt összevetjük a 30/1998. (VI. 25.) AB határozatból adódó alkotmányossági kritériumokkal, a következő következtetésekre juthatunk. E határozat V.4. pontja – az akkori nemzetközi jogi helyzetnek megfelelően – leszögezte:

„Azok a közjogi normák, amelyek egy másik közhatalmi rendszer – ebben az esetben a Közösség – saját belső jogát alkotják, és amelyek megalkotására a Magyar Köztársaságnak semmilyen befolyása nincs, mert Magyarország nem tagállama az Európai Uniónak, az Alkotmány 2. § (1)-(2) bekezdése alapján – a szuverenitás sérelme nélkül – nem jelenhetnek meg alkalmazási kötelezettséggel a magyar jogalkalmazó szervek gyakorlatában. Ehhez ugyanis külön alkotmányi felhatalmazás volna szükséges.”

Magyarország tagja lett az ESZE-nek, tehát nincs szó arról, hogy az ESZE, illetve az ESZE egyes szabályzatainak megalkotására, módosítására, valamint az európai szabadalmak megadására felhatalmazott ESZH felügyeletére ne volna befolyása, sőt, éppen annyi befolyása van, mint a többi szerződő államnak. Másrészt a szabadalmi jogviszonyok magánjogi – nem közjogi – jogviszonyok, e területen pedig az AB határozat utat enged a külföldi jog

magyarországi alkalmazásának (ld. még a határozat IV.4. pontját is). A szabadalmi jogok magánjogi besorolását éppen a Tvr. idézett szabályai támasztják alá.

Felvetődhet még a 30/1998. (VI. 25.) AB határozatban foglalt annak az okfejtésnek a relevanciája is, amelynek értelmében az esett alkotmányossági kifogás alá, hogy az Európai Megállapodás 62. cikke (2) bekezdésében hivatkozott közösségi jogi kritériumoknak a magyarországi jogalkalmazásban való megjelenése nem volt beilleszthető a nemzetközi szerződések érvényesülésének rendjébe.

„Alapvetően azért, mert a vonatkozó kritériumok utalásként jelennek meg. Az utalás pedig a nemzetközi jog egyik alanyának belső jogszabályaira és belső fórumainak ... joggyakorlatára történik.”

Erős lehet a kísértés arra az analógiára, hogy a Londoni Megállapodás rendjében magyar nyelvre lefordított igénypontok is csupán „utalnak” a szabadalom teljes szövegére, illetve az oltalomnak a csupán a teljes szöveg birtokában megismerhető pontos terjedelmére. Anélkül, hogy annak vitatásával kísérleteznénk, hogy az igénypontok valóban csupán utalnak-e az oltalom terjedelmére (bár ez éppen vitatható volna az ESZE 69. cikkéhez fűzött jegyzőkönyv szerint), leszögezhetjük: az analógia e ponton véget ér. A 30/1998. (VI. 25.) AB határozat ugyanis jogszabályok és joggyakorlati tételek utalásszerű érvényesülését kárhoztatja; az európai szabadalmak pedig nem jogszabályként vagy joggyakorlati tételként hatályosulnak hazánkban. Másrészt – mint már láttuk – ez az alkotmánybírósági határozat csupán a közjogi viszonyokra vonatkozik, nem alkalmazható a jogrendszerünkbe nemzetközi magánjogi úton belépő európai szabadalmakra.

7.6. Az MSZTT számára készített tanulmány vitájában – a tanulmányhoz fűzött kiegészítő észrevételként¹⁶ – jelent meg az a vélemény, hogy a közérdekű adatok megismeréséhez fűződő alkotmányos alapjog (az információs szabadság) sérelme miatt is megállapítható volna a Londoni Megállapodás alkotmányellenessége. Ez az észrevétel idézte a 15/1995. (III. 13.) AB határozatot, amely megállapította, hogy az ingatlan-nyilvántartás adatai közérdekű adatok, és *„az abban lévő információ megszerezhetősége, az azokhoz való hozzáférhetőség alkotmányos követelmény”*. A szóban forgó észrevétel szerint a szabadalmi leírás egyfelől *„mint okirat egy egyedi államigazgatási határozat, a szabadalmat megadó határozat melléklete”*, másfelől a szabadalmi lajstromnak is *„szükséges mellékletét”* képezi.

Mindezek alapján az MSZTT elé terjesztett ez az észrevétel *„nagyon valószínűnek”* ítélte, hogy

„egy olyan helyzetet, ahol Magyarországon hatályos szabadalmak leírásai magyar nyelven egyáltalán nem állnak rendelkezésre, az AB amiatt is alkotmányellenesnek tekintene, hogy – a gazdasági élet magyar szereplőinek jelentős hányada számára fennálló nyelvi akadály miatt – jelentős sérelmet szenved a szabadalmi leírások mint közérdekű adatok megismerhetőségére vonatkozó alkotmányos alapjog.”

Az érvelést még inkább a Londoni Megállapodás rendszeréhez igazítva ehhez még hozzáfűzte:

¹⁶ Gödölle István: Kiegészítő észrevételek dr. Vörös Imre tanulmányához. Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 107. évf., 1. sz., 2002. február, p. 50-52.

„... a szabadalmi leírásnak nemcsak az igénypontja, hanem a leíró része is közérdekű adatot képez, és az AB valószínűleg egy olyan helyzetet is alkotmányellenesnek minősítene, ahol a szabadalomnak csak az igénypontja áll magyar nyelven a köz rendelkezésére.”

E felvetések megkövetelik, hogy közelebbről is szemügyre vegyük a közérdekű adatok megismeréséhez fűződő jog természetét, rendeltetését, valamint azokat a konkrét rendelkezéseket, amelyek e jog tartalmát, korlátjait, gyakorlását szabályozzák.

A közérdekű adatok megismeréséhez fűződő jogot az Emberi Jogok Európai Egyezménye a véleménynyilvánítás szabadsága körében, annak mintegy előfeltételeként szabályozza (10. cikk). Az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlése 854. (1979) szám alatt elfogadott – a kormányzati dokumentumok nyilvánosságáról és az információs szabadságról szóló – ajánlása azért ítéli kívánatosnak, hogy a kormányzati iratok nyilvánosak legyenek, mert az *„hasznos eszköz a korrupcióval és a közpénzek pazarlásával szemben.”*

A közérdekű adatokhoz való hozzáférésnek a magyar Alkotmány 61. §-ában biztosított alapjogát az Alkotmánybíróság is e szellemben értelmezte:

„A közérdekű adatok nyilvánossága és megismerhetősége az Alkotmányban biztosított, az alaptörvényből közvetlenül is fakadó alapvető jog. A közérdekű információhoz való szabad hozzáférés lehetővé teszi a választott népképviselői testületek, a végrehajtó hatalom, a közigazgatás jogszerűségének és hatékonyságának ellenőrzését, serkenti azok demokratikus működését. A közügyek bonyolultsága miatt a közhatalmi döntéshozatalra, az ügyek intézésére gyakorolt állampolgári ellenőrzés és befolyás csak akkor lehet hatékony, ha az illetékes szervek felfedik a szükséges információkat” [32/1992. (V. 29.) AB hat.].

Egy másik határozatában az Alkotmánybíróság azt szögezte le, hogy a közérdekű adatok megismeréséhez fűződő jog *„a nyílt, áttetsző és ellenőrizhető közhatalmi tevékenység ... garanciája” [34/1994. (VI. 24.) AB hat.].*

A jogirodalomban is ezeknek az alkotmánybírósági tanoknak a parafrázisaival találkozunk. Majtényi László az információs szabadság értelmét abban látja, hogy *„az állam, a közhatalom váljék áttetszővé”*. Kukorelli István szerint pedig *„a közérdekű adatokhoz való hozzáférés a közéletben való részvétel fontos feltétele”* és *„a politikai jogok közé sorolható”*.¹⁷

Mindezekre tekintettel nehezen fogadható el az a feltételezés, hogy az európai szabadalmakkal kapcsolatos fordítási követelmények enyhítése bármilyen módon korlátozná vagy akárcsak érintené a közérdekű adatok megismerésének politikai jogát, vagyis a nyílt, áttetsző és ellenőrizhető közhatalmi tevékenység garanciáját, a közéletben való részvétel fontos feltételét. De nemcsak arról van szó, hogy e jog rendeltetése távol esik a szabadalmi rendszerétől. Azt is látni kell, hogy a közérdekű adatok megismeréséhez fűződő jog kapcsán az adatok, információk nyilvánossága, a megismerésük lehetősége a tét, vagyis az, hogy a hozzáférést a közhatalom ne akadályozza, sőt, mozdítsa elő. Ebből azonban nem adódik – alkotmányos szinten – semmiféle nyelvi követelmény. Alapjog az, hogy a közérdekű adatot bárki megismerhesse (és ennek előmozdításában, a hozzáférés akadályainak felszámolásában elvárhatjuk a közhatalom aktivitását), de csak abban a formában, amilyenben az az állami

¹⁷ Majtényi László: Az információs jogok; in: Emberi jogok (szerk.: Halmai Gábor és Tóth Gábor Attila). Bp., 2003., p. 628; Kukorelli István: Véleménynyilvánítási szabadság, sajtószabadság és a közérdekű adatok megismeréséhez való jog; in: Az Alkotmány magyarázata. Bp., 2002., p. 599.

feladatot ellátó szerv rendelkezésére áll. Az ingatlan-nyilvántartás ügyében hozott AB határozatból sem következik más.

A személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (Atv.) 2. §-ának 4. pontja értelmében közérdekű adat – egyebek mellett – az állami feladatot ellátó szerv kezelésében lévő, valamint a tevékenységére vonatkozó információ vagy ismeret (ha az nem minősül személyes adatnak). Nyelvi követelményt itt sem találunk. Sőt, a törvényi definíció szerint a közérdekű adatnak számító információ vagy ismeret lehet bármilyen módon vagy formában rögzített. Az Atv. 19. §-ának (2) bekezdése ráadásul lehetővé teszi, hogy külön jogszabály állapítsa meg a tájékoztatás módját és az adatok körét, ami megnyitja az utat a speciális szabadalmi jogszabályok érvényesülése előtt. Figyelmet érdemel továbbá az is, hogy az Atv. közérdekű adatokra vonatkozó rendelkezései nem alkalmazhatók a közhitelű nyilvántartásból történő – külön törvényben (tehát pl. az Szt.-ben) szabályozott – adatszolgáltatásra (Atv. 22. §).

Az előzőekben ismertetett jogi helyzeten az elektronikus információszabadságról szóló 2005. évi XC. törvény sem változtatott. E törvény a közszféra információinak további felhasználásáról szóló, 2003. november 17-i, 2003/98/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek való megfelelést szolgálja. A Londoni Megállapodásban részes európai uniós tagállamokat is kötelezi ez az irányelv, és mind ez ideig fel sem vetődött, hogy a megállapodás megerősítésével megsértették volna az irányelv előírásait.

Mindezek alapján már megkockáztatható volna annak kijelentése, hogy a Londoni Megállapodás rendszerének bevezetése aligha járna a közérdekű adatok megismeréséhez fűződő alkotmányos alapjog sérelmével. Indokoltnak látszik mindazonáltal, hogy visszatérjünk arra a felvetésre is, hogy a szabadalmi leírás az oltalmat megadó határozat, illetve a szabadalmi lajstrom mellékletét képezi.

Ez a felvetés óhatatlanul arra a fontos körülményre tereli a figyelmünket, hogy az európai szabadalmat nem az MSZH, hanem az ESZH adja meg. Ha tehát a leírást a szabadalmat megadó határozat mellékleteként fogjuk is fel, az európai szabadalom leírását akkor se tekinthetjük az MSZH által hozott megadó határozat mellékletének, hiszen az európai szabadalom megadásáról szóló határozatot az ESZH hozza meg. A magyar nyelv pedig nem tartozik az ESZH hivatalos nyelvei közé (ld. a 2.2. pontot), ezért nem is várhatjuk el az ESZH-tól, hogy határozatának magyar nyelvű melléklete legyen. (Az MSZH-nál benyújtott magyar fordítás pedig szintén nem tekinthető az ESZH által az európai szabadalom megadásáról hozott határozat mellékletének.)

Az előzőekkel áll összhangban az is, hogy az európai szabadalom hiteles szövege – az ESZE 70. cikkének (1) bekezdése alapján – az ESZH előtti eljárás nyelvén készült szöveg. Az ingatlan-nyilvántartás tárgyában hozott – az MSZTT elé terjesztett észrevételben idézett – alkotmánybírósági határozat pedig éppen a hiteles adatok hozzáférhetővé tételének követelményét hangsúlyozta. Ha az európai szabadalmak esetében – az alkotmányossági követelmény kielégítését célozva – csupán azt kívánnánk hozzáférhetővé tenni, ami hiteles, akkor az MSZH csakis az európai szabadalomnak az ESZH előtti eljárás nyelvén készült változatára szorítkozva nyújthatna hatósági tájékoztatást.

Kétségtelen, hogy a szabadalmi lajstrom külön részébe be kell jegyezni az európai szabadalmat, ha szövegének magyar nyelvű fordítását szabályszerűen benyújtották [Szt. 84/H. § (8) bek.], és hogy a Londoni Megállapodás értelmében az európai szabadalom

pusztán az igénypontok fordítása alapján bekerülne az MSZH által vezetett lajstromba. Mindazonáltal az Szt. 54. §-ának és 78. §-ának szövegétől meglehetősen messzire elrugaszkodónak tűnik az az értelmezés, hogy a szabadalmi leírás a lajstrom mellékletét képezné.

7.7. A Londoni Megállapodás hazai kritikája nem korlátozódik alkotmányossági aggályokra, találkozhatunk egyéb jogi kifogásokkal is.

A MIE gyógyszeripari munkabizottságának a Londoni Megállapodásról készített ajánlása szerint

„... azokat az iratokat, amelyek alapján Magyarországon jogok érvényesíthetők, ... magyar nyelven kell megszövegezni”; „Magyarországon jogot csak a Magyar Köztársaság hivatalos nyelvén megfogalmazott iratra lehet alapozni”.

Az előzőekből kitűnhetett: nincs olyan alkotmányossági követelmény, amely alátámasztaná a MIE munkabizottságának idézett tételét. A Jat. 18. §-ának (2) bekezdése csak a jogszabályokra vonatkozik és a szabadalom nem jogszabály (ld. a 7.5. pontot). A 2.2. és a 6.6. pontok pedig már kifejtették: az ESZE 67. cikke alapján már ma is elegendő az igénypontok fordításának benyújtása az európai szabadalmi bejelentéssel keletkező ideiglenes oltalom hatályosulásához, és ezt tükrözi az Szt. 84/E. §-ának (1) bekezdése is. Ennek eredményeként az európai szabadalmi bejelentés tárgya jelenleg is ideiglenes oltalmat élvezhet Magyarországon – magyar nyelvű igénypontok és idegen (angol, francia vagy német) nyelvű leírás alapján. Az oltalom véglegessé válása esetén pedig szabadalombitorklás miatt erre az időszakra vonatkozóan is lehet igényt érvényesíteni, az eljárásnak az Szt. 36. §-ának (1) bekezdésében előírt felfüggesztése ezt nem akadályozza meg. Nem feledkezhetünk meg arról sem, hogy az ESZE 70. cikkének (1) bekezdéséből következően az európai szabadalom hiteles szövege mindig az ESZH előtti eljárás nyelve szerinti szöveg.

A Ket. 9. §-ának (1) bekezdése valóban főszabályként rögzíti, hogy a Magyar Köztársaságban a közigazgatási hatósági eljárás hivatalos nyelve a magyar (ld. a 7.5. pontot). Az európai szabadalmakat viszont az ESZH nem a Ket., hanem az ESZE alapján eljárva, és nem a Magyar Köztársaságban adja meg (noha – adott esetben – a Magyar Köztársaság területére is kiterjedő hatállyal). Az európai szabadalom megadására irányuló, az ESZH előtt folyó eljárásra tehát a Ket. nem alkalmazható, s így a Ket. 9. §-ának (1) bekezdésében foglalt nyelvi követelmény sem érvényesíthető benne. Az európai szabadalmakkal kapcsolatban az MSZH előtt folyó eljárások nyelve a magyar, amit az Szt. 52. §-ának (1) bekezdése is megerősít annak kimondásával, hogy a szabadalmi eljárások magyar nyelven folynak. Ez azonban csupán annyit jelent, hogy pl. az MSZH előtt az európai szabadalom szövegének fordításával kapcsolatos eljárást – az ún. hatályosítási eljárást – szintén magyar nyelven kell lefolytatni, de nem következik ebből semmi arra nézve, hogy az európai szabadalom hatályosításához az Szt. pontosan minek a fordítását és milyen nyelven követelje meg. Meg kell továbbá említeni, hogy a Ket. 13. §-a (2) bekezdésének a) pontja értelmében a Ket. rendelkezéseit – köztük a nyelvhasználatra vonatkozó 9-11. §-ait is – az iparjogvédelmi eljárásokban csak akkor kell alkalmazni, ha az ügyfajta-ra vonatkozó törvény eltérő szabályokat nem állapít meg. Ezt az Szt. már ma is megteszi, pl. a nyelvhasználatot szabályozó 52. §-ában. E szakasz (2) bekezdése szerint szabadalmi ügyekben idegen nyelvű beadványokat is be lehet nyújtani, az MSZH azonban – indokolt esetben hitelesített – magyar nyelvű fordítás vagy felülhitelesített okirat benyújtását írhatja elő. (Korántsem szükségszerű, hogy az MSZH valóban meg is követelje e beadványok magyar nyelvű fordítását.) Az 52. §

(3) bekezdése pedig még ennél is tovább megy: az elsőbbségi irat magyar nyelvű fordításának benyújtása csak akkor írható elő, ha az elsőbbségi igény érvényessége befolyásolhatja a találmány szabadalmazhatóságának megítélését; a bejelentő még ilyen esetben is nyilatkozhat úgy – az elsőbbségi irat fordításának benyújtása helyett –, hogy a szabadalmi bejelentés nem más, mint a külföldi bejelentés fordítása. A Londoni Megállapodáshoz való csatlakozás esetén pedig a megállapodást kihirdető törvény és a megállapodással összhangban módosított Szt. lesz majd az ügyfajta-ra vonatkozó az a törvény, amely a Ket. 9. §-ának (1) bekezdésében foglaltaktól – szükség szerint – eltérő szabályokat állapít meg.

Mivel jogvita esetén az európai szabadalom magyar nyelvű fordítása – a Londoni Megállapodás 2. cikkében engedett szabályozási opció kihasználását feltételezve – mindig rendelkezésre állna, a Pp. 6. §-ának (1) bekezdésében található általános nyelvhasználati szabály alól a megállapodás alkalmazása sem igényelne kivételt. Meg kell említeni mindazonáltal, hogy a Pp. 191. §-ának (6) bekezdése értelmében a bíróság nem minden esetben, hanem csak a szükséghez képest rendeli, rendelheti el, hogy a bizonyító fél a nem magyar nyelven kiállított okiratot (pl. az európai szabadalom szövegét) hiteles vagy egyszerű magyar fordításban is csatolja.

A védjegyek nemzetközi lajstromozására szolgáló ún. madridi rendszer, valamint a nemzetközi magánjog érvényesülési mechanizmusa is bőséggel szolgáltat példát arra, hogy – a MIE munkabizottságának állításával ellentétben – Magyarországon jogot lehet alapítani a Magyar Köztársaság hivatalos nyelvétől különböző nyelven megszüvegezett iratra is.

Erős és nehezen cáfolható szabadalmi jogi érvnek tűnik, hogy a Londoni Megállapodás rendszerében a szabadalom nem töltene be műszaki információs funkcióját, mivel elmaradna a találmánynak a köz számára a kizárólagos hasznosítási jog fejében történő feltárása. Ezt az érvet tartalmazta a 2002. évi Szt.-módosítás indokolása is (ld. a 3.1. pontot).

A szabadalmi rendszernek ezt az alapelvét felidézte az MSZTT elé terjesztett egyik észrevétel (ld. a 7.6. pontot) is:

„A leírás találmányt ismertető funkciója egyben a szabadalmi jog egyik alapvető jogpolitikai indokát képezi. A feltaláló, illetve jogutódja ennek ellenében kap időleges kizárólagos oltalmat a találmányra, hogy azt a köz számára ismerteti. Ha a leírás nem tárja fel a törvényben előírt módon és részletességgel a találmányt, a szabadalmat meg kell semmisíteni [Szt. 42. § (1) bek. b) pont].”

A MIE gyógyszeripari munkabizottságának ajánlása nemkülönben hangsúlyozta, hogy a szabadalom *„rendkívül fontos műszaki információs forrás is”*, amihez a bizottság még hozzáfűzte:

„A szabadalom műszaki információs funkcióját értelemszerűen a kutatók-fejlesztők anyanyelvén tölti be a legjobban”.

A MIE elnökségének 2006. novemberi állásfoglalása (ld. a 3.2. pontot) hasonló gondolatmenetet követ:

„A szabadalmi rendszer napjainkban is klasszikus társadalmi szerződésnek fogható fel, melynek alapján a feltaláló (jogosult) a köz számára feltárja egyébként titkos műszaki

megoldását, és ... a köz a jogosultnak meghatározott időre és törvényben szabályozott feltételekkel a megoldás hasznosítására kizárólagosságot biztosít.”

Az előzőekben ismertetett érvekkel az állítható szembe, hogy az ESZE (és az Szt.) rendelkezései alapján az európai szabadalmak is eleget tesznek a feltárási követelménynek és betöltik műszaki tájékoztatási rendeltetésüket. Az európai szabadalmi bejelentést és az európai szabadalom szövegét az ESZH előtti eljárásban közzéteszik (ESZE 93. és 98. cikk). Az ESZH tehát – mint az európai szabadalmat megadó hatóság – a köz számára hozzáférhetővé és megismerhetővé teszi azt a találmányt, amelyre szabadalmat adott. A találmány feltárása az ESZE-ben is alapkövetelmény, amit mutat az is: felszólalás és megsemmisítés alapjául egyaránt szolgálhat az, ha az európai szabadalom a találmányt nem tárja fel olyan kellően egyértelműen és teljes körűen, hogy azt szakember meg tudja valósítani [ESZE 100. cikk b) pont és 138. cikk (1) bek. b) pont]. A feltárási követelménynek természetesen az ESZH előtti eljárás nyelvén, azaz az európai szabadalom hiteles szövegével kell eleget tenni. Az ESZE 70. cikkének (3) bekezdésében a szerződő államoknak engedett szabályozási opció éppen a megsemmisítési eljárásokra nem vonatkozik; ebből következően azt a kérdést, hogy az európai szabadalom feltárja-e kellően egyértelműen és teljes körűen a találmányt, végső soron (a fordítás és az eredeti szöveg eltérése esetén is) mindig az ESZH előtti eljárás nyelvén készült szöveg alapján kell megítélni. Nem tűnik alkalmazhatónak az MSZH-nak tett észrevételben hivatkozott rendelkezés – azaz az Szt. 42. §-a (1) bekezdésének b) pontja – sem, hiszen az Szt. 84/N. §-ának (1) bekezdése szerint az európai szabadalmat csak az ESZE 138. cikkének (1) bekezdésében meghatározott okból lehet (és kell) megsemmisíteni.

Ebben az olvasatban az ESZE 65. cikke és az arra épülő nemzeti szabályozás aligha tekinthető – legalábbis jogi értelemben – a feltárási követelmény részének.

A feltárási követelmény teljesítése, azaz a kizárólagos hasznosítási jog ellenében a találmánynak a nyilvánossággal való ismertetése mindazonáltal nem tartozott mindig a szabadalmi rendszer legitimációs talapzatához. A feltaláló és a társadalom közötti „publikációs szerződés” tana viszonylag új, mondhatni modern jelensége a szabadalmi jognak. A szabadalmi rendszer gazdaságtanával foglalkozó szakirodalom nem is mulasztja el, hogy erre felhívja a figyelmet:

„Egyes szabadalmi szakirodalmi vélemények a találmány feltárását ma úgy mutatják be, mint azt az ellenszolgáltatást, amelyet a társadalom elvár a szabadalmastól a neki adott kizárólagos hasznosítási jog fejében. ... Ez nem volt mindig így. A feltárási követelmény vagy hiányzott, vagy csak megszorító értelemben érvényesült a szabadalmi rendszer kezdeti időszakában. Csupán a huszadik században vált központivá Európában.”¹⁸

Angliában 1852-ig a szabadalmi leírásokat csak fizetség ellenében lehetett megtekinteni, és a tájékozódást nem segítette semmiféle publikáció, illetve osztályozás. Franciaországban 1902-ig csak a szabadalmi leírás kéziratát lehetett – indokolt kérelemre, külföldieknek pedig csak francia jogi képviselő társaságában – megtekinteni, és az oltalom lejártá előtt arról másolatot se lehetett készíteni. A német jog 1877-ben írta elő a leírás és az igénypontok közzétételét.

¹⁸ Dominic Guellec, Bruno van Pottelsberghe de la Potterie: The Economics of the European Patent System. Oxford, 2007, p. 39-40.

A Szellemi Tulajdon Világszervezetének (WIPO) Nemzetközi Irodája 2008 áprilisában jelentést¹⁹ készített a Szabadalmi Jogi Állandó Bizottság részére a nemzetközi szabadalmi rendszerről. E jelentés (a továbbiakban: WIPO-jelentés) hangsúlyosan foglalkozik a feltárási követelménnyel és a szabadalmak műszaki információs funkcióival. E jelentés is abból indul ki, hogy a jelenkori viszonyok közt

„... a szabadalmi rendszer arra az alapelve épül: a társadalom a feltalálónak a találmány feltárása ellenében ad időlegesen kizárólagos jogot.”

A WIPO-jelentés ugyanakkor épp arra világít rá, hogy a szabadalmi információhoz való hozzáférést nagymértékben megkönnyítette az elmúlt évtizedekben bekövetkezett számos fejlemény (az információs és kommunikációs technika fejlődése, az Internet kiépülése, az ingyenes, egyre fejlettebb keresőfunkciókat betöltő szabadalmi adatbázisok megjelenése és az angol – legalábbis „szabadalmi” – világnyelvvé válása). A WIPO-jelentés szerint ebből adódik, hogy

„... az oltalom és a feltárás közötti egyensúly még inkább átalakul, hiszen a feltárás (disclosure) immár globális, miközben az oltalom területiális maradt és továbbra is csak egy országra vagy régióra vonatkozik.”

A WIPO-jelentésből egyértelműen kitűnik, hogy a Nemzetközi Iroda szerint a szabadalmi rendszer fordítások nélkül is betölti műszaki információs funkcióját az interneten angolul szinte mindig hozzáférhető szabadalmi szövegek révén [sőt, a WIPO-jelentés épp a feltárási követelmény teljesítését, a szabadalmi információ terjesztését akadályozó tényezőként azonosítja azt a fejleményt, hogy az angol nyelv az elmúlt években valamelyest teret vesztett egyes ázsiai nyelvekkel (pl. a kínaival és a koreáival) szemben].

Természetesen nem feledkezhetünk meg arról sem, hogy – amint erre is többen felhívták a figyelmet – az igénypontok megfelelő értelmezéséhez szükség lehet a leírásra is [ld. az ESZE 69. cikkét és az értelmezéséről szóló jegyzőkönyvet, valamint az Szt. 24. §-át]. Kétségtelen, hogy a Londoni Megállapodás 1. cikkének (3) bekezdése szerinti alapesetben ezt nehezhítheti, hogy a magyar nyelvű igénypontokat angol nyelvű leírás alapján kellene értelmezni. Ez a gyakorlati nehézség – ha nincs jogvita – a hiteles szöveg, illetve a teljes szöveg angol nyelven készült változatának tanulmányozásával, vagy az e célból esetileg elkészített fordítás útján elhárítható. Jogvita esetén pedig – a megállapodás 2. cikkéből következően – mind az igénypontok, mind a leírás magyar fordítása rendelkezésre áll e rendszerben is.

VIII. A LONDONI MEGÁLLAPODÁS ALKALMAZÁSÁTÓL VÁRHATÓ GAZDASÁGI HATÁSOK ÉS NYELVHASZNÁLATI VÁLTOZÁSOK

8.1. A Londoni Megállapodás alkalmazásától várható gazdasági hatások kérdésében erősen megosztott mind a hazai, mind az európai közvélemény. A viták ma még kevésbé épülhetnek empirikus adatokra, hiszen a megállapodás csak a hatálybalépését – azaz 2008. május 1-jét – követő időszakban fejtheti ki hatását. Ebből adódóan a megállapodás hatásairól szóló elemzések mind ez ideig szükségképpen csupán becslésekre, a jelenlegi trendek –

¹⁹ Report on the International Patent System – prepared by the Secretariat. SCP/12/3, WIPO, Geneva, April 15, 2008, p. 1-88

szükség szerint korrigált – kivetítésére, a mai innovációs és szabadalmaztatási folyamatoknak a megállapodás viszonyai közé helyezett extrapolációjára hagyatkozhattak.

8.2. Szinte egyöntetűek a vélekedések abban, hogy a Londoni Megállapodástól a szabadalmaztatási költségek csökkenése várható Európában.

Az ESZH – 2002. évi adatokon alapuló – hivatalos számítása szerint egy átlagos (tehát nyolc szerződő államban hatályosuló, tíz évig fenntartott) európai szabadalom összköltsége 29 800 euró, ami a következőkből tevődik össze:

- az ESZH díjai: 4300 euró (14%);
- az ESZH előtt eljáró hivatásos képviselő munkadíja: 5500 euró (18%);
- a szerződő államokban benyújtandó fordítások költsége: 11 500 euró (39%);
- nemzeti fenntartási díjak: 8500 euró (29%).

Az összegek időközben változtak, az arányok kevésbé. Az ESZH honlapján²⁰ található jelenlegi (de a 2006. évi helyzetet tükröző) információ szerint hét vagy több szerződő államra nézve 4600 euróra rúgnak az európai szabadalom megszerzésének az ESZH előtti eljárás díjaiból összetevődő költségei. A fordítások költségét a Londoni Megállapodásról készített ESZH-kiadvány pedig a következőképpen írta le. Egy átlagos (22 oldalas, 20 oldal szöveget tartalmazó) európai szabadalom teljes szövegének egy nyelvre való lefordítása (70 euró oldalankénti fordítási költséggel számolva) 1400 euróba kerül. Az európai szabadalom valamennyi szerződő államban történő hatályosításához 22 nyelvre kell fordítást készíteni, több mint 30 ezer eurós költséggel (a számítás a 2005. júliusi helyzetre, azaz az ESZE akkori 31 szerződő államára vonatkozik, ma már 34 szerződő állama van az ESZE-nek, további három hivatalos nyelvvel). A gyakorlatban átlagosan hét szerződő államban (a leggyakrabban: az Egyesült Királyságban, Franciaországban, Hollandiában, Németországban, Olaszországban, Spanyolországban és Svájcban) hatályosítják az európai szabadalmat, ami öt nyelvre való fordítást igényelhet, 7000 eurós költséggel. A Londoni Megállapodás hatálybalépésével – ez utóbbi esetben, az említett hét szerződő államot alapul véve (átlagosan négy oldalt kitevő igénypontsorozattal számolva) – 3600 euróra, azaz 45%-kal csökkenhet a fordítási költség az ESZH-kiadvány²¹ szerint. Az ESZH honlapján a Londoni Megállapodás tárgyában megjelentetett tájékoztató ugyanilyen mértékű és arányú költségcsökkenést prognosztizál. Az Igazgatótanács részére készített ez évi előterjesztésében²² az ESZH mindazonáltal elismerte: a fordítási költségek (sőt, általában a hatályosítás költségei) országonként nagymértékben különböznek, amiből adódik, hogy a Londoni Megállapodással elérhető megtakarítás is államról államra változó mértékű.

Az Európai Bizottság 2007. áprilisi közleménye (ld. az 5.1. pontot) egyebek mellett éppen az európai szabadalmi rendszer kiugróan magas költségszintje és az ebből eredő – vélt vagy valós – versenyképességi hátrány miatt kongatta meg a vészharangot, és sürgetett gyors és határozott fellépést Európa szabadalmi rendszerének továbbfejlesztése érdekében. A Bizottság rámutatott, hogy az USA és Japán még Európán belül is felülmúlják az EU-t a szabadalmi aktivitásban: az ESZH által megadott európai szabadalmak egymillió före vetített száma az EU-ban 137, míg az USA-ban 143 és Japánban 174. Az ESZH-nál, valamint az amerikai és a japán hivatalnál egyaránt megszerzett (ún. hármas vagy trilaterális)

²⁰ <http://www.epo.org>

²¹ The London Agreement: European patents and the cost of translations. European Patent Office, Munich, 2005

²² CA/4/08, Munich, 15.02.2008; CA/4/08 Add.1, Munich, 31.03.2008

szabadalmak száma – ismét egymillió főre vetítve – az EU-ban 33, az USA-ban 48, Japánban pedig 102. Ez a Bizottság szerint azért különösen aggasztó, mert a „hármast” szabadalmak a legértékesebbek, azokat tekintik az innováció legfontosabb szabadalmi mutatószámának. Ennek magyarázataként a Bizottság előadta, hogy egy – 13 szerződő államra kiterjedő – európai szabadalom (az eljárási és fordítási költségeket alapul véve) tizenegyszer többbe kerül, mint egy USA-beli, és mintegy tizenháromszor annyiba, mint egy japán szabadalom. A húsz éves oltalmi idő összes költségét tekintve az európai szabadalmak kilencszer annyiba kerülnek, mint a japán vagy az amerikai szabadalmak. Ha az összehasonlítás igénypontok szerint történik, a költségkülönbségek – Európa rovására – még nagyobbak bizonyulnak.

A Bizottság közleményének 1. melléklete az európai szabadalmi rendszer költségviszonyait a következőképpen mutatja be. A Bizottság azt a 13 szerződő államot vette alapul, amelyben – a 2003. évi adatok szerint – a legtöbb európai szabadalmat hatályosították (az esetek mintegy 60%-ában). E 13 országban elegendő volt 8 fordítás, mivel egyes országokban az angol nyelvű szöveget már akkor is elfogadták vagy más államokéval azonos hivatalos nyelvet használnak. A Bizottság nyelvenként 1700 eurós költséggel számolt (ez az összeg a közvetlen fordítási költség mellett a szabadalmi ügyvivői közreműködés díját is tartalmazza), valamint 16 oldalnyi leírást és 4 oldalnyi igénypont-sorozatot vett alapul (a leírás esetében oldalanként 76 eurós, az igénypontok esetében pedig oldalanként 85 eurós fordítási költséget figyelembe véve). E koordináták mellett a bizottsági közlemény a fordítás nélküli eljárási költségeket 6575 euróra, a fordítási és az eljárási költségeket együttesen 20 175 euróra teszi, 19 500 euróra becsüli az ún. külső (tipikusan: képviseleti, azaz ügyvédi, illetve szabadalmi ügyvivői) szolgáltatások díját, a 10 évre szóló fenntartási díjak összegét 16 597 euróban, ugyanezt 20 évre 89 508 euróban jelöli meg. Mindezek alapján jut el a Bizottság ahhoz, hogy tízéves szabadalmi „védelem” összköltsége 56 272 euró, míg ugyanez az összeg a teljes (20 éves) oltalmi időre 129 183 euró.

A Bizottság ugyanezen paraméterek mellett az európai szabadalmak jelenlegi fordítási összköltségét 12 448 euróra teszi, a Londoni Megállapodástól pedig e költség 29%-os csökkentését várja (ami 8800 eurónyi átlagos összköltséget eredményezne). A Bizottság számításai szerint az összes EU-tagállamra kiterjedő európai szabadalom 21 másik nyelvre történő fordítást igényelne, 32 676 eurós költség mellett.

Az Egyesült Királyság szellemi tulajdon-védelmi hatósága a Londoni Megállapodásról készített – konzultációra bocsátott – vitairatában²³ kimutatta: az Egyesült Királyság ipara 12-15 millió angol fontot költ évente az európai szabadalmak fordításaira, ami az összköltség 25%-a. A Londoni Megállapodás akár e költség 50%-os csökkenését is eredményezheti, évi 6 millió font megtakarítást hozva az Egyesült Királyság iparának.

A Londoni Megállapodás franciaországi ratifikációjához készített kormányzati számítások²⁴ átlagosan 28 oldal szöveget tartalmazó európai szabadalommal (ebből 24 oldal leírással és 4 oldal igénypontsorozattal), valamint 8 szerződő államban (az Egyesült Királyságban, Franciaországban, Hollandiában, Németországban, Olaszországban, Spanyolországban, Svájcban és Svédországban) történő hatályosítással számoltak. E vetítési alapról kiindulva egy európai szabadalomnak a felsorolt nyolc államra történő megszerzésével járó jelenlegi költséget 32 749 euróra tették; a Londoni Megállapodástól pedig azt várják, hogy ez az összeg 29%-kal, 23 351 euróra szorítható vissza. Az európai szabadalom

²³ London Agreement Consultation. The Patent Office, Newport, 2004

²⁴ Les avantages économiques de l'Accord de Londres; Accord de Londres – Gain sur coûts de traduction et de validation (détails). INPI, Paris

megszerzésével és fenntartásával járó együttes költséget – ugyanezzel a vetítési alappal – pedig 48 749 euróban jelölték meg a megállapodás hatálybalépése előtti helyzetben és 39 351 euróban a megállapodás alkalmazása esetére (ez 19%-os költségcsökkenést eredményez). További kalkulációkat készítettek pusztán a fordítási és hatályosítási költségek várható csökkenéséről: a szóban forgó nyolc állam esetében e költségek 18 719 euróról 9321 euróra eshetnek vissza a Londoni Megállapodásnak köszönhetően.

A legnagyobb európai munkaadó szövetség, a BUSINESSEUROPE (*Confederation of European Business*) a Londoni Megállapodás hatálybalépésétől szintén a fordítási költségek – mintegy 45%-os – csökkenését várja²⁵.

A MIE elnökségének 2006. novemberi állásfoglalása – az európai szabadalmak fordításainak magyarországi költségeiről szólva – az átlagos európai szabadalom leírásának hosszát 20 oldalban és egy oldal átlagos fordítási költségét (illetve az abból származó árbevételt) 8000 forintban jelöli meg, ami európai szabadalmanként 160 000 forintos fordítási költséget ad ki. Ha átlagosan 4 oldalnyi igénypont-sorozattal számolunk, és abból indulunk ki, hogy az európai szabadalom szövege angolul eredetiben vagy – más országokban történő hatályosítás céljából – fordításban már amúgy is rendelkezésre áll, a Londoni Megállapodás alkalmazása európai szabadalmanként 128 000 forint megtakarítást eredményezhet. A MIE elnökségének állásfoglalása – ellentétben pl. a Bizottság közleményével – nem vette figyelembe, hogy az igénypontok fordítása valamivel magasabb költséggel járhat, mint a leírásé (részben az igénypontok sajátos, tömör megfogalmazása miatt, részben pedig amiatt, hogy az igénypontok esetében különösen fontos a pontos fordítás); ha ezt is figyelembe vesszük, európai szabadalmanként akkor is átlagosan mintegy 100 000 forint összegű megtakarítást várhatunk a Londoni Megállapodás hazai alkalmazásától a közvetlen fordítási költségek terén.

8.3. Miközben abban lényegében szakmai konszenzus van, hogy a Londoni Megállapodás hatálybalépésétől az európai szabadalmi rendszer – főként fordítási – költségeinek számottevő csökkenése várható, élesen megoszlanak a vélemények e költségcsökkentés és az abból adódó további következmények megítélésében.

A Londoni Megállapodás kritikusai szerint vizsgálandó: kik a költségcsökkentés fő kedvezményezettjei és kiknek a rovására érnek el e kedvezményezettek megtakarításokat.

Tény, hogy az Európán kívüli bejelentőktől származó európai szabadalmi bejelentések enyhe többségben vannak (51,47%-os részaránnyal, a 2006. évre vonatkozó ESZH-statisztika²⁶ szerint), az európai szabadalmak jogosultjai között pedig a nem európaiak aránya alig marad 50% alatt (48,26%, ebből 23,63% az USA és 19,18% Japán részesedése). A Londoni Megállapodással elért költségcsökkentésből tehát nemcsak az európai ipar profitál, hanem – azonos módon és mértékben – annak valamennyi nem európai (amerikai, japán stb.) versenytársa is. Ez a körülmény azonban nem semlegesíti az európai iparnál is jelentkező költségcsökkentést, hanem csupán annak komparatív előnyeiből vesz el. Európán belül természetesen a nagyobb szabadalmi aktivitást felmutató, innovatív nemzetgazdasággal rendelkező, illetve az ESZH valamelyik hivatalos nyelvével megegyező hivatalos nyelvet használó államok lesznek a Londoni Megállapodással elért költségcsökkentés legnagyobb

²⁵ European business urgently needs lower patent costs and greater legal certainty. BUSINESSEUROPE Press Release, 3 April 2007; Ratification of London Agreement will reduce the cost of patents in Europe. BUSINESSEUROPE Press Release, 10 October 2007

²⁶ <http://www.epo.org/about-us/office/annual-reports/2006>

haszonélvezői. Ide sorolható Németország, amely a 2006-ban megadott európai szabadalmakból való 22,74%-os részesedésével európai listavezető, valamint Franciaország (7,16%) és az a négy állam (Egyesült Királyság, Hollandia, Olaszország és Svájc), amely még a 3%-os küszöböt át tudta lépni.

Mindez arra utal, hogy a Londoni Megállapodás fő haszonélvezői az USA-beli, a japán, valamint az ESZSZ nagyobb, régebbi és gazdaságilag, illetve technológiailag amúgy is fejlett tagállamaiban működő szabadalmasok. A Londoni Megállapodás hatálybalépése és alkalmazása ezért az ESZSZ és az EU kisebb, új és kevésbé fejlett, illetve az ESZH egyik hivatalos nyelvét sem használó tagállamainak versenyhátrányát és technológiai lemaradását csak akkor nem fogja növelni, ha az EU egységes piacán jelentkező – a megállapodástól várható – kedvező versenyképességi és innovációs összhatásból ezek az országok kellő mértékben részesedhetnek, és az innováció ekképp javuló feltételeit – a kutatási és fejlesztési együttműködés, valamint a technológiatranszfer intenzívebbé tételével – hatékonyan ki tudják használni.

A Magyarországra vonatkozó adatok is ezt a következtetést erősítik meg.

1. táblázat

Az európai szabadalmi ügyekre vonatkozó fontosabb adatok²⁷

	2003	2004	2005	2006	2007
Megadott európai szabadalom HU-megjelöléssel	–	260	2 783	10 357	19 642
Európai szabadalom szövegfordításának benyújtása (hatályosítás)	–	18	169	973	1 648
Európai igénypontok fordításának benyújtása	–	4	15	14	13
Magyarországra hatályos európai szabadalmak száma	–	12	99	930	2 553
Magyar bejelentők európai szabadalmi bejelentései	58	94	81	94	114 ¹⁾
Magyar bejelentők megadott európai szabadalmi	62	38	32	35	35

1) becült adat

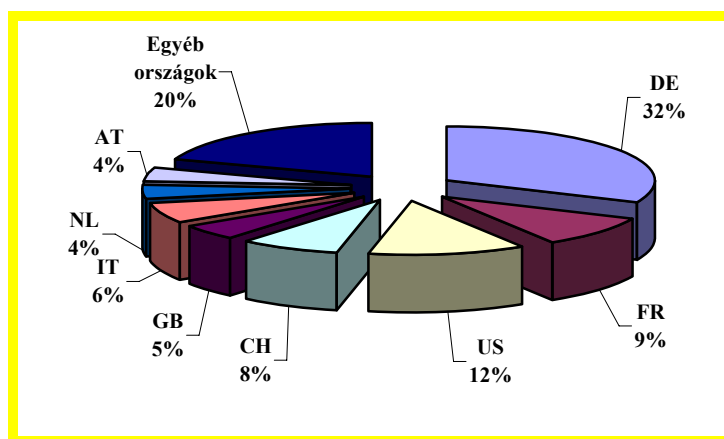
Magyarországra kiterjedő európai szabadalmat csak a hazánk ESZE-csatlakozását – 2003. január 1-jét – követően benyújtott európai szabadalmi bejelentéssel lehetett igényelni. Ebből és az ESZH előtti eljárás átlagosan közel négyéves „átfutási idejéből” adódik, hogy a Magyarországot is megjelölő európai szabadalmak száma az elmúlt években exponenciálisan nőtt (ld. az *1. táblázatot*), ilyen arányú emelkedés azonban a következő években – változatlan jogi helyzetet feltételezve – már nem várható. Látható, hogy e megjelölésekből viszont 10%-nál is kevesebb fordul át valódi, hazánkat ténylegesen is megcélzó oltalmi igénnyé – a fordítás

²⁷ Tevékenységi jelentés – 2007. Magyar Szabadalmi Hivatal, Bp., 2008. január

benyújtásával hazánkban is hatályosított európai szabadalomként. A Magyarországon 2006-ban hatályosított európai szabadalmak számának (930) csupán tizedét tették ki a magyar bejelentőktől származó európai szabadalmi bejelentések (94), és ez az arány tovább romlott 2007-ben. A magyar jogosultaknak megadott európai szabadalmak mennyiségével való összevetés pedig – ha lehet – még kedvezőtlenebb összképet mutat. A Londoni Megállapodásból adódó előnyöket az európai szabadalmak e csekély számú magyar jogosultjai a megállapodásban részes országokban akkor is élvezhetik, ha hazánk egyelőre nem csatlakozik a megállapodáshoz. A Magyarországon hatályosított európai szabadalmak – külföldi – jogosultjai viszont csak akkor érhetnek el megtakarítást a fordítási kiadásokban, ha hazánk is a megállapodás részesévé válik. Figyelembe kell venni viszont azt is, hogy az európai szabadalmi rendszert a magyar vállalatok (különösen a kis- és középvállalkozások) túlnyomó része a magas költségek miatt nem tudja igénybe venni. Ezért nem lehet közömbös magyar szempontból sem a Londoni Megállapodással elérhető – a 8.2. pontban bemutatott – számottevő költségcsökkentés. A megállapodás ugyanis csak akkor tudja kifejteni kedvező – költségkímélő – hatását, ha annak részesévé válik az ESZE-tagállamok „kritikus tömege”. Ehhez – legalább minimális mértékű – európai szolidaritás szükséges; ennek hiányában valóban értelmét vesztené a Londoni Megállapodás. A 2. táblázatból kiolvasható adatok azt igazolják: hazánk esetében a megállapodás alkalmazása valóban ezt az európai szolidaritást tükrözné, és az európai versenyképesség és innovációs potenciál javításához úgy járulna hozzá, hogy abból a magyar nemzetgazdaság és K+F-szféra is profitálhatna. Látható ugyanis, hogy a Magyarországon hatályosított európai szabadalmak jogosultjai között az európaiak igen magas arányt képviselnek, jóval magasabbat, mint az ESZH által megadott valamennyi európai szabadalom jogosultjai között. A Londoni Megállapodás magyarországi alkalmazása tehát összességében az európai ipar versenyképességét javítaná, ami idővel a magyar vállalkozásokat is hozzásegíthetné ahhoz, hogy a megállapodásból adódó előnyöket jobban, nagyobb mértékben tudják kihasználni.

2. táblázat

**Európai szabadalom magyarországi hatályosítása iránti kérelmek
származási országok szerinti megoszlása 2007-ben²⁸**

A Londoni Megállapodáshoz való csatlakozás költségcsökkentő hatása következtében prognosztizálható az európai országok innovációs teljesítményét és versenyképességét

²⁸ Tevékenységi jelentés – 2007. Magyar Szabadalmi Hivatal, Bp., 2008. január

rendszeresen számba vevő *European Innovation Scoreboard* (EIS) rangsorában a hátsó középmezőnyben elfoglalt magyarországi helyezés javulása, mivel az egyik iparjogvédelmi indikátor, az egymillió lakosra jutó európai szabadalmi bejelentések száma – amelynek legutóbb publikált értéke 18,9 volt az EU 128,0-as átlagával szemben – a csatlakozással minden bizonnyal növekedni fog. A hazai bejelentők európai szabadalmi bejelentési aktivitása a – költségérzékenységgel és tőkehiánnyal jellemezhető – innovatív magyar kkv-k körében javulni fog, ugyanis várhatóan a jelenleginél nagyobb számban nyújtanak be európai szabadalmi bejelentést, javítva piaci esélyeiket és működésük jogi biztonságát.

A Londoni Megállapodás támogatói gyakran érvelnek az európai szabadalmak hatályosításához szükséges fordításokkal járó költségek csökkentése mellett azzal, hogy e költségek valójában az innováció fölösleges többletterhei, ballasztjai, amelyek forrást vonnak el az érdemi kutató-fejlesztői tevékenységtől. Ennek alátámasztására nemegyszer hivatkoznak arra, hogy az európai szabadalmak teljes szövegéről az ESZE 65. cikke alapján készített fordításokat csak elenyésző arányban tekintik meg és használják fel ténylegesen. Hangsúlyozni szokták továbbá azt is, hogy csak a szabadalmak csekély hányadával kapcsolatban alakul ki jogvita (amelyben ténylegesen szükség lehet a szabadalom teljes szövegének fordítására).

Az ESZH-nak a Londoni Megállapodásról készített tájékoztatói egyszer sem mulasztják el kiemelni, hogy az európai szabadalmakról az egyes nemzeti nyelvekre készített fordításokat szinte alig tekintik meg. Az Egyesült Királyságban a fordítások 2%-át tanulmányozzák, ez a szám Franciaországban sem nagyobb: 1,7-2,0%; a francia ratifikációt megelőző vitákban mindazonáltal rámutattak: ez a közel 2% is azt jelenti, hogy évente 2100 európai szabadalom francia nyelvű fordítását tekintik meg, olvassák el. A felhasznált fordítások aránya nem mindegyik szerződő államban ilyen alacsony. A spanyol iparjogvédelmi hatóságnál az érdeklődők évente több mint 1,3 millió európai szabadalom spanyol nyelvű fordítását tekintik meg. Hasonlóképpen viszonylag magasnak mondható az MSZH-nál megtekintett fordítások száma és aránya: 2007. július 1. és 2008. március 31. között a hivatal honlapján 1030-szor nyitottak meg európai szabadalom fordítását tartalmazó fájlt. Ez a jelzett időszakban hazánkban hatályos – mintegy 2500-2800 – európai szabadalom egyharmadánál is magasabb arányt képvisel. Figyelemre méltó továbbá, hogy e fordítások tényleges felhasználói között nagy számban – túlnyomó többségben – találhatók hivatásos képviselők (szabadalmi ügyvivők), azaz képzett iparjogvédelmi szakemberek, akiknél a nyelvismeret (legalább az ESZH egy vagy két hivatalos nyelvének ismerete) általában nem hiányzik, és akiknek munkájuk során amúgy is figyelembe kell venniük az európai szabadalom hiteles – azaz az ESZH előtti eljárás nyelvén készült – szövegét is. Meg kell említeni azt is, hogy az ESZE-hez való csatlakozást megelőzően az MSZH által elvégzett felmérés²⁹ szerint csupán a megkérdezett vállalkozások 7%-a jelezte: számára problémát fog jelenteni, hogy a magyar nyelvű leírás – a PCT rendszerében korábban megszokotthoz képest – az európai szabadalmak esetében csak hosszabb idő elteltével áll rendelkezésre.

A Londoni Megállapodás pártolói arra is rávilágítanak: az ESZE 65. cikke alapján az európai szabadalom teljes szövegének fordítása csupán a bejelentéstől számított négy-hat év elteltével készül el és áll rendelkezésre, ami a technikai fejlődés mai üteme mellett már túl későn van. A lépéstartáshoz sokkal korábban szükség van az információra, a jelenlegi rendben készülő fordítások műszaki információs értéke ezért csekélynek mondható. Ezt az ESZH és az

²⁹ Ld. a 2002. évi Szt.-módosítás indokolásának IV.9. pontját.

Európai Bizottság is hangsúlyozta. Az ESZH-nak a Londoni Megállapodásról összeállított tájékoztatója szerint:

„Amikor az európai szabadalmi bejelentést a bejelentés vagy az elsőbbség napjától számított 18 hónap elteltével közzéteszik, a bejelentés tárgyát képező találmányt a nyilvánosság akkor ismerheti meg először. Ez az információ létfontosságú bárki számára, aki a technika valamely területén követni kívánja a legújabb fejleményeket. Ugyanakkor átlagosan három-négy év telik el a bejelentés napjától addig, amikor a szabadalomban található információ ténylegesen rendelkezésre áll azon államok nemzeti nyelvein készült fordításokban, amelyekben a szabadalmas a találmányára oltalmat kíván szerezni. A leginkább innovatív európai vállalkozásokat bünteti, hogy fordításokat kell készíttetniük e kései szakaszban. A fordításokra évente elköltött hatalmas összegek csak megcsapolják a K+F forrásokat és az innovációt terhelő adónak tekinthetők, hiszen az ezekben a fordításokban ismertetett technológia már korántsem élvonalbeli. Azoknak, akik valamely technikai terület legújabb fejleményei iránt érdeklődnek, nincs más választásuk, mint hogy nyelveket tanuljanak. Európában a műszaki tudást és know-how-t főként angolul, franciául és németül publikálják.”

Az EU elnöksége és az Európai Bizottság a közösségi szabadalom fordítási-nyelvi rezsijéről folyó ez évi vitákban (ld. az 5.2. pontot) hasonló érvanyaggal hozakodott elő.

Ellentétes véleményt tartalmazott viszont a MIE elnökségének 2006. novemberi állásfoglalása:

„A szakmai vita során kifejtett egyik álláspont az európai szabadalmak magyar nyelven történő rendelkezésre állásának felesleges voltát a szabadalmi törvényben a fordítás benyújtására meghatározott határidő elteltére (a megadást követően három hónap) alapozta, miután erre az időre a magyarul megjelenő és a szabadalmi leírásokban megtestesülő információ már elévül, tanulmányozása szükségtelen.

Ezzel az állásponttal nem lehetett egyetérteni, mert a köz számára egy megoldás akkor válik érdekessé és lényegessé, amikor annak ipari alkalmazása már a piacon is megjelent, illetve amikor arra mások a szabad hasznosítást korlátozó jogokat alapíthatnak.

Ismert tény, hogy a szabadalmi bejelentéseket a fejlesztés kezdeti időszakában teszik meg. A legtöbb műszaki területen az innovációs folyamat időigényes, és a megoldások piaci alkalmazása, elterjedése hosszú évekkel a megoldás első létrehozása után következik be. Egyes területeken (gyógyszeripar, élelmiszeripar, növényvédő szerek előállítása, meghatározott mezőgazdasági termékek) a piaci alkalmazás hatósági engedélyezéstől is függ, ami közismerten időigényes. A kiegészítő oltalmi tanúsítvány (SPC) intézményét éppen erre a késedelemre való tekintettel vezették be. A piacon általában olyan termékek jelennek meg, amelyek feltalálása 5-7 évvel korábban történt. A valóság ezért nem támasztja alá azt a nézetet, hogy az európai szabadalmak nemzeti hatályossá válása időpontjában a fordítás és maga a megoldás már túlhaladott, megismerése szükségtelen, hiszen körülbelül erre az időpontra válnak a megoldások értékes gazdasági tényezőkké.

Összefoglalva tehát, a szabadalomban foglalt információ a köz számára nagyjából a szabadalom megadásának időszakában válik érdekessé és értékessé, és ekkor már nagy jelentősége van az oltalom pontos terjedelme megismerhetőségének is.”

Az európai szabadalmak teljes szövegéről az ESZE 65. cikke alapján készített fordításokat fölöslegesnek ítélő – a Londoni Megállapodást támogató – vélemények arra is hivatkoznak, hogy csak csekély számú európai szabadalommal kapcsolatban alakul ki jogvita (az európai szabadalmak kevesebb mint 1%-a válik per vagy más jogvita tárgyává). E vélemények szerint fordításra csak jogvita esetén van szükség, ezért az európai szabadalmak túlnyomó részéről (99%-áról) fölöslegesen készül fordítás. Ellenérvként arra lehet (és szoktak) hivatkozni, hogy a szabadalom szövegét nemcsak jogvita esetén, hanem már korábban meg kell ismerni, éppen – egyebek mellett – a jogvita elkerülése céljából, illetve, hogy a szabadalom szövegének (fordításának) ismerete a műszaki tájékozódáshoz, a szabadalom információs funkciójának betöltéséhez is elengedhetetlen.

A várható költségcsökkentés kapcsán a Londoni Megállapodás kritikusai arra is felhívják a figyelmet, hogy a szabadalmasok oldalán jelentkező fordítási költségeket a megállapodás csak részben csökkenti, részben viszont azokra – különösen a szabadalmas tényleges vagy potenciális versenytársaira – hárítja át e költségeket, akik az európai szabadalom tiszteletben tartására kötelesek, akik a szabadalmast megillető kizárólagos hasznosítási jog kötelezettjei, akiket tehát a szabadalom gátol vagy korlátoz gazdasági tevékenységükben. Ez különösen igaz arra az esetre, amikor az érintett (a szabadalmassal versenyző) vállalkozásnak jogvita hiányában, jogvitán kívül kell – saját költségén – elkészíttetnie az európai szabadalom teljes szövegének a fordítását, amikor tehát nem jogvita miatt (vagy céljára) szükséges a fordítás. Ebben az esetben ugyanis nem az európai szabadalom jogosultja állja a fordítás költségét, hanem éppen az ő – adott esetben jogkövetésre törekvő vagy csak a kellő gondossághoz hozzá tartozó tájékozódást elvégző – versenytársa. Ennek következményeként a Londoni Megállapodás valóban kevésbé csökkenti az európai szabadalmi rendszer működtetésének társadalmi összköltségét, mint amennyire mérsékli a költségeket a bejelentők, illetve a szabadalmasok oldalán. E részleges költségáthárítás tagadhatatlanul többletterhet jelent a szabadalmas versenytársai számára; minél több saját szabadalma van azonban e versenytársaknak, annál inkább ellensúlyozza e többletterhet az ő oldalukon a Londoni Megállapodással a saját szabadalmaik fordítási költségeiben elért megtakarítás. A szóban forgó többletterhet tehát azoknál a magyar vállalkozásoknál, amelyek európai szabadalmat kapnak, ellensúlyozná a fordítási költségekben a külföldön, azaz a Londoni Megállapodást alkalmazó országokban – a megállapodásnak köszönhetően – elért megtakarítás. Kétségtelen viszont, hogy a Londoni Megállapodás a szabadalmasok és a szabadalommal egyáltalán nem rendelkezők viszonylatában az európai szabadalmakkal kapcsolatos fordítási költségek részleges áthárítását eredményezi – az utóbbiak terhére; más szóval: a megállapodás az innovatív vállalkozásokat kedvezményezi, részesíti előnyben és költség-megtakarítási lehetőségben a nem innovatívokkal szemben. Az innovatív vállalkozások közötti versenyben ez a költségáthárítás nem vagy csak kevésbé működik, annak nincs érzékelhető hatása, hiszen egy adott európai szabadalom jogosultjának potenciális vagy tényleges versenytársa többnyire maga is szerzett vagy szerezhetsen európai szabadalmat. Tudomány- és technológiapolitikai szempontból vállalható, sőt, kívánatosnak tűnik az innovatív vállalkozások ilyesféle kedvezményezése, ösztönzése.

8.4. Megoszlanak a vélemények abban is, hogy a Londoni Megállapodás alkalmazásától várható költségcsökkentés milyen további hatásokat vált ki, az így felszabaduló többletforrásokat a vállalkozások mire fogják felhasználni, illetve, hogy e többletforrások felhasználása milyen következményekkel jár majd.

Noha nincs empirikus bizonyíték arra, hogy a Londoni Megállapodás révén elért megtakarításait a vállalkozások innovációs, illetve szabadalmazási célokra fogják majd

fordítani (és nem más tevékenységi területen – pl. a marketingben – használják majd fel), a jóslatok lényegében egybehangzóan két tendenciát jeleznek előre. A megállapodás hatálybalépése várhatólag csupán szerény – talán alig érzékelhető – mértékben eredményez majd a jelenleginél több európai (és más) szabadalmi bejelentést, viszont lényeges hatást fog gyakorolni az európai szabadalmak hatályosítására. Ez utóbbi hatás abban állhat, hogy több európai szabadalmat hatályosítanak több ESZE-tagállamban (nyilván főként a Londoni Megállapodásban részes országokban). Más szóval, ez azt jelenti, hogy a nagyjából ugyanazt az innovációs teljesítményt oltalmazó szabadalmak – kizárólagos hasznosítási jogot garantáló monopóliumok – mennyisége és az általuk lefedett földrajzi terület (és piac) nagysága fog nőni, és nem annyira a találmányok száma; ugyanarra a találmányra – azonos „áron” – még több európai államban lehet majd szabadalmat szerezni. Ezt a következtetést erősíti meg az ESZH-nak a szabadalmi eljárási, fenntartási és egyéb díjak szerepéről, hatásáról készített 2008. évi összeállítása (CA/4/08)³⁰ éppúgy, mint az ESZH felkérésére arról készített elemzés³¹, hogy a fordítási költségek és a különféle díjak miként hatnak az európai szabadalmak egyes országokban történő hatályosítására.

A megállapodás kritikusai ehhez még hozzáteszik, hogy a szabadalmi bejelentések mennyiségében várható kisebb és a hatályosított európai szabadalmak (illetve az érintett országok) számában várható nagyobb növekedést a Londoni Megállapodás hatálybalépése éppen olyan időszakban idézi elő, amelyben tapasztalati tanulsággá és politikai felismeréssé érett: Európa szabadalmi rendszerének a mennyiség felől a minőség felé kell fordulnia, hiszen többet ér és összetársadalmi szinten hasznosabb, ha a szabadalmi hatóságok valamivel kevesebb szabadalmat adnak meg, de jobb minőségben (elkerülve a triviális, feltalálói tevékenységgel meg nem szolgált szabadalmakat). A megállapodás bírálói attól is tartanak, hogy a fordítási költségek csökkentése révén felszabadított többletforrások felhasználásával az érintett vállalkozások még nagyobb „nyomás” alá helyezhetik a szabadalmi hatóságokat, még jobban elszabadítva a „szabadalmi inflációt” Európában. Ezt az aggodalmat tükrözte a szabadalmi ügyvivők nemzetközi szövetségének (a FICPI-nek) a Londoni Megállapodásról készített elemzése is:

„... a Londoni Megállapodás elkerülhetetlen következménye, hogy a bejelentők több országban fogják hatályosítani európai szabadalmaikat. Egy olyan időszakban, amikor mind az USA szabadalmi és védjegy hivatala, mind az ESZH mellett érvel, hogy kevesebb szabadalomra volna szükség, de jobb minőségben, mindazok az intézkedések, amelyek több szabadalom megszerzését teszik lehetővé, ráadásul alacsonyabb költséggel, éppen ezzel ellentétes hatást váltanak ki.”³²

Ennek némiképpen ellentmondanak azok az empirikus vizsgálatokon alapuló közgazdasági elemzések, amelyek azt mutatják, hogy a vállalkozások szabadalmi stratégiáját jóval inkább a szabadalmak üzleti potenciáljával, hasznosítási lehetőségeivel kapcsolatos megfontolások alakítják, mintsem a szabadalmazás (a szabadalomszerzés és -fenntartás) költségei³³. A szabadalmi bejelentések irányát a célba vett piacok mérete, fejlettségi szintje jelöli ki, az eljárási, fordítási, fenntartási díjak és költségek ebben alig játszanak szerepet.

³⁰ Ld. a 22. lábjegyzetet.

³¹ Dietmar Harhoff, Karin Hoisl, Bettina Reichl, Bruno van Pottelsberghe de la Potterie: Patent validation at the country level – The role of fees and translation costs, Munich Business Research, 2007-12, p. 1-30.

³² The London Agreement – Lost in Translation. FICPI Information, No 61, March 2008; <http://www.ficpi.org>

³³ Dominic Guellec, Bruno van Pottelsberghe de la Potterie, i.m. (18)

A hazai vitákban is többen hangot adtak annak az aggodalmuknak, hogy a Londoni Megállapodáshoz való csatlakozás a Magyarországon hatályosított európai szabadalmak számának – nem kívánatos mértékű – emelkedését idézhethné elő.

A 2002. évi Szt. módosítás indokolása is kifejezte ezt az aggályt:

„E megállapodás alapján ugyanis nem volna megkövetelhető az európai szabadalom szövegének magyar fordítása, ami ... kiiktatná a fordítási követelménynek a valós gazdasági érdekességhez nem köthető oltalmi igényeket kiszűrő hatását.”

A MIE elnökségének 2006. novemberi állásfoglalása nemkülönben arra figyelmeztetett, hogy a hazánkban hatályosított európai szabadalmak számát a Londoni Megállapodáshoz való csatlakozás nagymértékben megemelheti, ami – a MIE-állásfoglalás szerint – azért is volna különösen kedvezőtlen, mert

„... a magyar gazdaság ma még egészségtelen szerkezettel rendelkezik, a gazdaságban az innováció, a K+F tevékenység súlya és az erre fordított eszközök mértéke lényegesen alacsonyabb a nyugat-európai országok hasonló mutatóinál.”

Másfelől a MIE elnökségének állásfoglalása is elismeri:

„A teljes képhez az is hozzátartozik, hogy a fordítási kötelezettség előírása vagy elengedése és ennek költségnövelő vagy -csökkentő hatása a jogosultaknak a magyarországi hatályosításra irányuló döntését befolyásoló tényezők közül csak az egyik. A döntést – többek között – az ország gazdasági fejlettsége és a fenntartási díjak költségei is befolyásolják.”

A MIE-állásfoglalás becslése szerint:

„Feltételezhetően Magyarországon a nemzeti hatályosítások mértéke a Londoni Megállapodáshoz való csatlakozást követően a megadott szabadalmak 25-30%-os mértékét is elérheti.”

A MIE elnökségének állásfoglalása abból a feltételezésből kiindulva, hogy az ESZH által megadott európai szabadalmak mennyisége elérheti az évi százezret is, azt vetíti előre:

„... a nemzeti hatályosítások száma ... Magyarország vonatkozásában 25 000-30 000 körül fog stabilizálódni.”

A MIE elnökségi állásfoglalásában található becsléseket érdemes megvizsgálni a jelenleg rendelkezésre álló tényadatok tükrében. Az MSZH tevékenységének 2007. évi statisztikái (ld. az 1. táblázatot a 8.3. pontban) azt mutatják, hogy jelenleg a Magyarországot is megjelölő európai szabadalmak kevesebb mint 10%-át hatályosítják (19 642-ből 1648-at) a fordítás benyújtásával. Ha a hazánkban hatályosított európai szabadalmak számát az ESZH által megadott összes szabadaloméhoz viszonyítjuk, ez az arány még ennél is jóval alacsonyabb (3-4 % körüli) lesz [2006-ban az ESZH közel 63 000 európai szabadalmat adott meg és a 2007. év is – várhatólag – hasonló „termést” hoz (erről még nem állnak rendelkezésre hivatalos adatok)].

Az ESZH-nak a szabadalmi eljárási, fenntartási és egyéb díjak szerepéről, hatásáról készített 2008. évi, CA/4/08 számú összeállítása (2003. évi adatok alapján) azt mutatja, hogy

még az olyan gazdaságilag és technológiailag fejlett országokban is, mint Dánia, Finnország vagy Írország, az európai szabadalmaknak kevesebb mint 20%-át hatályosítják. A hatályosított európai szabadalmak aránya Ausztria, Belgium, Hollandia, Spanyolország, Svájc és Svédország esetében esett 20 és 30% közé. A közeli jövőben aligha várható, hogy a hazánkban hatályosított európai szabadalmak aránya ezt akár csak meg is közelítse; ehhez néhány éven belül tízszeres növekedésre volna szükség a hatályosítások számában, ilyen hatást még a Londoni Megállapodáshoz való csatlakozás sem válthatna ki. Hasonlóképpen nem prognosztizálható megalapozottan az sem, hogy az ESZH által megadott európai szabadalmak száma az elkövetkező években elérné a 100 000-t.

Noha a MIE elnökségi állásfoglalásban található becslések – az előző adatok fényében – valamelyest eltúlzottnak látszanak, indokolt közelebbről megvizsgálni: a Londoni Megállapodáshoz való csatlakozás – és az abból eredő költségcsökkentés – miként befolyásolhatja a szabadalmasok magatartását, mennyiben emelheti meg a hazánkban hatályosított európai szabadalmak mennyiségét.

Az ESZH részére e tárgyban készített tanulmány és az ESZH 2008. évi – már többször említett – összeállítása³⁴ egyaránt azt támasztják alá (amit egyébként a MIE elnökségének állásfoglalása is elismert), hogy a hatályosítások számáról, földrajzi kiterjedéséről, célországairól hozott szabadalmi döntések szempontjából inkább járulékos, mintsem meghatározó jelentőségük van a fordítási és egyéb kapcsolódó költségeknek.

Az ESZH említett összeállítása a következő összegzést adja a hatályosítást befolyásoló tényezőkről:

„A hatályosítási magatartást országoként befolyásoló két kulcstényező mind a bejelentő országa, mind a célba vett ország(ok) tekintetében a méret (a lakosok száma) és a fejlettség (az egy főre eső GDP). Bebizonyosodott, hogy a bejelentő országának mérete és fejlettsége nagyobb szerepet játszik, mint a célba vett országok gazdasági jellemzői. Emellett a célba vett ország távolsága és ESZE-tagságának „életkora” szintén fontos tényezők az ESZE-tagállamok közötti szabadalmi áramlatok megértéséhez.

A hatályosítási és a fenntartási díjak lényeges és negatív hatást gyakorolnak a bejelentők hatályosítási magatartására ... A fordítási költségek ugyancsak befolyásolják a hatályosításokat ... Következésképpen ... a Londoni Megállapodás, enyhítve a fordítási követelményeket és ezáltal csökkentve a fordítási költségeket, további növekedéshez vezet az egyes nemzeti szabadalmi hivataloknál előterjesztett hatályosítási igényekben.”

E következtetéseket az ESZH felkérésére készített tanulmány alapozta meg és támasztotta alá konkrét számításokkal:

„Pl. a bejelentő országánál az egy főre eső GDP 1%-kal magasabb mértéke 1,7%-os növekedéshez vezet a nemzeti határokat átlépő szabadalomhatályosítási áramlatokban. A hatályosítás országában az egy főre eső GDP 1%-os emelkedése a beáramló hatályosítások 0,9%-os növekedését eredményezi. Végül, a népesség 10%-os növekedése a bejelentő országában 8%-kal, a hatályosításában pedig 3%-kal duzzasztja fel a hatályosítási áramlatokat. Összességében, ezek az eredmények azt igazolják, hogy a két érintett ország piaci mérete és fejlettsége számottevően befolyásolja a szabadalmi áramlatokat. E két

³⁴ Ld. a 22. és a 31. lábjegyzetet.

gazdasági dimenzió mindazonáltal nagyobb szerepet játszik a bejelentő országa esetében, mint a célba vett országoknál. ... Más szóval, a piaci „tolóerők” erősebbnek tűnnek, mint a piaci „szívóhatások”. ...

A két érintett ország közötti távolság – ahogy az várható is volt – negatív és erős hatásúnak bizonyult. A két ország fővárosai közötti távolság 10%-os növelése 5%-kal visszafogja a szabadalomhatályosítási áramlatokat. ... A hatályosítási aktivitásra szintén pozitívan hat a hatályosítás országának régebbi ESZE-tagsága.”

E közgazdasági elemzések és hatástanulmányok ismeretében megkockáztatható: hazánknak a Londoni Megállapodáshoz való csatlakozásától nem várható a Magyarországon hatályosított európai szabadalmak számában olyan szignifikáns emelkedés, amely nemzetgazdasági szinten érezhető mértékben befolyásolná a hazai vállalkozások versenyképességét, innovációs és piaci lehetőségeit.

Nem lehet továbbá a hazánkban hatályosított – külföldi kézben lévő – európai szabadalmakra egyoldalúan csakis úgy tekinteni, mint a hazai vállalkozások gazdasági, illetve kutatás-fejlesztési tevékenységét korlátozó-akadályozó kizárólagos jogokra. A szabadalmi kizárólagos jog – hasznosítási monopolhelyzet – statikus képéhez ugyanis hozzátartozik annak dinamikus dimenziója is: a technológiatranszfer, a kutatás-fejlesztési együttműködés, a licenckiakereskedelem előmozdítása, a befektetések ösztönzése, az amúgy magas kockázattal működő csúcstechnológiai ágazatokban az üzleti és befektetői bizalom erősítése. Ha a Londoni Megállapodást a szabadalmi rendszer megerősítéseként fogjuk fel (abban az értelemben, hogy javítja a szabadalmasok pozícióit az oltalomszerzés megkönnyítésével, a költségek csökkentésével), akkor különösen tanulságosnak találhatjuk a WIPO-jelentés (ld. a 7.7. pontot) idevágó megállapításait:

„... a szellemi tulajdon erősebb védelme pozitív és szignifikáns hatással van a K+F-befektetésekre.”

„Számos empirikus vizsgálat talált pozitív összefüggést a szellemi tulajdonjogok és a közvetlen külföldi befektetések (FDI) ... között.”

„Egyike a szabadalmi rendszer mellett felhozott fő érveknek, hogy az előmozdítja a technológia transzferjét az országok között.”

A WIPO-jelentés hivatkozik az OECD e tárgyban 2002-ben megjelent tanulmányára³⁵ is, amely szintén pozitív kapcsolatot mutatott ki a szabadalmak és az FDI között.

A hazánkban hatályosított európai szabadalmak számában a Londoni Megállapodáshoz való csatlakozás folytán várható – nem jelentős – növekedés tehát legalább annyira hozzájárulhat kedvező gazdasági és technológiai folyamatokhoz, mint amennyire fékező vagy korlátozó hatást gyakorolhat a magyar vállalkozások tevékenységére.

8.5. A Londoni Megállapodáshoz való csatlakozásból adódó hatások vizsgálatának ki kell terjednie az iparjogvédelmi ügyekben hivatásos képviselőket ellátó személyek (főként a szabadalmi ügyvivők) helyzetére is.

³⁵ The impact of trade-related intellectual property rights on trade and foreign direct investment in developing countries, OECD Trade Directorate, Trade Committee Discussion Paper, TD/TC/WP(2002)42/FINAL

A MIE elnökségének 2006. novemberi állásfoglalása e téren egyértelműen kedvezőtlen következményekkel számol. Az állásfoglalás abból indul ki, hogy hazánkban középtávon – a nemzetgazdaság szerkezetváltását követően – mintegy 200 szabadalmi ügyvivőre lesz szükség. E perspektívába helyezve fejti ki a következőket:

„A magyar szabadalmi ügyvivők munkája ma elsősorban az európai szabadalmak nemzeti hatályosítására (a fordítások elkészítésére) korlátozódik, miután a nagyon alacsony számú hazai új találmány nem biztosít elegendő fizetőképes keresletet a meglévő szabadalmi ügyvivői kar eltartására. A létszám szűkülése már évek óta káros folyamat, a szakma öregszik, a fiatal szabadalmi ügyvivők száma aránytalanul kevés.

Itt nem az a döntő, hogy társadalmi méretekben egy kb. 100 fős kar helyzete rossz, hanem az, hogy egy szabadalmi ügyvivő kiképzése a mérnöki diploma megszerzése után legkevesebb 5-6 évig tart, és a munkára az ország innovációs potenciáljának fenntartása miatt alapvetően szükség van. A számok azt tükrözik, hogy a gazdaság szerkezetváltozásának befejeződésekor már ez a szükség égető módon felmerül. A szabadalmi bejelentések számának nemzetközi szintű növekedése Európa-szerte hiányszakmává tette a szabadalmi ügyvivőit, és egy külföldi szabadalmi iroda szabadalmi ügyvivői munkát alig tud 300 EUR/óra alatt elvállalni. Ilyen árakat pedig a magyar KKV-k még 7-8 év távlatában sem fognak tudni kifizetni.

Az azonnali csatlakozás lényegében kivenné a szakma átmeneti túlélését biztosító forrást, és az egyébként is alacsony számú szabadalmi ügyvivői kar 4-5 év alatt olyan mértékű létszámcsökkenést szenvedne, aminek pótlása a szükség felmerülésének időpontjára megoldhatatlannak tűnik. A külföldi ügyvivői segítség a külföldi ügyvivők nem létező magyar nyelvtudására való tekintettel többszörösen drága lenne. Ez egyrészt jelentősen csökkentené a szakma elismerten magas hazai színvonalát, másrészt indokolatlan versenyelőnyt jelentene a külföldi képviselők számára a belföldi ügyvivőkkel szemben.”

A MIE elnökségi állásfoglalása szerint a Londoni Megállapodáshoz való csatlakozás késleltetése oldhatná meg a jelzett problémákat.

A szabadalmi ügyvivők tevékenységét hazánkban az 1995. évi XXXII. törvény (Szüt.) szabályozza. Az ESZH előtti képviselőlet alapvető szabályait az ESZE 133-134a. cikkei határozzák meg. A Szüt. szerint a szabadalmi ügyvivő feladata, hogy ügyfelét iparjogvédelmi ügyben jogai érvényesítéséhez és kötelezettségei teljesítéséhez hozzásegítse; ennek során iparjogvédelmi ügyekben megbízás vagy kirendelés alapján képviselőletet lát el az illetékes bíróságok és más hatóságok előtt, beadványokat, szerződéseket és egyéb okiratokat szerkeszt, valamint iparjogvédelmi ügyekben kutatásokat végez, szakvéleményt, tanácsot és tájékoztatást ad [Szüt. 1. § (1) bek.]. Látható e törvényi definícióból, hogy az európai szabadalmak magyarországi hatályosításához szükséges fordítások elkészítése valójában nem sorolható e sajátos jogi képviselőleti szakma fő tevékenységi köréhez, nem tartozik e hivatás eredeti profiljához; ezt tükrözi az is, hogy – az MSZH ismeretei és tapasztalatai szerint – a fordításokat az ügyvivők a jelenlegi gyakorlat szerint többnyire „kiadják”, másokkal készíttetik el. Tagadhatatlan mindazonáltal, hogy az európai szabadalmak hatályosítása – és a szükséges fordítás elkészítése – ma fontos része a szabadalmi ügyvivők ügyforgalmának.

A Szüt.-ből is kiviláglik, hogy a szabadalmi ügyvivők szerteágazó felkészültséget igénylő, különleges és erősen szabályozott hivatást gyakorolnak. Szabadalmi ügyvivőként az működhet, aki a Magyar Szabadalmi Ügyvivői Kamara tagja [Szüt. 2. § (1) bek.]. A kamarába

való felvétel előfeltétele – egyebek mellett – a mérnöki vagy azzal egyenértékű természettudományi szakos egyetemi oklevél, valamint a szabadalmi ügyvivői vizsga letétele [Szüt. 2. § (2) bek. c) és d) pont]. Ez utóbbihoz felsőfokú iparjogvédelmi szakképesítéssel (általános jogi, innovációmenedzsment- és speciális iparjogvédelmi ismeretekkel), valamint legalább hároméves szabadalmi ügyvivőjelölti gyakorlattal kell rendelkezni. A magyar szabadalmi ügyvivői kar tehát valóban a hazai nemzetgazdaság innovációs kapacitásának és versenyképességének erősítéséhez szükséges iparjogvédelmi intézményrendszer kulcsfontosságú elemét képezi, e hivatásgyakorlók – nemzetközileg is elismert – felkészültsége, különleges és pótolhatatlan szaktudása feltétlenül megőrzendő értéke a hazai szellemi tulajdon-védelmi infrastruktúrának.

E hivatás hazai művelői előtt új távlatot nyitott az ESZE-hez való csatlakozás: az egyezmény átmeneti szabályai [ld. az ESZE jelenlegi 134. cikkének (3) bekezdését] szerint – a szükséges feltételek megléte és az egyéves jelentkezési határidő betartása mellett – európai szabadalmi ügyvivőkké válhattak, azaz jogot szereztek az ESZH előtti eljárásban hivatásos képviselőt ellátására (és felvették őket a hivatásos képviselők ESZH által vezetett jegyzékébe). A 2003. év folyamán 184 magyar szabadalmi ügyvivő vált ilyen módon európai szabadalmi ügyvivővé. Miközben ez kétségtelenül új szakmai lehetőségeket nyitott meg a hazai hivatásgyakorlók előtt, tény az is, hogy a szabadalmi ügyvivői szakma Európában erősen koncentráldott és néhány nagyobb tagállam ügyvivői kapják a megbízások túlnyomó többségét, illetve, hogy – részben ennek következtében – a magyar szabadalmi ügyvivők tevékenysége jórészt ma is megmarad hazánk határain belül; az említett egyéves átmeneti időszak lejártával pedig csak ún. európai képesítő vizsga letételével válhat magyar ügyvivő európai szabadalmi ügyvivővé, ami – tekintettel e vizsga rendkívüli nehézségi fokára (a jelentkezők 80%-a elsőre sikertelenül próbálkozik) – veszélyezteti a szakma európai szintű utánpótlását is. Ehhez hozzá kell tenni, hogy a magyar szabadalmi ügyvivőknek hazánk határain belül is számolniuk kell az EGT-beli kollégáik által – legalábbis potenciálisan – támasztott versennyel, hiszen a Szüt. 2003. évi, az Európai Unió alapszabadságaival való összeegyeztetést célzó módosítása (2003. évi VI. törvény) eredményeképpen ún. európai közösségi hivatásos iparjogvédelmi képviselők is végezhetnek – állandó vagy eseti jelleggel – szabadalmi ügyvivői tevékenységet a Magyar Köztársaság területén (ld. a Szüt. 27/A-27/I. §-ait).

Mindezekhez járul az is, hogy a szabadalmi ügyvivők csupán korlátozott, azaz meghatározott tárgykörre szóló törvényi felhatalmazást kaptak hivatásos jogi képviselőt ellátására (szemben az ügyvédekkel, akik lényegében korlátlanul végezhetnek ilyen tevékenységet). Ez azt jelenti, hogy a szabadalmi ügyvivői kar egzisztenciálisan rendkívül nagymértékben kötődik az iparjogvédelem hazai ügyforgalmához, sorsa nagyban függ attól, hogy az iparjogvédelmi aktivitás Magyarországon miként alakul a közeli jövőben.

Ebből a szempontból a Londoni Megállapodástól – reálisan – vegyes hatások várhatók. Valóban prognosztizálható az európai szabadalmak hatályosításához szükséges fordítások oldalszámának visszaesése (és ezzel az – esetleg – oldalszámtól függő ügyvivői megbízási díjak csökkenése), hiszen az igénypontosorozat csupán töredéke a szabadalom teljes szövegének. Másfelől azonban nagy valószínűséggel előre jelezhető, hogy a szabadalmi ügyvivők több hatályosításra szóló megbízást kapnak, több hatályosítási ügyük lesz. Noha arról megoszlanak a vélemények, hogy a Londoni Megállapodáshoz való csatlakozás folytán Magyarországon hatályosított európai szabadalmak száma mennyire, milyen mértékben fog megemelkedni, valószínűsíthető, hogy a lefordítandó szabadalmi szövegek oldalszáma nagyobb arányban esik majd vissza, mint amennyire nőni fog a hatályosítási ügyek, a

hatályosított európai szabadalmak mennyisége. A hatások pontos felméréséhez annak pontos ismeretére volna szükség, hogy a magyar szabadalmi ügyvivők által egy-egy európai szabadalom hatályosításaért felszámított díjból egyfelől mekkora részt képvisel a fordítás előkészítésének költsége, másfelől mekkora részt tesz ki a hatályosítás érdekében az MSZH-nál történő eljárás munkadíja. Számolni lehet továbbá azzal is, hogy több hatályosított európai szabadalom kapcsán a mainál nagyobb számban alakulhatnak ki (pl. bitorlási vagy megsemmisítési) jogviták, amelyekben a magyar szabadalmi ügyvivőkre komoly – a hatályosításnál komplexebb, nagyobb szakmai kihívást jelentő és több bevételt hozó – feladatok várnak.

A vitairatra beérkező észrevételek alapján tovább szükséges vizsgálni és elemezni azokat a hatásokat, amelyeket a Londoni Megállapodáshoz való csatlakozás gyakorolhat a magyar szabadalmi ügyvivői karra. A megállapodáshoz való csatlakozás időpontjáról és feltételeiről e hatások alapos és körültekintő feltérképezését követően, a hazai ügyvivőkkel folytatott szakmai párbeszéd alapján lehet csak megalapozott döntést hozni.

8.6. A Londoni Megállapodáshoz való csatlakozás kapcsán nem kerülhető meg az a kérdés, hogy a megállapodás alkalmazása miként befolyásolhatja a nyelvhasználatot és a magyar nyelv fejlődését, különösen a technika, a műszaki tudományok, valamint a kutatás-fejlesztés és a szabadalmi információ „világában”.

Mint ahogy a Londoni Megállapodás ratifikációját megelőző franciaországi vitákban (ld. a 4.4. pontot) is nagy teret kaptak a nyelvvédelmi érvek, az angol nyelv erősödő dominanciájával kapcsolatos aggodalmak, a megállapodásról kialakult hazai szakmai eszmecserékben is fontos szempontként jelent meg a nyelvtudás és a magyar műszaki nyelv kérdése.

Ezekre a megfontolásokra annak idején kitért a 2002. évi Szt.-módosítás indokolása (ld. a 3.1. pontot) is:

„A fordítási követelményektől való eltekintés a magyar műszaki nyelv elszegényedését is előidézhetné. Végül nyilvánvalóan mérlegelni kell azt is, milyen fokú az ESZE hivatalos nyelveinek az ismerete hazánkban (általában és a leginkább érintett gazdasági, illetve szakmai körökben).”

Hasonlóan vélekedett a MIE gyógyszeripari munkabizottsága is; 2005. szeptemberi ajánlása (ld. a 3.2. pontot) szintén arra a veszélyre hívta fel a figyelmet, hogy

„a fordítási követelményektől való eltekintés a magyar műszaki nyelv elszegényedését is előidézhetné.”

A MIE elnökségének 2006. novemberi állásfoglalásában (ld. a 3.2. pontot) a Londoni Megállapodáshoz való csatlakozás késleltetése mellett felhozott érvek között szerepelt „a műszaki értelmiség nyelvismeretének tökéletlensége” is. Az állásfoglalás a feltárási követelmény (ld. a 7.7. pontot) érvényesítését használja kiindulási pontként e kérdéskörben is, a szabadalmi rendszert „klasszikus társadalmi szerződésnek” tekintve, amelynek alapján „a feltaláló (jogosult) a köz számára feltárja egyébként titkos műszaki megoldását, és ... a köz a jogosultnak meghatározott időre és törvényben szabályozott feltételekkel a megoldás hasznosítására kizárólagosságot biztosít.” Az állásfoglalás erre az – egyébként ennél

árnyaltabban is megfogalmazható (ld. a 7.7. pontot) – tételre támaszkodva fejti ki a következőket:

„A Londoni Megállapodáshoz történő magyar csatlakozás időpontjától kezdődően az itt vázolt társadalmi szerződésben rögzített egyensúly egyoldalúan, a magyar műszaki értelmiség hátrányára felborul. A meghirdetett és Magyarországon hatályossá váló szabadalmak leírásait az érintett magyar közönség ugyanis csak a csatlakozás során rögzítendő hivatalos ESZE-nyelven (feltételezhetően angolul) ismerheti meg. Bár a műszaki értelmiségtől az angol nyelv ismerete idővel elvárható (az egyetemeken a középfokú nyelvismeret követelményét a rendszerváltás után vezették be), a műszaki értelmiségnek feltételezhetően legfeljebb mintegy 30-40%-a rendelkezik középfokú angol nyelvismerettel, és a középfokú nyelvismeret a szabadalmi leírásokban foglalt műszaki információ alapos megértéséhez sok esetben nem elegendő. Ez a probléma nagyobb vállalkozások esetében nem olyan súlyos, mert a fejlesztők között általában található valaki, aki megfelelő szintű nyelvismerettel rendelkezik, ugyanakkor a KKV-k esetében más a helyzet, az ott rendelkezésre álló műszaki szakemberek a szükséges mélységű tudással aligha rendelkeznek.”

A MIE elnökségi állásfoglalása külön fejezetet szentelt a Londoni Megállapodástól várható hátrányos hatások közül „a magyar műszaki nyelv sérülésének”. E fejezet a következőképpen érvel:

„A műszaki nyelv a magyar kultúra fontos és szerves része. Nemzeti büszkeségünk egyik összetevője, nyelvünk a műszaki élet területén is feltűnően gazdag és kifejező. A technika fejlődésével egyre újabb fogalmak születnek, melyek nyelvileg elsősorban és először a szabadalmi dokumentumokban jelennek meg. A fordítások elmaradása nagymértékű érvágást jelentene ebben a folyamatban, és műszaki nyelvünk folyamatos haladásának és választékoságának egyik oszlopa veszne így el. Megfelelő átmeneti idő után az általános nyelvi kultúra fejlődésével talán ez a hatás kevésbé jelentkezne, de az angol nyelv dominanciája műszaki nyelvünk teljes elsekélyesedését is eredményezheti. Ugyanakkor egyre erőteljesebben érvényesül az a tendencia, hogy az eredeti nyelv kifejezései honosodnak meg a magyarban is (pl. fájl, szoftver stb.), így a késleltetett megoldás egyszerre lenne alkalmas a még megtehető nyelvújításra és a szükségszerűen bekövetkező adaptációra. A szabadalmi fordítások elmaradása a műszaki nyelv gazdagságát mindenképpen csökkenti.”

Az előzőekben ismertetett – kétségtelenül megszívlelendő – aggályok kapcsán mindenekelőtt azt kell hangsúlyozni: az üzleti élet és a kutatás-fejlesztés nyelvhasználati szokásait nem a Londoni Megállapodás alakítja, a megállapodás csak idomul azokhoz. Más szóval, reálisan kell látni az ok-okozati összefüggést: a megállapodás nem előidézi, hanem csak tükrözi az angol nyelv dominanciáját; alkalmazkodik ahhoz. Erre utalnak – egyebek mellett – a következő adatok is. A WIPO-jelentés (ld. a 7.7. pontot) kimutatja: a 2007-ben a PCT alapján tett nemzetközi szabadalmi bejelentések 58,4 %-a (91 114 db) készült angol nyelven (a második helyen a japán nyelv található 17,4%-os részesedéssel és a harmadikon a német nyelv 11,7%-kal; e listán kevesebb mint 0,1%-os részaránnyal szerepel a magyar nyelven tett 46 PCT-bejelentés). Az ESZH Nemzetközi Jogi Főosztálya által az MSZH megkeresésére szolgáltatott adatok szerint 2007-ben az európai szabadalmi bejelentések 77,3%-ánál volt az angol az eljárás nyelve, és csupán 17,8%-ánál a német és 4,9%-ánál a francia. A 2007-ben meghirdetett európai szabadalmak esetében e részarányok a következőképpen alakultak: angol: 71,8%; német: 21,4%; francia: 6,8%. Figyelembe véve az ESZH előtti eljárás többéves átfutási idejét, ezekből az adatokból nemcsak az angol nyelv túlsúlyára, hanem arra is következtethetünk, hogy ez a dominancia az elmúlt években még

erősödött is. Már ezekből az adatokból is kitűnhet: a technikai fejlődés legújabb, világszínvonalú vívmányairól való tájékozódáshoz ma már elengedhetetlen az angol nyelv – legalább passzív – ismerete.

A magyarok nyelvtudásáról legutóbb a KSH 2005. évi ún. mikroczensusa szolgáltatott hivatalos adatokat. Angol nyelvismerettel akkor mintegy 1,23 millióan rendelkeztek, némettel pedig 1,087 millióan. A nyelvet tanulók közül legtöbben az angollal próbálkoztak (70 százalékuk), és csupán 38 százalékuk adta a fejét a német nyelv elsajátítására. Más adatok szerint az elmúlt években emelkedett az akkreditált nyelvvizsgára jelentkezők száma is: míg 2000-ben összesen közel 37 ezer akkreditált nyelvvizsgát szerveztek, addig 2006-ban már 182 ezret (és közülük 135 ezret sikeresen letettek a jelentkezők). A 2001. évi népszámlálás adatai pedig arról tanúskodtak, hogy már akkor is az egyetemisták és a főiskolások 71,3%-a, valamint a diplomások 56,6%-a beszélt legalább egy idegen nyelvet.³⁶

Kevéssé tűnik tehát ma már igazolhatónak az a kissé borúlátó feltételezés, hogy a magyar vállalkozók, kutatók, feltalálók nem tudnak vagy nem tanulnak meg angolul (még olyan szinten sem, hogy legalább olvasni tudjanak e nyelven a szakterületükön). Mint ahogy az a feltételezés sem látszik kellően alátámasztottnak, hogy elegendő számukra a technika globális fejlődésével való lépéstartáshoz, ha csak a magyar nyelvű szabadalmi leírásokat tanulmányozzák. Utalni kell az ESZE-hez való csatlakozást megelőzően az MSZH által elvégzett – a 8.3. pontban már említett – felmérésre is, amely azt mutatta: a megkérdezett vállalkozások csupán 7%-a számára jelentett problémát, hogy a magyar nyelvű leírás – a PCT rendszerében korábban megszokotthoz képest – az európai szabadalmak esetében csak hosszabb idő elteltével áll rendelkezésre.

Az európai szabadalmak magyarországi hatályosítása érdekében az MSZH-nál előterjesztett fordítások kidolgozottsága, választékossága, nyelvi színvonala – az eddigi tapasztalatok szerint – egyelőre nem erősíti meg azt a várakozást, hogy e fordítások valamifajta nyelvújítást indíthatnának el a magyar műszaki nyelvben, kiszorítva és találó magyar megfelelőikkel felváltva az angolból származó jövevényszavakat. Ezt egyébként a fordítások benyújtására nyitva álló – viszonylag rövid – határidő is hátráltatná, mint ahogy az is, hogy a szabadalmi leírásoknak valójában nem az új kifejezések meghonosítása, a magyar nyelv megújítása a fő rendeltetése.

Másfelől látni kell azt is, hogy a Londoni Megállapodás alapján is megkövetelhető lesz az európai szabadalmak magyarországi hatályosításához az igénypontok magyar nyelvű fordításának benyújtása. Mivel az igénypontok – főként jellemző részükben – épp az oltalmazni kívánt találmány új elemeit ismertetik tömören, kijelölve a szabadalmi oltalom terjedelmét, természetüknél fogva magukba sűrítik azokat az új technikai fogalmakat, kifejezéseket, amelyeknek a magyar nyelvre való átültetése a magyar műszaki nyelv gazdagságának megővéséhez szükséges lehet.

IX. A LONDONI MEGÁLLAPODÁS MAGYARORSZÁGI ALKALMAZÁSA

9.1. E vitairat VII. és VIII. fejezete számba vette és értékelte a Londoni Megállapodáshoz való csatlakozás ügyében felhozott alkotmányossági és egyéb jogi, valamint gazdasági és nyelvvédelmi érveket, azokat a szempontokat, amelyeket feltétlenül mérlegelni

³⁶ http://hvg.hu/print/20070924_nyelvek_europai_napja.aspx; <http://www.origo.hu/print/itthon/20030901nyelvtudas.html>

kell a megállapodáshoz való csatlakozás időzítéséről és egyéb feltételeiről történő megalapozott döntéshez. Ez a fejezet – anélkül, hogy prejudikálná a vitairat alapján lefolytatandó társadalmi vita eredményét, következtetéseit – felvázolja a Londoni Megállapodáshoz való csatlakozás menetrendjére és feltételrendszerére vonatkozó első, előzetes jellegű munkahipotézist. E munkahipotézis kidolgozása ahhoz kíván hozzájárulni, hogy a társadalmi vita kellően konkrét kérdésekről alakulhasson ki; a munkahipotézis nem preconcepció és vitára bocsátásának nem az a rendeltetése, hogy előre meghozott döntésekhez utólag megteremtse a társadalmi támogatottság vagy a szakmai konszenzus látszatát.

9.2. E vitairat munkahipotézise az, hogy a Londoni Megállapodáshoz való csatlakozás hosszabb távon elkerülhetetlen, azt számos versenyképességi, innovációpolitikai és európai integrációs megfontolás teszi szükségsszerűvé. A fő kérdés ezért a csatlakozás optimális időpontjának megtalálása. Az időzítéshez a következő taktikai és technikai szempontokat érdemes figyelembe venni.

Nyilvánvaló, hogy a magyar kormányzat és iparjogvédelmi intézményrendszer viszonylag hamar komoly nemzetközi és üzleti nyomás alá kerülhet a Londoni Megállapodáshoz való csatlakozás mielőbbi kikényszerítése érdekében. E nyomásgyakorlás – kellően kidolgozott és szakmai konszenzusra támaszkodó csatlakozási foratókönyv, illetve azt igazoló, meggyőző érvrendszer hiányában – eredményezhet olyan helyzetet is, illetve bekövetkezhethet olyan helyzetben is, amelyben az optimális csatlakozási menetrendtől eltérő, nemzeti érdekeinkkel nem teljes mértékben összeegyeztethető időpontban és feltételekkel következhet be a csatlakozás. A realitásokból kiinduló tudatos felkészülés jobb esélyt kínál az érdekérvényesítésre, mint a döntés – alaptalan bizakodásból kiinduló – elodázása. Nyilvánvalóan a magyar pozíciót erősítő tényező, ha a csatlakozási menetrendet és az azzal kapcsolatos érvrendszert illetően szakmai konszenzusra hivatkozhatunk és a különféle európai – kormányközi és nem-kormányközi fórumokon – egységes álláspontot képviselve léphetünk fel.

Fontos látni azt is, hogy a Londoni Megállapodás nyelvi rezsimje miként ítéltető meg az ESZE alapján ma előírható fordítási követelmények enyhítésére kidolgozott többi európai reformjavaslat tükrében. E vitairat V. fejezete tekinti át az európai, illetve a közösségi szabadalmakkal összefüggő nyelvi-fordítási követelményekre európai szinten (az ESZSZ-ben, illetve az EU-ban) mind ez idáig kidolgozott különféle tervezeteket. Ha a Londoni Megállapodást összevetjük ezekkel az opciókkal, akkor azt találjuk, hogy az 1975-ből datálódó Közösségi Szabadalmi Egyezmény kivételével az összes többi tervezet jobban, nagyobb mértékben enyhítené a fordítási követelményeket, mint a Londoni Megállapodás. Ebben az értelemben a Londoni Megállapodás tehát a „legkisebb rosszként” is felfogható azoknak az érdekeknek a szempontjából, amelyek – vélt vagy valós – sérelmére hivatkozva a megállapodáshoz való csatlakozást ellenezni szokták. Ha a Londoni Megállapodás mögött „kritikus tömeg” sorakozna fel viszonylag rövid időn belül Európában, azaz, ha az ESZE szerződő államainak meggyőző erejű többsége részesévé válna a megállapodásnak, azzal jelentősen megerősödne annak esélye, hogy a közösségi szabadalom – jelenleg még erősen vitatott – nyelvi rezsimje is a megállapodás szerinti konstrukcióhoz igazodik. A Londoni Megállapodás széles körű európai elfogadottsága garanciát jelenthetne arra, hogy a megállapodásban foglaltnál enyhébb fordítási követelményeket támaztató – azaz a nemzeti érdekek szempontjából nagy valószínűséggel kedvezőtlenebb – nyelvi-fordítási rendszert már nem lehetne elfogadtatni a szabadalmak kapcsán Európában.

E taktikai megfontolásokon túlmenően a csatlakozás megfelelő időpontjának kiválasztásakor nem lehet szem elől téveszteni a következő jogtechnikai tudnivalókat sem.

Magyarország csatlakozása esetén a megállapodás hazánkban történő hatálybalépésére a 6. cikk (2) bekezdése volna irányadó (ld. a 2.1. pontot): erre tehát a csatlakozási okmány letétbe helyezésétől számított negyedik hónap első napján kerülne sor. A 9. cikkben található átmeneti szabály értelmében pedig a megállapodást azokra az európai szabadalmakra kellene alkalmazni, amelyek megadásáról azt követően hirdették meg az értesítést az Európai Szabadalmi Közlönyben, hogy a megállapodás Magyarország vonatkozásában hatályba lépett. Ehhez hozzá kell tenni, hogy az európai szabadalom hatályosításához szükséges fordítás benyújtására az Szt. 84/H. §-ának (1) és (2) bekezdésében meghatározott határidők nem változnának (maradna tehát az európai szabadalom megadásának kihirdetésétől számított három hónapos „alaphatáridő” és a további három hónapot engedő „póthatáridő”). Mindez azt jelenti, hogy a megállapodás alkalmazásának tényleges hatásai Magyarországon csupán a csatlakozási okirat letétbe helyezésétől számított hét-tíz hónap elteltével válnának ténylegesen érzékelhetővé a gyakorlatban is.

A nemzetközi szerződésekkel kapcsolatos eljárásról szóló 2005. évi L. törvény (Nsztv.) szabályozza – egyebek mellett – a nemzetközi szerződés kötelező hatályának elismerésére való felhatalmazást, az azt követő eljárást és a nemzetközi szerződés kihirdetését (Nsztv. 7-10. §). E rendelkezésekből következik, hogy

- a Londoni Megállapodás kötelező hatályának elismerésére az Országgyűlés adhat csak felhatalmazást;
- a megállapodást törvényben kell kihirdetni;
- a megállapodás kötelező hatályának elismerésére adott felhatalmazást az azt kihirdető törvénynek kell tartalmaznia;
- a megállapodás kötelező hatályának elismeréséről a köztársasági elnök állítja ki az okiratot, amelynek letétbe helyezéséről a külügyminiszter útján gondoskodik.

Az Nsztv. nem zárja ki, sőt, kifejezetten számol azzal, hogy a nemzetközi szerződést kihirdető jogszabály kihirdetésétől időben elválhat annak hatálybalépése (sőt, alapesetben, alkotmányos követelményként a kettő között kellő felkészülési időnek kell eltelnie), erre utal az Nsztv. 10. §-ának (3) és (4) bekezdése, valamint az Nsztv. alkalmazásáról kiadott 1/2005. (X. 25.) KÜM-IM irányelv 41. pontja is. Ez a Londoni Megállapodás esetében jelentheti azt is, hogy a megállapodáshoz történő csatlakozásról való országgyűlési döntést is tartalmazó ún. kihirdető törvény elfogadható akár jóval a megállapodás tervezett magyarországi hatálybalépését megelőzően is. Mivel a megállapodás – már többször idézett – 6. cikkének (2) bekezdése alapján egyértelműen kiszámítható, hogy a csatlakozási okmány letétbe helyezésétől számított mely időpontban lépne hatályba a megállapodás Magyarországon, nincs akadálya annak, hogy a megállapodást kihirdető törvény konkrétan, pontosan megjelölje a Londoni Megállapodás hazánkban történő hatálybalépésének és – azzal azonosan – a kihirdető törvény hatálybalépésének időpontját, akár egy, másfél vagy több évre előre. Ez esetben az Nsztv. 8. §-ának (2) bekezdésében foglaltak olyan értelemszerű alkalmazására volna szükség, hogy a köztársasági elnök a külügyminiszter útján a csatlakozási okmány letétbe helyezéséről – a megállapodás 6. cikkének (2) bekezdésére is figyelemmel – a megállapodás magyarországi hatálybalépésének a kihirdető törvényben meghatározott időpontjához igazodó módon, megfelelő időzítéssel gondoskodjon.

Az előzőekben vázolt taktikai és technikai szempontokra is tekintettel a Londoni Megállapodáshoz való csatlakozás menetrendjére a következő munkahipotézis vázolható fel:

- országgyűlési vita és döntés a Londoni Megállapodás kötelező hatályának elismerésére való felhatalmazásról és a megállapodást kihirdető törvény elfogadásáról: 2009. I. negyedév;

- a Londoni Megállapodás hatálybalépése a Magyar Köztársaság tekintetében, továbbá a megállapodást kihirdető törvény, illetve a megállapodással való összhang megteremtéséhez szükséges jogszabály-változások ezzel egyidejű hatálybalépése: 2010. január 1., 2010. július 1. vagy 2011. január 1.

Mindez – még a legkorábbi hatálybalépési változattal számolva is – azt jelenti, hogy a Londoni Megállapodáshoz való csatlakozásról hozott országgyűlési döntést mintegy egymásfél évvel követően, a 2011. év folyamán válnának ténylegesen érezhetővé hazánkban a megállapodás alkalmazásából adódó hatások.

9.3. A csatlakozás, illetve a Londoni Megállapodás magyarországi alkalmazását illetően a következőket célszerű alapul venni munkahipotézisként.

- a) A magyar jog [ellentétben az Egyesült Királyságban, Svájcban és Liechtensteinben alkalmazott megoldással (ld. a 4.2. pontot)] nem állapítana meg a Londoni Megállapodás 9. cikkében foglaltaknál a szabadalmasok számára kedvezőbb átmeneti szabályokat. A megállapodást azokra az európai szabadalmakra kellene tehát alkalmazni, amelyek megadásáról azt követően hirdették meg az értesítést az Európai Szabadalmi Közlönyben, hogy a megállapodás a Magyar Köztársaság vonatkozásában hatályba lépett.

- b) Magyarország is megkövetelné – élve a megállapodás 1. cikkének (2) bekezdésében adott lehetőséggel – a francia és a német nyelven megadott európai szabadalmak szövegének angol fordítását a szabadalomnak a területén való hatályosulásához. Erre a célra az ESZH három hivatalos nyelve közül tehát hazánk is az angolt jelölné meg; ezzel lehetne elérni a legnagyobb költség-megtakarítást a szabadalmasok oldalán, és ez igazodna legjobban a hazai nyelvismereti-nyelvhasználati viszonyokhoz (ld. a 8.6. pontot).

- c) Az Szt. rendelkezhetne úgy, hogy nem kell az európai szabadalom angol fordítását benyújtani, ha a fordítást helyette magyar nyelven terjesztik elő. Ennek az opciónak az igénybevétele kedvezményes fordítás-meghirdetési díj bevezetésével is ösztönözhető volna (a hatályos helyzetet illetően ld. a 6.1. pontot).

- d) Az európai szabadalom magyarországi hatályosulásához a magyar szabadalmi jog is megkövetelné a szabadalmastól, hogy nyújtsa be az igénypontok fordítását az ország hivatalos nyelvén, azaz magyarul.

- e) A b)-d) pontok alapján benyújtott fordítások tekintetében továbbra is érvényesülnének az európai szabadalom hiteles szövegére, a fordítás kijavítására és az azzal kapcsolatos továbbhasználati jogra vonatkozó – az ESZE 70. cikkében és az Szt. 84/J-84/K. §-aiban található – rendelkezések (ld. a 2.2. és a 6.3. pontot).

- f) A megállapodás 2. cikkével összhangban a magyar jog is megkövetelné, hogy az európai szabadalommal kapcsolatos jogvita esetén a szabadalmas saját költségén

- készítse el – a feltételezett bitorló kérésére – az európai szabadalom teljes szövegének a magyar nyelvű fordítását, ha a feltételezett bitorlást Magyarországon követték el;
- nyújtsa be – a bíróság vagy az MSZH felhívására, az előtte folyó eljárásban – a magyar nyelven készített fordítást.

Az európai szabadalommal kapcsolatos jogvita fogalmát a megállapodás 2. cikkében foglaltak keretein belül, de a lehető legszélesebben kellene értelmezni, annak figyelembevételével, hogy az európai szabadalom megsemmisítése kérdésében mindig az ESZH előtti eljárás nyelvén készült szöveg a hiteles és az irányadó (ld. a 2.2. és a 6.3. pontot).

9.4. A Londoni Megállapodás végrehajtásához, az abban foglalt szabályozási opciók megvalósításához szabadalmi jogunknak különösen a következő rendelkezéseit kellene módosítani: érdemben az Szt. 84/H. §-át, technikai korrekcióként az Szt. 84/J. és 84/K. §-át, az alaki rendelet (ld. a 6.1. pontot) 11. és 12. §-át, valamint a díjrendeletnek a fordítás-meghirdetési és kijavítás-közzétételi díjra vonatkozó rendelkezéseit (ld. a 6.1. és a 6.3. pontot).

X. KÉRDÉSEK A LONDONI MEGÁLLAPODÁSHOZ VALÓ CSATLAKOZÁSSAL KAPCSOLATBAN

10.1. A következő kérdéssor rendeltetése a Londoni Megállapodáshoz való csatlakozás időpontjáról és feltételeiről kezdeményezett társadalmi vita – lehetőség szerinti – strukturálása; megválaszolása természetesen nem feltétele a társadalmi vitában való érdemi részvételnek, és nem kizárt, hanem kifejezetten kívánatos, hogy a vitairatra a társadalmi vitába bekapcsolódó szervezetek és személyek egyéb – a kérdéssortól független, a vitairat többi részére vonatkozó – észrevételeket tegyenek.

10.2. Mindezek előre bocsátása mellett az MSZH a társadalmi vita résztvevőitől különösen a következő kérdésekre vár választ:

a) Van-e ismerete a Londoni Megállapodás végrehajtásával kapcsolatos olyan nemzeti jogi megoldásról, amely a megállapodás magyarországi alkalmazása szempontjából is példaértékű lehet, de a vitairat nem szól róla?

b) A vitairatban kifejtettek ellenére látja-e valamilyen alkotmányossági akadályát a Londoni Megállapodáshoz való csatlakozásnak? Ha igen, milyen okból?

c) Rendelkezik-e a Londoni Megállapodás gazdasági vagy nyelvhasználati hatásait illetően a vitairatban foglaltakon túlmenő – azokat akár megerősítő, akár cáfoló – adatokkal? Saját, illetve – társadalmi szervezet esetében – tagsága tevékenységét illetően milyen közvetlen hatásokra számít a megállapodáshoz való csatlakozás esetén?

d) Megítélése szerint miként fogja befolyásolni a Londoni Megállapodás magyarországi alkalmazása a hazai szabadalmi ügyvivői kar tevékenységét, működési feltételeit?

e) Egyetért-e a Londoni Megállapodáshoz való csatlakozásnak a vitairat 9.2. pontjában munkahipotézisként javasolt menetrendjével? Ha nem, van-e alternatív javaslata? A csatlakozás időpontjára javasolt időpontok közül melyik változatot támogatja?

f) Egyetért-e a Londoni Megállapodás magyarországi alkalmazásának a vitairat 9.3. pontjában – munkahipotézisként – vázolt feltételeivel? Ha nem, van-e más javaslata?

g) A Londoni Megállapodás nem hivatalos – a kihirdetés előkészítése céljából elkészített – magyar fordítását e vitairat mellékletében találja meg. Van-e észrevétele e fordításra?

**Az európai szabadalmak megadásáról szóló Egyezmény 65. cikkének alkalmazásáról
szóló Megállapodás***

Az ebben a Megállapodásban részes államok,

SZERZŐDŐ ÁLLAMAIKÉNT az európai szabadalmak megadásáról szóló 1973. október 5-i Egyezménynek (Európai Szabadalmi Egyezmény),

MEGERŐSÍTVE azon óhajukat, hogy elmélyítsék az európai államok együttműködését a találmányok oltalma terén,

TEKINTETTEL az Európai Szabadalmi Egyezmény 65. cikkére,

ELISMERVE az európai szabadalmak fordításával kapcsolatos költségek csökkentésére irányuló célkitűzés fontosságát,

HANGSÚLYOZVA az e célkitűzéshez való széles körű csatlakozás szükségességét,

AZZAL A SZÁNDÉKKAL, hogy hatékonyan hozzájáruljanak e költségsökkentéshez,

A KÖVETKEZŐ RENDELKEZÉSEKBEN ÁLLAPODTAK MEG:

1. cikk

Lemondás a fordítási követelményekről

(1) Az e Megállapodásban részes olyan állam, amelynek hivatalos nyelve megegyezik az Európai Szabadalmi Hivatal hivatalos nyelveinek valamelyikével, eltekint az Európai Szabadalmi Egyezmény 65. cikkének (1) bekezdésében előírt fordítási követelményektől.

(2) Az e Megállapodásban részes olyan állam, amelynek egyik hivatalos nyelve sem egyezik meg az Európai Szabadalmi Hivatal hivatalos nyelveinek valamelyikével, eltekint az Európai Szabadalmi Egyezmény 65. cikkének (1) bekezdésében előírt fordítási követelménytől, ha az európai szabadalmat az Európai Szabadalmi Hivatal hivatalos nyelvei közül az ezen állam által megjelölt nyelven adták meg, vagy azt erre a nyelvre lefordították, és a fordítást az Európai Szabadalmi Egyezmény 65. cikke (1) bekezdésében foglalt követelményeknek megfelelően benyújtották.

(3) A (2) bekezdésben említett államoknak továbbra is jogukban áll, hogy megköveteljék az igénypontok hivatalos nyelveik egyikére történő fordításának benyújtását az

* A megállapodás angol, francia és német nyelven készült hiteles szövegét ld.: OJ EPO, 12/2001, p. 549–553 és az ESZH honlapján: <http://www.epo.org>

Európai Szabadalmi Egyezmény 65. cikke (1) bekezdésében foglalt követelményeknek megfelelően.

(4) E Megállapodásban semmi sem értelmezhető úgy, hogy az korlátozná az e Megállapodásban részes államok jogát arra, hogy eltekintsenek valamely fordítási követelménytől, vagy hogy a (2) és a (3) bekezdésben előírtaknál enyhébb fordítási követelményeket alkalmazzanak.

2. cikk

Fordítások jogvita esetén

E Megállapodásban semmi sem értelmezhető úgy, hogy az korlátozná az e Megállapodásban részes államok jogát arra, hogy az európai szabadalmakkal kapcsolatos jogvita esetén előírják azt, hogy a szabadalmas a saját költségén köteles

a) a feltételezett bitorló kérésére a szabadalom teljes fordítását benyújtani annak az államnak a hivatalos nyelvén, amelynek a területén a feltételezett bitorlás bekövetkezett,

b) jogi eljárás esetén az illetékes bíróság vagy igazságszolgáltatási jogkört gyakorló hatóság felhívására a szabadalom teljes fordítását benyújtani az érintett állam hivatalos nyelvén.

3. cikk

Aláírás – megerősítés

(1) Ez a Megállapodás 2001. június 30-ig áll nyitva aláírásra az Európai Szabadalmi Egyezmény Szerződő Államai számára.

(2) Ezt a Megállapodást meg kell erősíteni. A megerősítésről szóló okiratot a Német Szövetségi Köztársaság kormányánál kell letétbe helyezni.

4. cikk

Csatlakozás

A 3. cikk (1) bekezdésében említett, aláírásra nyitva álló határidő leteltét követően a Megállapodás csatlakozásra nyitva áll az Európai Szabadalmi Egyezmény bármelyik Szerződő Állama számára, illetve az Egyezményhez való csatlakozásra jogosult bármelyik állam számára. A csatlakozásról szóló okiratot a Német Szövetségi Köztársaság kormányánál kell letétbe helyezni.

5. cikk

Fenntartások tilalma

Az e Megállapodásban részes egyetlen állam sem fűzhet fenntartást ehhez a Megállapodáshoz.

6. cikk

Hatálybalépés

(1) Ez a Megállapodás az attól a naptól számított negyedik hónap első napján lép hatályba, amelyen az Európai Szabadalmi Egyezmény Szerződő Államai közül – ideértve azt a három államot, amelyben a legtöbb európai szabadalom vált hatályossá 1999-ben – a nyolcadik is letétbe helyezte megerősítő vagy csatlakozási okiratát.

(2) Az e Megállapodás hatálybalépését követő megerősítés vagy csatlakozás a megerősítő vagy csatlakozási okirat letétbe helyezését követő negyedik hónap első napján válik hatályossá.

7. cikk

A Megállapodás időbeli hatálya

Ez a Megállapodás határozatlan időre jön létre.

8. cikk

Felmondás

Ezt a Megállapodást azt követően, hogy három évig hatályban volt, az abban részes bármelyik állam bármikor felmondhatja. A felmondásról szóló értesítést a Német Szövetségi Köztársaság kormányának kell eljuttatni. A felmondás az arról szóló értesítés kézhezvételét követő egy év elteltével válik hatályossá. A felmondás nem érinti a hatályossá válása előtt az e Megállapodás alapján szerzett jogokat.

9. cikk

Alkalmazási kör

E Megállapodást azokra az európai szabadalmakra kell alkalmazni, amelyek esetében a megadásról szóló értesítésnek az Európai Szabadalmi Közlönyben történő meghirdetésére a Megállapodásnak az adott állam tekintetében történő hatálybalépését követően került sor.

10. cikk

A Megállapodás nyelvei

Ezt a Megállapodást, amely egy-egy eredeti példányban angol, francia és német nyelven készült, és amelynek az e nyelveken készült szövegeinek mindegyike egyaránt hiteles, a Német Szövetségi Köztársaság kormányánál kell letétbe helyezni.

11. cikk

Megküldések és értesítések

(1) A Német Szövetségi Köztársaság kormánya e Megállapodásról hitelesített másolatokat készít, és azokat eljuttatja a Megállapodást aláíró vagy ahhoz csatlakozó valamennyi állam kormányának.

(2) A Német Szövetségi Köztársaság kormánya az (1) bekezdésben említett államok kormányait értesíti

- a)* a Megállapodás aláírásáról;
- b)* megerősítő vagy csatlakozási okirat letétbe helyezéséről;
- c)* a Megállapodás hatálybalépésének napjáról;
- d)* a 8. cikk szerinti felmondásról, valamint a felmondás hatályossá válásának napjáról.

(3) A Német Szövetségi Köztársaság kormánya intézkedik e Megállapodásnak az Egyesült Nemzetek Szervezetének Titkársága által történő nyilvántartásba vétele iránt.

A FENTIEK HITELEÜL az erre felhatalmazott meghatalmazottak – jó és kellő alakban talált meghatalmazásaik bemutatását követően – aláírták ezt a Megállapodást.

Készült Londonban, 2000. október 17-én, egy-egy eredeti és egyaránt hiteles példányban angol, francia és német nyelven.